

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Az agráriusok szociál-programmja.

(György Endre beszéde a kisgazdák országos nagygyűlésén, szeptember 10-én.)

Ellentétben az előttem szóló urakkal, akik tudomásom szerint lelkészek s akik kizárólag a tárgyalt ügynek anyagi oldalával foglalkoznak, engedtessek meg nekem, hogy a felvetett gazdaköröknek s gazdaköri szervezkedésnek erkölcsi oldalával foglalkozzam. (Halljuk! Halljuk!)

Előttem szóló helyesen utalt arra, hogy a magyar gazdatársadalom nagyon is bővében van a hibáknak, amint ő magát kifejezte, hogy az az osztály, amelyhez magam is tartozom, a középbirtokos igen gyakran tulkoltekezik, uraskodik s az őseitől örökölt vagyonát árverésre juttatja. (Igaz! Ugy van!)

Igen gyakran és sajnos, sok helyen úgy tapasztalom, hogy kisgazdáink körében sokkal nagyobb pusztítást okoz a pálinka, semmint okozott a török- és tatárkorszak; úgy találom, hogy a gazdatársadalom legalsó oldalán, a gazdasági cselédeknél igen sok esetben meg van a hütlenség és restség hibája s teljesen igaz az, hogy a gazdatársadalomnak minden fokán vannak igenis hibáink s ezeket a hibákat igenis orvosolni kell s ezeket a hibákat nem fogja orvosolni a törvényhozás, mert annak keretén kívül esik, ezeket a hibákat kell, hogy orvosolja maga a gazdatársadalom. (Igaz! Ugy van!) Már magában véve az fényeseredmény, hogy a gazdatársadalom különböző fokán álló egyének összejöttek mai érte-

kezetünkre ezen hibák javítása érdekében tanácskozni és a teendőket mérlegelni.

Méltóztassék most megengedni nekem, hogy összehasonlítást tegyek azon két kép között, amely külföldi tapasztalataim révén előttem áll. (Halljuk! Halljuk!) Az egyik egy francia munkás esete. Gyakran megfordultam ugyanis a francia munkásklubokban, melyek rendszeren Párisnak félredugott helyeiben, korezmákban vannak és pálinkaszag és pipafüst közt megy be az ember; az ajtókra fel van írva a jelmondat, amit a modern anarchia hirdet, hogy „Ni loi, ni roi, ni foi” azaz hogy sem isten, sem haza; nyíltan mondják, hogy sem király, sem törvény, sem hit nincsen.

Hova vezettek azok a társadalmi különbségek, amelyek lassanként és fokozatosan fejlődtek az élet nyomása alatt s amelyek főoka az volt, hogy a főnemesség az udvar mulatságaiban vett részt, a középosztályból pedig lassanként az uzoráskodó accapareurök váltak, a szegény nép magára volt hagyatva. Mindezek odavezettek, hogy: „Ni dieu, ni patrie”; igenis nyíltan hirdetik, hogy nincs isten, nincs haza és határozottan hirdetik, hogy amint elkergették a királyokat, lerombolják a templomokat. S életemnek legszomorubb emlékei közé tartozik egy ily anarchikus gyűlésen szemlélt az a vérlázító jelenet, amelynek tanuja voltam, hogy egy fiatalsága teljességében levő asszony hirdette a legvisszataszítóbb, legblasfemikusabb módon az isten ellen való tanokat, hirdette a tömegnek, hogyha isten volna, akkor azt az istent a rend-

őrségnek minden nap be kellene kísérnie, mert helytelenül rendezte be a világot.

Ez a torzkép az eltévelyedtség képe.

Egy másik kép. Ezelőtt egy héttel vettem részt egy munkásgyűlésen Londonban a Hyde-parkban. Egy demonstrációt rendeztek ott az angol munkások az ezeknek élén álló emberek vezérlete alatt. Végighallgattam a tanácskozásokat, tanácskoztak azon, hogy az ő munkás-egyleteik, melyek két millió tagot foglalnak magukban, valamely bíró ítélete által — szerintük — igazságtalanságot szenvedtek. És nem hallottam tisztelt értekezlet egy szót sem, pedig tízenkét szónok a legvehemesebb elemei a munkásosztálynak, amelyik csak egy pillanatra is kétségbe vonta volna a bíró jóhiszeműségét, mind azt mondta, hogy a bíró tévedett s ezen a törvényhozás kell, hogy változtasson és segítsen. A munkásosztály vezetője egy Burns nevű ember, aki mellesleg vasuti munkás s fizettetik atársai által napi 3 frttal azért, hogy az ő érdekeiket képviselje a parlamentben, egész okoskodásának lényegét arra fektette, hogy vajjon ha a munkások ezen kérelme a törvényhozás által teljesítettik, nem bánt-e ez meg más jogos érdekeket, s mikor kihozták a következtetést, hogy nem sért más jogos érdekeket, csak akkor kívánta, hogy nekünk ezt feltétlenül követelni kell. S láttam azt a jelenetet, hogy Angolországnak egyik legelőkelőbb nem férfia, de asszonya karján ment ennek a szegény munkásnak és hogy ezen ember, akinek egész életében soha

TERMÉNYÉRTÉKESÍTÉSÉNÉL ne mulassza el egyetlen gazda sem a

“Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

ajánlatát bekérni. 1 kgrnyi minta beküldése esetén, az elérhető ár felől postafordultával tájékozás szereshető be, kívánatra sürgöny útján is.

II.

semmi vagyona nem volt, csak az hogytársai elnevezték becsületes Jánosnak s ez is volt az egész életében s oly sulya van az egész angol társadalomban, hogy nincs hely, nincs tanácskozás, hogy őt meg ne hallgassák.

Hát t. országos értekezlet, mi okozta ezt a különbséget? Nem más mint a társadalmi osztályok együttműködése, önkénytelenül érvényre emelése azon elvnek, hogy ha elválasztanak a társadalmi fokozatok bennünket, akkor keressük az összekötő kapcsolatokat, melyek összekötnek, keressük azokat a helyeket, ahol közösen egymásnak segítségére lehetünk s igyekezzünk alulról felfelé megtörni a közönyt, felülről lefelé megtörni a nyomort. (*Hosszantartó zajos helyeslés és taps.*)

Ez a két kép az ami a két országban élénk ellentétül elmémben folytonosan előttem áll.

És már most nézzük Magyarországot. (*Halljuk! Halljuk!*) A mi törvényeink csudálatosak. Öseink ezer év előtt a pusztaszeri vérszerződésben oly államalkotó politikának vetették meg az alapját, amely az ő bölcsességük tanubizonyosága. Ugyanazon véredénybe, hova véruket ontották, hogy míg Árpád nemzetsége él, belőle választanak fejedelmet, s amit közös erővel szereznek, abból közösen részesedjenek, közös tulajdona legyen az országnak, — ugyanazon törvényes alapok, melyek megállapítják nálunk a korona fényét, ugyanazok állapítják meg a munka jutalmát s mikor a századok folyamán kifejlődött, hogy a magyar nemes ember lett a *membrum sacrae regni coronae*, ez oly fogalom, amelyél én fenségesebb közjogi fogalmat Európa egyetlenegy államának történelmében sem tudtam felfedezni. Akkor hirdették azt az elvet, hogy a legutolsó magyar emberre is sugárzik a korona fénye és a koronának büszkeségét képezi a korona fényes talpatán szilárdan álló magyar nemzet. (*Szünni nem akaró, hosszantartó éljenzés és taps.*)

A negyvennyolcadiki törvényhozás az ország koronája tagjává tett minden magyar embert s egy nagy társadalmi átváltozás ment át fejjünk felett. Én még emlékezem s méltóztassék megengedni, hogy elmondjam amit láttam. (*Halljuk! Halljuk!*)

A nagyapám udvarán mi fiatalabak a Josefstadtlból előkerült öregebbektől tanultuk meg a hazát szeretni és azt a politikai irányzatot becsülni, amely őket, a régi nemzedéket vezette. A mi templomunkban az Ur szent vacsorájával élők közt első helyen állott az én nagyapám s utána sorban a falu vénei.

Időnként bizonyos napokon az egész falu szabadon járt be az udvarba, hogyha kellett orvoshoz, tanács vagy védelem, mind megtalálták „az öreg tekintetes ur”-nál s az egész faluban nem volt nemzedékről-nemzedékre senki, aki nem lett volna a megfelelő családtagok játszótársa, munkatársa s öregségében bajtársa. Hát

hova lettek ezek az idők? Ma nem közvetlen mellettem, de közel szomszédságomban van egy birtokos társam, engedelmet kérek, csak birtokos és nem társam, Galicziából költözött be, volt pénze, tehát megvett egy nagy birtokot, gazdálkodik benne. Abba a templomba, amelyet egy egész falu lakossága szentségének tekint, ő be nem teszi a lábát soha, azt a nyelvet, amelyet az ő cselédjei beszélnek és az egész falu beszél, ő nem érti, abból az ételből, amit mindnyájan eszünk a környéken, ő nem eszik, azzal a társadalommal, melyhez nekünk legrégebbi reminiscenciáink vannak kötve, ő nem érintkezik, hogy ő mivel foglalkozik, hogy az ő politikája micsoda, azt senki közülünk nem tudja. Hát hol van ott az erkölcsi kapocs lehetősége fentartva, hol a földet tisztán plutokratikus alapon kezelik? Mi át tudunk érezni feladatokat, megfelelő erkölcsi erők alapján helyre tenni azon meglazult szálakat, amelyek összekötötték ezelőttársadalom különböző rétegeit. De hogyha nemzedékről-nemzedékre ily hirtelen megváltozik a helyzet s oly emberek képviselik ha ma csak még kis részben is a földbirtokot, de a jövőben nagyobb részben képviselhetik, akiket nem köt a néphez semmi, sem politika, sem vallás, sem anyanyelv, sem emberismeret, sem az együttélésnek, a növekvésnek büvös-bájos emlékezte, — kérdelem, hol van akkor az erkölcsi kapocs. Hol van lehetősége kizárva annak, hogy annak a szegény munkásnak, aki látja, hogy ő semmi más, mint tisztán és egyedül csak pénzszerző masinája a plutokratikus hatalomnak, — ne váljon legjobb meggyőződésévé, hogy oly állapotok segíthetnek csak rajta, mint amelyet az előbb a francia példával vázoltam? (*Igaz! Ugy van!*)

Tisztelt országos értekezlet!

Tán messze megyek és visszaélek türelmükkel, de csak a konzekvenciákat akarom levonni. (*Halljuk! Halljuk!*) Nekünk érdekünkben áll mint embereknek s mint világpolgároknak ezeket a meglazult szálakat erősíteni; érdekében áll épügy a nagybirtokosnak mint nekünk középirtokosnak lefelé és mint a kishirtokosnak felfelé keresni az összekötő szálakat, amelyeknél fogva ember-társainkat, gazdatársainkat lássuk egymásban. (*Igaz! Ugy van!*) És mint a mostani törvényhozás örök dicsőségére fog állani az, hogy a legkisebb gazdasági munkáson kezdte meg a jótékony-ság reformmüvét, úgy kell nekünk is megindulni ezen irányban és még ezen felül van egy, tán sziveinkhez legközelebb álló ok s ez az, hogy magyarok vagyunk, hogy a földet akarjuk lehetőség szerint magyar kézben tartani, (*Igaz. Ugy van!* *Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.*) magyar munkások által műveltetni meg, mert minden csepp izzadság, amely a barázdába behull, termőtalajává válik az igazi hazaszeretnek, s ezen érzelemben azt hinném semmi se helyesebb, semmi se

dicséretre méltóbb, mint az a törekvés, hogy találjuk meg ezen összeköttetéseket, miket ezen gazdakörök létrehozatalával ápolni és fejleszteni akarunk. Azt a szellemet, ami az esztergomi bazilikára van felírva, hogy „Keressétek az odafönt levőket”, kell nekünk minden körülmények között táplálni és keresni az összekötő szálakat s keresni a szálakat, melyek nagybirtokosainkat egyrészt még jobban idekössék ehhez a földhöz és fájdalom már arra is szükség van, hogy a legalsó munkásokat is idekössék e földhöz.

Ezen kérdés helyes eldöntésében van a magyar társadalom jövője, éppen azért melegen ajánlom a határozati javaslatot elfogadásra. (*Hosszantartó, szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps. A szónokot számosan üdvözlük.*)

A VI. Országos Gazdakongresszus.

(Folytatás és vége.)

I. Birtokpolitikai, adó- és hit-ügyi szakosztály.

Elnök: *Makfalvy Géza.*

Jegyző: *Hegedüs András.*

Makfalvy Géza elnök a következő beszéddel nyitotta meg a szakosztály ülését:

Az állam alakítása kezdete a birtokpolitikának, mert míg a birtokviszonyok szabályozva nincsenek, addig nómád vándornépekről, esetleg hódítókról lehet szó, s az ilyen állam nélküli szervezetségnek, az állandóságnak minden kellékét. Egy megtelepedett nemzetnek első kötelessége hatalmas és erélyes birtokpolitikát folytatni. Áll ez nemcsak azokra a nemzetekre, melyek kivéve, vagy tulnyomólag mezőgazdasági termeléssel foglalkoznak, hanem azokra is, amelyek iparra és kereskedelemre adták magukat. Fenícia, Velence az utóbbi államok közé tartoztak és mégis intézményeikben, törvényeikben hatalmas megnyilatkozását látjuk a birtokpolitikának, mert nagyon jól tudták, hogy enélkül a legnagyobb szorgalom, a legodaadóbb képesség, a legmerészebb vállalkozás csak egyesek vagyonsodását mozdíthatja elő, de államot állandóvá, maradandóvá és hatalmassá nem tehet.

Ha csak futó pillantást vetünk is Magyarország törvényhozására, a honfoglalástól kezdve, szakadatlan láncolatát látjuk a birtokpolitikai törvényeknek. Minden közjogi törvényünkben, minden magántörvényünkben nyíltan, vagy hallgatag, kiri ama törekvés, hogy a magyar föld állandósítsák, hogy a magyar föld magyaroké legyen. S még midőn idegen népeket telepítettek be öseink, máris arra törekedtek, hogy lelküket, szívüket és érdeküket nemzetiségüknek megsértése nélkül hozzáfűzzék, hozzáláncolják a magyar államhoz, a magyar földhöz.

Az 1848 iki törvények sarkkövét képezik a magyar birtokpolitikának. Az Európaszerte megváltozott világnézeteknek hatalmas elvei vannak lefektetve eme törvényekben, sajnos azonban a közbenjött hatalmaskodás nem engedett időt a törvényhozásnak arra nézve, hogy ezen törvényekben lefektetett nagy elvek kiegészítették és kiépítették volna. Az elnyomatás kora is folytatott Magyarországon birtokpolitikát, de olyant, melynek célja nem a magyar nemzet és a magyar állam megerősítése volt, sőt inkább meggyengítése és megsemmisítése. És mert jól tudják, hogy egy államban, melyben a polgári elem kicsiny és gyenge, melyben a kereskedelem és ipar még csak csirájában van, egyedül a földbirtokos osztályban van ellentálló képesség, az állam beolvasztó ereje ellen ezt az osztályt kellett volna erősíteni. Midőn

alkotma
hogy e
vel ke
mokkal
ezen te
igénybe
foglalk
foglalk
Ugy v
hang: A
hogy a
haszno
is erős
éltető
napnak
haszno
hogy a
el ne k
S
patakja
de ha
kat a
egyszer
ezt utj
kell sz
válni,
iparvál
hatalma
poritan
É
férfiain
sét ke
elismer
bátran
alkotás
tokpoli
bizonyi
hogy a
uzsora
tett. M
szerzés
egy rés
lünk a
hogy a
kezde
A
hely, e
hijjával
telesség
nem go
állandó
földbirt
nára a
nek, n
birtok
A birt
nek ölt
A
ménye
Kánaán
És mi
badságr
üzött e
népét k
nem vo
tenni,
szágban
tották,
szeretet
N
bajokat
gos rov
nézve s
álló té
hogy h
egy cz
folytat
szüntet
Hála az
mint a
nem is
nak és
sen seg
sult a
szusnak
politika

alkományunk helyreállt, akkor éreztük azt, hogy elmaradtunk minden téren, kétszeres erővel kell tehát törekedni, hogy a nyugoti államokkal szemben a versenyt kiállhassuk. És ezen törekvés minden erőnk, minden időnk igénybe vette úgy, hogy birtokpolitikával nem foglalkoztunk, sőt többet mondog, amennyiben foglalkoztunk is ez helytelenül történt. (Igaz! Ugy van!) A szabadság volt a jelszó (Egy hang: A rombolás!) de nem gondoskodtunk arról, hogy a szabadság csak úgy váljék az országra hasznossá, hogyha azt kellő korlátokkal meg is erősítjük. (Igaz! Ugy van!) A szabadság az életető nap, a termékenyítő eső, de hogyha a napnak életető sugarait, a felhőknek párázatát hasznosítani akarjuk, gondoskodni kell arról is, hogy azok el ne perzseljenek, a párak pedig el ne korhasszanak.

Szép látvány a természetnek egy romboló patakja, mely tájékozva fut a sziklák között, de ha megdagad, átokká válik, mert mindazokat a gyümölcsöket lepusztítja, amelyek már egyszer fel lettek építve. Szabályozni kell tehát ezt utjában vagy gátokat kell elébe vetni, meg kell szükíteni a medrét és akkor áldásossá fog válni, mert földeket fog megtermékenyíteni, iparvállalatokat fog táplálni és megduzzadva hatalmas hullámai a nemzet kincseit fogják szaporítani és szállítani.

En nem akarom a közelmúlt idők nagy férfainak, a haza sorsa intézőinek a ténykedését kegyetlen kézzel megtépni. En a legnagyobb elismeréssel adózom emléküknél, de ki merem bátran jelenteni, hogy politikánk helytelen megalkotásának az oka az, hogy ők helytelen birtokpolitikát folytattak. Ez úgy van. Ezt tények bizonyítják. Mert mi volt ennek eredménye, az, hogy a föld burjánzott, emellett azonban az uzsora egész vidékeket, egész osztályokat tönkre tett. Mi volt az eredménye a korlátlan birtokszerzési szabadságnak, az, hogy Magyarország egy részét idegenek foglalták el, eltörölték tőlünk az északi és nyugati részeket, sőt az, hogy az idegenek még az ország szívébe is kezdettek befészkelődni.

A magyar földbirtok egy kellemes üdülőhely, egy kellemes vadászterület kezd lenni, híjjával a hazaszeretnek és a haza iránti kötelességnek. Mi volt az eredménye annak, hogy nem gondoskodtunk arról, hogy a magyar föld állandó legyen? Ma már Magyarországon a földbirtok ugyszólván mozgósítva van nagy hasznára a kincstárnak, de nagy kárára a nemzetnek, mert a kicserélt és nem kellően művelt birtok a nemzeti birtoknak millióit veszíti el. A birtokárverések borzasztó mérveket kezdenek ölteni.

A kivándorlás, ugyszintén ennek eredménye pedig az, hogy a tejjel és mézzel folyó Kánaánban az emberek nem bírnak megélni. És mi volt az eredménye a kivándorlási szabadságnak, az, hogy a keleti államok által kiűzött elemek ezen országot ellepték s a föld népét kiszípoloyozták, tönkretették és mikor már nem volt mit szípoloyozni s nem volt mit tönkretenni, egyesek maguk is tönkrementek az országban és az elégedetlenség számát szaporították, ez az elégedetlenség pedig sem a hazaszeretetre, sem a jó érzésre jótékonyan nem hat.

Nagy elfogultság kellene, ha mindezen bajokat a helytelen birtokpolitikának kizárólagos rovására írják fel, mert tudjuk, hogy erre nézve számos más és hathatós, körünktől távol álló tényező működött közre. De az is áll, hogy ha ily jelenségek merülnek fel, akkor egy ezeltudatos és okos birtokpolitikát kell folytatni, melynek célja ezen állapotokat megszüntetni, vagy hatásukban legalább enyhíteni. Hala az égnek, hogy ma már úgy a kormány, mint a társadalom nem elég korán, de talán nem is elég későn tudtára ébredt ezen bajoknak és tudja, hogy ezeken gyorsan és erélyesen segíteni kell. En tisztelt szakosztály a főszűlyt a társadalomra helyezem. Ezen kongresszusnak egyik célja éppen az, hogy a birtokpolitikai kérdéseket a közvéleményben folyto-

nosan a fölszinen tartsa, hogy ezek iránt az érdeklődést a társadalom mentül nagyobb rétegeiben felkeltse s alkalmat adjon ezen kérdéseknek alapos megvitatására. A megjelentek száma és egyénisége reményt nyújt nekem arra nézve, hogy a kongresszus tervezői ezen céljukat el fogják érni, és az önök bölcsesége tisztelt uraim és az önök ügyszeretete bizonynyal kellő és helyes irányban fogja tartani a tanácskozást, s fog hozni megfelelő határozatot. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha vitatkozásainkban és hozandó határozatainkban sem felekezetteknek, sem osztályoknak jogos érdekeit nem fogjuk sérteni, s a pártpolitikai vitatkozást kereten kívül hagyjuk, mert jelszavunknak kell lenni, „a haza mindenek fölött“ és nem szabad elfelejtenünk soha sem, hogy a hazának mindaz hasznos tagja, ki a hazát szereti és ez csak úgy érhető el, ha minden rétegben kellő összhang uralkodik.

Ezzel a szakosztály ülését megnyitom. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Jegyzőül felkérem Hegedüs András urat s figyelmeztetem a kongresszusi tag urakat, hogy a tanácskozási rend értelmében az előadók 40 perczig, a felszólalók pedig 10 perczig vehetik igénybe a szólás jogát.

Az első előadó Zselénski Róbert gróf ur ömeltősága volna, aki azonban torokbaja miatt nem érkezett meg, az ő előadását tehát délután fogjuk tanácskozás tárgyává tenni, bár nincs kizárva, hogy meg fog érkezni. Felkérem Forster urat a gazdahitelről szóló előadásának megtartására. (Halljuk! Halljuk!)

A gazdahitel.

Forster Géza előadó mindenekelőtt viszapillantást vet a múlt idők eseményeire s a magyar gazdahitel kérdésének kiinduló pontját abba az időbe vezeti vissza, midőn a magyar nemesség 1848 után a pénzgazdálkodásra tért át. Daczára, hogy több, mint félszáz év múlt el azóta, a magyar gazdahitelkérdések a megoldás stádiumába még nem jutott, mert a magyar gazdának egyáltalában hitele nincs. A hitelszövetkezetek némi javulást hoztak be e téren, csak hogy még itt is messze vagyunk a megoldástól, mert legalább négyszer annyi hitelszövetkezetre volna szükség, hogy legalább a kis gazdák hiteligenye kielégítve legyen.

A középbirtokos és nagybirtokos osztály azonban teljesen nélkülözi a személyi hitelt, folyószámla-hitelt, váltóhitelt rendes kamattal, hanem elvezhet, vagy szivességi, vagy váltók útján kaphat csak, vagy uzsorakamat mellett.

Több példával szolgál előadó arra nézve, hogy a hazai bankok egy része milyen módzatok mellett nyújt a gazdának váltóhitelt. Az intézetek legnagyobb részben stornódíjat nem kötnek ki.

A jelen tarthatatlan állapot elszomorító; a megszorult gazdák hitelt a vidéki takarékpénztáraknak csufolt hitelintézetektől csak nehezen és akkor is drágán élvezhetnek.

Majd a közép- és nagybirtok hitelét tárgyalja a szóló s arra a konkluzióra jut, hogy hitelszövetkezetek szervezésével a közép- és nagybirtok hitel meg nem oldható, de megoldás lett volna az, hogy hitelegyletek útján vétessék igénybe az Osztrák-Magyar Bank váltótárczája, ez azonban nehézségekbe ütközik, tehát társadalmi uton kell a hitelkérdés megoldását eszközölni s oly agrárirányu bank alapítását kontemplálja a szóló, mely teljes függetlenséggel önzetlenül szolgálja a gazdaközönség érdekeit. Ezen bank az Osztrák-Magyar Bankkal közvetlen összeköttetésbe lépne és a gazdák személyi hitelét szolgálhatná. Nem akar vérmes reményeket ébreszteni, de azt hiszi, hogy a külföldi tőke is rendelkezésére fog állani egy szolid agrárbanknak, mert hisz a külföldi olcsó tőke szívesen keres elhelyezést. A bank alaptőkéjének mikénti kamatoztatására nézve elvként kimondhatnánk,

hogy az üzletrészek 4%-nál magasabb kamatozásban ne részesüljenek.

Ezen intézmény létesítésénél a legnagyobb energiával kell a gazdátársadalomnak fellépni, mert más faktor a gazda siralmas sorsán nem segít, mintha összetartozás útján ily intézetet önmaga teremti. (Lelkes éljenzés.)

Az alábbi határozati javaslatot terjeszti elő:

1. Mondja ki a kongresszus, hogy a közép-birtokos- és nagybirtokos osztály szervezeten hitelen feltétlenül segíteni kell, mert a nyomasztó gazdasági viszonyok mellett birtokos-osztályunk tönkre megy.

Bizza meg a kongresszus az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, hogy a kormány bevonásával minél előbb indítson messzemenő társadalmi mozgalmat, hogy egy tisztán agrár célokat szolgáló bankintézményt létesítsen. Ezen intézmény hivatott lesz a közép- és nagybirtokos osztály hiteligenyeit kielégíteni és pedig folyószámla-, váltóhitel és később, ha az intézmény megerősödik, varráns hitel alakjában; nemkülömben a mezőgazdasági termények feldolgozása és értékesítésével foglalkozó szövetkezeteket és intézményeket a szükséges hitellel támogatni.

2. Mondja ki a kongresszus, hogy reményét fejezi ki, miszerint ezen mezőgazdasági hitelintézetet úgy az állam, mint a törvényhatóságok, káptalanok és közpénzek kezelői támogatásban fogják részesíteni és ezen hitelintézetet betétekkel gyámolítani fogják. De ezen felül a gazdaközönség a pénzügyminisztertől is elvárja, hogy főként az aratás előtti időkben, úgy, mint a többi hitelintézetekkel szemben teszi, — az állampénztári készletekből, aránylagos részt a gazdák ezen hitelintézetének is rendelkezésére fog bocsátani.

3. Az összes vidéki gazdasági egyesületek felhívandók ezen eszme propagálására és felhívandók arra, hogy minden egyes birtokost és közintézményt ezen eszmenek megnyerni igyekezzenek.

A megindult vitában elsőnek Ugron Zoltán szólalt fel, aki előadó javaslatát az indokolással együtt elfogadja, azonban némiekkéül pótólni kívánja, t. i. a székely-kongresszus elfogadott határozati javaslata alapján ezen előadói javaslat kibővitendő volna.

Rácz György szerint a pártpolitika volt Magyarországon a megölője annak, hogy a birtokpolitika és birtokhitel nem fejlődhetett úgy, amint kellett volna. Teljesen megnyugszik az OMGE. kezdeményezésében, ezért hozzájárul a javaslathoz.

Bernát István polemizál Ugronnal, aki felszólalásában főleg az immobil hitelt tartja szem előtt. Figyelmébe ajánlja szóló a szakosztálynak, hogy a július 3-án megtartott hitelankéten a gazdaközönség György Endre határozati javaslatai alapján már állást foglalt a raktári hitel kérdésében s bár végeredményében Forster javaslata a mobil hitel kultiválására nézve ugyanegy György Endrével, szóló még sem tartaná helyénvalónak, hogy a gazdaközönség két egymástól eltérő javaslattal lépjen a közvélemény elé.

György Endre szintén azt hiszi, hogy némi tekintetben ellentét van a két javaslat között. Ha a vidéki raktárszövetkezetek felruháztatnak a credit agricole kedvezményeivel, akkor a gazdahitel kérdése megoldást nyer. Javasolja szóló, hogy az előadói határozati javaslat akként módosíttassék, hogy a kongresszus mondja ki, miszerint a gazdaszövetség által öhajtott raktárszövetkezeti központon kívül a középbirtokos és nagybirtokos osztály szervezeten hitelen okvetlenül segíteni kell, mert a nyomasztó gazdasági viszonyok mellett birtokos osztályunk tönkre megy. Az előadói javaslat többi részét elfogadja.

Szemere Huba György Endre módosításával fogadná el a javaslatot, de a második szakaszról ezt a kitélt törölni kéri „varráns hitel“ alakjában.

Forster Géza előadó a zárszó jogával élve válaszolt a felhozottakra. Elnök kimondta, hogy a szakosztály az előadó által beterjesztett javaslatot elfogadja.

Adóreform.

Gróf Zselénski Róbert előadó terjesztette elő az adóreform tárgyában határozati javaslatát, melyekben kimondani kéri, hogy az új adótörvényekben mily elvek lennének érvényesítendőek:

Gróf Zselénski Róbert kimerítő előadását azzal kezdte, hogy már két ízben foglalkozott a Wekerle volt pénzügyminiszter által előkészített tervezettel, melyet a jelenlegi pénzügyminiszter is magáévá szándékozik tenni. Szólok kimutatta, hogyha ez a tervezet törvénynek válik, mennyire sérteni fogja a fundált vagyon és le nem tagadható fix jövedelem birtokosainak jogos érdekkörét, s mennyire nem fog megfelelni egy nagyobbára mezőgazdasággal foglalkozó lakosság igényeinek. Ezután reátér magára az adóreform kérdésére, ismerteti a mostani adórendszert és annak módosítására vonatkozólag tesz kimerítő javaslatokat.

Az adót lehetőleg a jövedelmet szolgáltatató tárgyra kell kivetni, nem pedig a jövedelmet élvező személyre.

Egy és ugyanazon jövedelem, ha nem eserél tulajdonost, csak egyszer adóztatandó meg.

Semmiféle jövedelem az adófizetést ki ne kerülje.

Minden nagykorú egyén fizessen egyenes adót.

Az üzemadónál, az alkalmazottak adójánál és a jövedelmi adónál egy, mondjuk 600 koronás létminimum állapítandó meg, mely után az adónak csak fele esedékes.

Az olyan jövedelem, mely akár ingó, akár ingatlan tőkéből ered, jobban megadóztatandó, mint a kereset.

Az egyenes adók a következő adónemekből álljanak:

1. A földadó, mely 25 millió forintban volna kontingentálendő.

Azok a jövedelmi többletek, melyek előállanak a kataszteri kiigazítások folytán, valamint a reambulációkból, az adókules csökkentésére volnának fordítandók.

Ideje lenne fontolóra venni, nem törlesztették-e már a földtulajdonosok a földterhermentesítésre kibocsátott tőkét, melynek járuléka kitesz kerek számban 11.800.000 forintot és mely, míg ez a kérdés nincsen eldöntve, az összeggel növeli a 25 millió forintnyi földadót.

A külföldi honosok földadója a belföldiekhez arányítva magasabb legyen, valamint azon belföldi honosoké is, kik az évek nagyobb részét, szükség nélkül, külföldön töltik.

2. A házadó, melynél az adókules lehetőleg a jelenlegi 20 százalékról 15 százalékra apasztatnék.

3. A bányaadó, melynek kulcsa 10 százalék lehetne. Kavics- és kőbányákat is lehetne a bányaadó alá vonni, ha azokból termény el lesz adva.

4. Az üzemadó, melyet fizetnek mindazok, kik eddig a III. osztályu kereseti adónak voltak alávetve (beleértve a szellemi foglalkozáson alapuló üzemeket is), a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, a jelenlegi I. osztályu kereseti-adó alá vont kisiparosok, valamint a házalók.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója maradna 10 százalék, a többi üzemek adója lenne, mondjuk 6 százalék, 600 koronás létminimumon alól pedig 3 százalék.

5. Az alkalmazottak adója, melyet fizetnek mindazok, kik akár az állammal, akár testülettel, akár magánosokkal szolgálati viszonyban állanak. Az adókules lenne, mondjuk 6 százalék, 600 koronás létminimumon alól pedig 3 százalék.

6. A fejadó, mely igen mérsékelt lenne a szükséghez képest 2 koronától 5 koronáig

rughatna) és melyet fizetne mindenki, ki nem fizet sem földadót, sem házadót, sem bányaadót, sem üzemadót, sem az alkalmazottakra kirótt adót.

7. A jövedelmi adó, mely esedékes lenne minden olyan jövedelemért, mely után az azt élvező nem fizetett sem ház, sem bánya, sem üzem, sem az alkalmazottakra kirótt adót. Ez a jövedelem fizetne mondjuk 6 százalék adót 600 koronás létminimumon alól pedig 3 százalékot.

Ez az adó lenne hivatva megadóztatni mindazon jövedelmeket, melyek eddig az adó alól kibujtak.

Előbbi hét adónemhez sorolni kell azon nem egészen egyenes vagy határozottan indirekt természetű adókat is, a melyek jelenleg az egyenes adók között vannak felvéve. Ezek lennének:

8. A fegyver- és vadászati-adó, melyet szigorubbán ellenőrizni és behajtani kellene.

9. A szállítási adó, melyet jelenleg pénzügyi okokból holtgatni nem lehetne.

10. A nyereség-adó, melyet kiterjesztének ugy az érték-, mint az árutözsden üzött fedezetlen határidő-üzleti játéokra.

11. A hadmentességi díj, melyet pénzügyi szempontokból szintén nem nélkülözhetünk, de melynek elosztásánál több tekintettel kellene lenni a vagyonosság különböző fokaira.

Ha az első években ezen egyenes adóreform-tervezet következtében visszaesés talán mutatkozni az egyenes adókból folyó jövedelemben, ami valószínűleg onnan eredne, hogy az üzemadó és a jövedelmi adó még nem folytak be kellő mérvben, ezen hiány a szeszadó emelése által lenne pótlendő.

Ha ezen adóemeléshöz, mely közvetve elősegítene a sokkal egészségesebb tiszta bor- és sörfogyasztást, szemben a kártékonyan ható pálinkafogyasztással, kár háramlanék a mezőgazdasági szeszfőzdekre, ez a kár a szeszdenaturálási illetékek elengedésével és azzal volna kárpótlandó, hogy bonifikáció adatként a mezőgazdasági szeszfőzdekben előállított denaturált szeszért.

Az előadó javaslatához Ugron Zoltán szólott hozzá, aki a javaslat pótlását hozta indítványba és pedig szerinte a javaslatba vétessék fel az is, hogy a községi pótdadók rendezendők, kis községeknél létminimum állapítsák meg, a hus- és borfogyasztási adók eltöröltessenek, a só ára minőség szerint, de denaturálás nélkül leszállítandó s a gyönge minőségű sőt önköltségi árban adja az állam. Végül a hadmentességi adóknál teljes progresszivitást kíván behozni.

Jeszenszky Ignác: előadó javaslatában kifejezve találja azt az elvet, hogy a közterhek viselésében az erősebb nagyobb részt vegyen, mint a gyengébb. Szólok azonban úgy tapasztalta, hogy sok esetben a nagyobb birtok a közterhek viselése alól magát kivonja a kisbirtok rovására. Ezirányban terjeszt elő szóló határozati javaslatot:

Mondja ki a kongresszus, hogy a községeről szóló 1871. és 1876. évi törvények, amelyek a nagybirtoknak oly közigazgatási csatolást és a pusztai jelleg felvételét engedik meg, hogy ezáltal a kisbirtok rovására a községi közterhek nagyrésztét magáról elháríthatja, nem tartja igazságosnak és méltányosnak s szükségesnek találja, hogy ezen törvények megváltoztatásával a nagybirtok pusztai jellege töröltessék és a községi közterhek viselésében legalább is a kisbirtok arányában vegyen részt s ne engedessék meg a birtokosnak oly közigazgatási csatolása, amelynek célja csupán az, hogy a közteher méltányos viselése alól kivonja birtokát.

Rácz György szólalt föl azután röviden s a községi közterheknek a bácsmegyei községekben való aránytalan megoszlását fejtegette. Elfogadta a határozati javaslatot.

György Endre, Zselénszki Róbert gróf, Szemere Huba felszólalása után a szakosztály

többsége egyhangulag elfogadta az előadó határozati javaslatát.

5 percznyi szünet után dr. Baross János előadó előadása következett.

Birtokszerzés, birtokkonzerválás.

Dr. Baross János előadó: Először is egy állami telepítési akció szükségét hangoztatja, azonban szembeáll azzal a véleménynyel, hogy nálunk nincs alkalma a parasztnak földhöz jutni; sehol a világon nincs olyan földindulás, mint nálunk, 1900-ban 19,000 telekkönyvi birtoktestet árvereztek el 41 millió korona értékben. Az árverések száma főleg az utolsó években növekedett, épp úgy, a szabad kézből történő birtokértékesítés is. Nálunk nem az a baja a parasztnak, hogy nincs hol birtokot venni, hanem az, hogy nincs mivel. Ezért kell az államnak belenyulni a birtokforgalomba és azt úgy irányítani, hogy az tényleg a nemzeti erők gyarapodására vezessen. Fonák politikának tartja azonban az olyant, amely csak új exisztenciák megteremtésén fáradozik, a már meglévőket azonban veszni hagyja, — ép ezért még a telepítés kérdésénél is fontosabbnak tartja, hogy az óriási magyar földindulásnak gát vessünk. A parasztság tönkretűnésének két főoka van; a tulságos birtoképrózás és a nagyfoku eladósodás.

Az eladósodás kérdése eddig leginkább akadémikus diskussziók tárgyát képezte, közzagzdáink ma már arról vitatkoznak, hogy a magyar föld értékének 70 vagy 80 százalékáig van-e eladósodva; olyan komolyabb akcióval azonban még mind e mai napig nem találkozunk, amely célul tűzte volna ki, hogy a magyar földet ezen óriási terhektől megszabadítsa. Boldogult Horánszky Nándor sepsii beszéde, melyben egy új magyar földterhermentesítés szükséges voltát hangoztatta, úgy látszik a pusztába kiáltó szavaként hangzott el, sőt nem sokára erre szomoruan hallottunk a parlamentben a pénzügyminiszter irtól olyanféle rideg kijelentést, hogy nem képezheti az állam feladatát magán emberek pénzügyeinek rendezése.

Ha általános nemzeti érdek volt 1848-ban a földesuri terhek alól mentesíteni a magyar földet, miért nem képezne nemzeti szükséglet egy új földterhermentesítés, amely az óriási adósságok alól szabadítana fel bennünket? Vagy talán a régi jobbágyság rosszabb volt annál a modern jobbágyságnál, amit a mozgótöke hatalma teremtett? Semmi esetre sem; nem is kell állításom igazolása céljából Stein Lőrinczre, a legzsensialisabb német nemzetgazdára hivatkozom, az élet mindennapi jelenségei ríktóan bizonyítanak állításom mellett.

Létesíthetünk mi tehát sokféle üdvös agrárius reformot, de amíg a magyar földet és annak művelőit egy új földterhermentesítés újból fel nem szabadítja, minden sikerünk csak effermer lehet. Tudom, tisztelt kongresszus, hogy e kérdés ma még nagyon nyers, nincs előkészítve s így annak érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozhatunk, de legalább kérjük fel a kongresszust rendező gazdasági szervezeteket, hogy ezen nemzeti létkérdés rendszeres tárgyalását a legközelebbi országos gazdaságkongresszuson napirendre tűzzék. Továbbá pedig, mivel orvosolni a beteget csak helyes diagnózis alapján lehet, javasolom, hogy kérje fel a kongresszus a kormányt, hogy a magyar föld terheiről végrehalára készíttessen egy alapos statisztikát.

Határozati javaslatában kéri: Mondja ki a kongresszus, hogy 1. kívánatosnak tartja az állami telepítésnek mielőbb nagymértékben való megindítását és e mellett azt is, hogy telepítési célokra első sorban a végrehajtás alá kerülő birtokok használtassanak föl. 2. Nagyobb birtokok parcellázásánál közpirtokú telep is alakítsassék. 3. Kérje föl a kongresszus a földmívelésügyi kormányt, hogy ama módok és jogi eszközök megvitatása céljából, a melyek hivatva lennének az ujonnan alakítandó telepes birtokok fenmaradását biz-

tosítani s
lástól meg
létesítend
föl a ko
Magyar G
országos
tesítés ké
nak tartja
A mai r
mértékber
ennélfogv
dosítását.

Ugron Zoltán
beszédében
amiből
mulltal
Magyaror
szóló az
társadalom
ne igyek
tani az új
rontásába
ujraépítés

A határozat
goztatva
ficiálja
Udvarhel
tött birt
agítálnak
érezte a
delmét
szüksége
nagy teh
javaslat
tenni s a
benjárás
ban kivá

Dr. Baross János
szól s e
kezőképe
Mondja ki a
személyi
nek tart
oldást
nyerhet.
sürgős k

Gróf Zselénszki Róbert
Gyula,
Ödön, B
lása után
Zoltán s
el, hogy
új föld
gélyyel.

Gróf Zselénszki Róbert
Dömötör
indokolá

Dr. Baross János
adandó
ténét.
határoz
előzőleg
lete ala
az orsz
szüröd
ezen ha
maguké
ezen ko
zájárulj
az, hog
támadja
valamin

Leginkább
föld-,
ezeken
A
van p
Sürgős
A
melyek
met, b

tosítani s azokat az egészségtelen földarabolástól megóvni, tartson szaktanácskozmányt. 4. Létesítendőnek tartja a homesteadot. 5. Kérje föl a kongresszus az O. M. G. E.-et és a Magyar Gazdaszövetséget, hogy a legközelebbi országos gazdakongresszusra a földtehermentesítés kérdését napirendre tűzzék. 6. Kívánatosnak tartja a birtokminimum megállapítását. 7. A mai magyar öröklési jogot a legnagyobb mértékben veszedelmesnek és károsnak tartja, ennél fogva szükségesnek tartja megfelelő módosítását.

Ugron Zoltán konstatálja, hogy előadó beszédében jóleső erős hang nyilatkozott meg, amiből látszik, hogy előadó nincs politikai multtal kötve azon törvényekhez, melyekkel Magyarország megromlását elősegítették. Ebből szóló azt a konzekvenciát vonja le, hogy a társadalom maga magából emelje ki magát s ne igyekezzék paktumokkal azokat élére állítani az ügyeknek, akiknek az ország megromlásában részük volt, hanem azokat, akik az újraépítésnél érdemeket szereztek.

A feltétlen szervezkedés szükségét hangoztatva fölhozza, hogy a sajtó egy része inficziálja a közvéleményt annyira, hogy pl. Udvarhelymegyében, hol egy talpalatnyi kötétt birtok sincs, a kötött birtok ellen agítálnak a lapok. Előadó beszédéből kiérezte a szóló, hogy a régi existenciák védelmét és megerősítését tartja első sorban szükségesnek; szóló az új existenciákat igen nagy tehernek tartja az országra. Az előadói javaslat pontjaiban sorrendi változtatást kíván tenni s az új földtehermentesítést *állami közbenjárás által* kívánja keresztülvitetni. Ez irányban kívánja módosítani a javaslatot.

Dr. Éber Antal a javaslat 5. pontjához szól s ennek megváltoztatását kívánja következőképen:

Mondja ki a kongresszus, hogy a kisbirtok személyi hitelének szervezését égető szükségességnek tartja s miután a hitelkérdés helyes megoldást csakis állami szervezet közbejöttével nyerhet, állami intézmény létesítését e célra sürgős követelménynek tartja.

Gorove László Jeszenszky Ignác, Sággy Gyula, Németh József, György Endre, Barta Ödön, Bíró Lajos és előadó ismételt hozzászólása után a szakosztály előadó javaslatát Ugron Zoltán sorrendi módosításával és azzal fogadta el, hogy sürgős nemzeti szükséglet képez egy új földtehermentesítés létesítése állami segítséggel.

Délutáni tanácskozás.

Az uzsora.

Elnök megnyitja az ülést és felkéri dr. Dömötör László előadót, határozati javaslatát indokolásának előterjesztésére.

Dr. Dömötör László előadó ismerteti az előadandó határozati javaslat keletkezésének történetét, mely az országgrészi kongresszusokon határozati javaslatok alakjában csucsosodott ki, előzőleg azonban a gr. Károlyi Sándor elnöklété alatt Budapesten tartott ankéten, melyben az ország legkiválóbb jogtudósai véleménye szűrődött le az ott hozott határozatokban és ezen határozatokat az országgrészi kongresszusok magukévá tették. Ekként kerül most a kérdés ezen kongresszus elé, hogy ez szintén hozzájáruljon. Meg van állapítva előadó szerint az, hogy az uzsora főleg a kisebb embereket támadja meg és főleg hazánk északnyugati valamint Délvidéken és a Királyhágón tul divik. Leginkább el vannak terjedve a gabona-, a föld-, az állat- és parcellázási uzsora, de ezeken kívül az uzsorának van számtalan faja.

A vétségek megállítása végett szükségünk van preventív és represszális intézkedésekre. Sürgős azonban a represszális intézkedés.

Attér ezután szóló a burkolt ügyletekre, melyek ellenében a törvény nem nyújt védelmet, bár a Kuria is felismerte döntvényében az

ily esetekben az uzsora ismérveit, azonban az uzoratorvény 1 §-át nem alkalmazta.

Ez irányban nyújt be határozati javaslatot, mely a következőleg szól:

Mondja ki a kongresszus, hogy a Magyar Gazdaszövetség által tartott uzsoraszaktanácskozás eredményeit magáévá teszi és csatlakozik azon felirathoz, amelyet a Magyar Gazdaszövetség elnöke a szaktanácskozás eredményei alapján az uzoratorvény újalkotása és kiegészítése végett az igazságügyi Miniszter urhoz intézett;

hozzájárul az országgrészi kivándorlási kongresszusainak azon határozataihoz, amelyek a Magyar Gazdaszövetség javaslatai szerint az uzsora szigorubb megrendszabályozását czélozzák és kimondja, hogy:

az 1883. évi XXV. t.-cz. sürgős kiegészítésre szorul, hogy benne ne csak a hiteluzsora, hanem bármely uzsorás szerződésnek magánjogi és büntetőjogi következményei megállapíttassanak;

az uzsora vétségéhez hasonló büntetéssel sújtandó az is, aki másnak szorultságát, könnyelműségét vagy tapasztalatlanságát tözsejték által tervszerűleg kizsákmányolja;

az uzoratorvény büntetési tételei szigoritandók és a szigorubb uzsorásetek büntette minősítendő;

a tettest azon ipar vagy foglalkozástól el kell tiltani, amelynek gyakorlása közben az uzsorásetek elkövette;

ki kell mondania a törvénynek, hogy magánjogilag minden uzsorás szerződés semmis és hogy az uzsora ugy a magánjogi semmisség, mint a büntetendőség szempontjából a bíróságok és más hatóságok által hivatalból üldözendő.

A megindult vitában részt vett:

elsőnek Jeszenszky Ignác, nagybecskereki ág. ev. lelkész, aki hosszabb indoklás kapcsán a következő határozati javaslatot terjesztette be:

„Azon eljárás, hogy a gazda a részes művelő szorult helyzetét arra használja fel, hogy a föld termékeinek előállítására szükséges és felhasznált munkaidőn felül oly szolgáltatásokat, robotot vegyen, amely a részes művelő munkaértékét a minimális napszámberén alul lenyomja az uzsora-eljárás jellegével bír és szükséges, hogy ugy, mint más uzsora-eljárás, üldöztessek.”

Ugron Zoltán csodálkozik azon, hogy erre a felszólalásra éppen a Nagytiszteletű ur vállalkozott, mert bizonyára tudhatná, hogy mikor az uzsora elleni harc, t. i. a pénz- és áru-uzsora ellen megindult, akkor azok, akiknek érdekében állott, hogy erre nézve törvény ne jöjjön létre, rögtön, mintegy hátulról odavetették a földuzsorát. Szóló felteszi, hogy az előtte szóló akaratlanul is eszközéül szolgált azoknak, mert mindent felhozott, ami a földuzsora-ra vonatkozik, de semmit az áru-uzsora-ra vonatkozólag.

Nem zárkozhatik el szóló a kérdés ezen oldalának tárgyalása elől sem, de most nem ez van napirenden. Ha majd napirenden lesz, sohasem fog elzárkózni az elől, hogy nyíltan meg ne mondja véleményét az ugynevezett földuzsorról is. Elfogadja az előadói javaslatot.

Bíró Lajos a leghatározottabban tiltakozik az ellen a kifejezések ellen, melyeket Jeszenszky használt az ő felszólalásában. Lehet ez lelkének keserősége, vagy az ő vidékének egy szomorú sajátosság, de ezt általánosítani nem lehet. Mikor uzsoráról van szó és annak egyik nemére sem talál egy kárhóztató szót sem, hanem egyedül csak a nagybirtokosokat támadja meg, hogy uzsoráskodnak és hogy kifosztják a kis embereket, szóló kijelenti, hogy az előtte szólónak ez a felfogása ellenkezik a valósággal.

De Pottere Brunó a falusi takarékpénztárak üzletszerűen folytatott uzsorájáról szól kimerítően, melyeket szóló kiváltképen a délvidéki vármegyékben tapasztalt közvetlenül, hogy a

falusi takarékpénztárak 10—12%-ot vesznek. A Kuria kimondta ugyan egy határozatában, hogy az adós csak 8%-ot köteles fizetni, de azért, hogy évek során át üzték a falusi intézetek ezen 12%-os kölcsönügyleteket, utólag semmiféle büntetéssel nem sújtattak.

Szóló figyelmébe ajánlja a szakosztálynak a délvidéki kivándorlási kongresszusnak ez irányban hozott határozati javaslatát és az előadói javaslat kibővítéséül az alábbi határozati javaslatot terjeszti be:

„Az uzsora-törvény büntetőjogi rendelkezései kiterjesztendők a pénzüzetekre is».

Dömötör László: előadó reflektálva a beadott pótvajaslatoakra, szerinte mindaz, ami a felszólalók által beterjesztett pótvajaslatookban foglaltatik, bent van szóló határozati javaslatában is, csak hogy egy törvény megszerkesztésénél kétféle módon lehet eljárni: Az egyik a taxative felsorolás, a másik az elvi kijelentés. Ez utóbbit választotta a szóló is, mint szerinte helyesebb utat. Igy rendelkeznek Európában a jelenleg érvényben lévő összes törvények is, mert az uzsorát lehet tényleg definiálni és nem szükséges minden egyes esetet felsorolni. Szóló javaslatában a földuzsora is befoglaltatik ugyszintén az intézetek uzsorája ellen való védekezés. Ennél fogva a szakosztály mellőzheti a beadott pótvajaslatoakat.

Makfalvay Géza: Elnök feltevéen a kérdést, hogy a szakosztály előadó javaslatát fogadja-e el vagy a pótvajaslato kiegészítését kívánja, a szakosztály előadó javaslatát változtatlanul elfogadta és a pótvajaslatoakat mellőzte.

Andaházy Géza köszönetet mond az elnöknek a szakosztályi tanácskozások tapintatos vezetéséért és az elnök az ülést a tagok eljenzése között bezárta.

II. Ipari és értékesítési osztály.

Elnök: gróf Széchenyi Imre.

Jegyző: Horváth Jenő.

Kiegyezés és a kereskedelmi szerződések.

Gróf Széchenyi Imre osztályelnök üdvözlí a megjelent kongresszusi tagokat, s felkéri Rubinek Gyulát előadása megtartására.

Rubinek Gyula országgyűlési képviselő ismertette szakszerű előadásában a kiegyezés kérdését s határozati javaslatában annak kimondását kérte, hogy a kongresszus csak olyan kiegyezést tart elfogadhatónak, amely az ország gazdasági érdekeit védi minden irányban. A javaslat nagy súlyt helyez az állatforgalom szabadságának megóvására, a magyar ipar szabad fejlesztésére. A nyerstermelés védelmére legalább azt a védelmet kéri, melyet a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége 1900. évi május 6-iki nagygyűlése megállapított. Az örlési engedély és határforgalmi kedvezmények elejtéséhez határozottan ragaszkodik.

Javaslatát a következő:

Mondja ki a kongresszus, hogy:

1. A kiegyezési tárgyalások befejezésének küszöbén is szükségesnek látja annak nyomatékos hangoztatását, hogy csak oly kiegyezést tart elfogadhatónak, amely az ország gazdasági érdekeit minden irányban megvédi:

a) az állatforgalom szabadságát megóvjja;
b) a magyar ipar szabad fejlesztését és támogatását nem gátolja és egyáltalán a jelenleginél rosszabb helyzetet nem terem.

2. Ausztriával a kiegyezés csak akkor köthető meg, ha a közös vámtarifa tekintetében a két kormány teljes megegyezésére jutott, s nyerstermelésünk legalább olyan védelemben részesül, mint a melyet a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége 1900. május hó 6-iki nagygyűlése, mint a magyar gazdaközönség kívánalmát megállapított.

3. Az örlési engedély és határforgalmi kedvezmények feltétlen elejtéséhez határozottan ragaszkodik.

4. Azon reményét fejezi ki, hogy maga a kormány számítva azon eshetőségre, hogy az év végeig a kiegyezést Ausztriával megkötni, s az általános vámtarifát megállapítani nem tudja, az önálló berendezkedésre mindent úgy előkészít, hogy Magyarország mezőgazdasági érdekei az átmenet okozta nehézségeken kívül más hátrányt nem szenvednek.

5. Feltétlenül ragaszkodik a kongresszus a gazdaközönség azon régebbi kívánságához, hogy ha a kereskedelmi szerződések ideiglenes meghosszabbításának szüksége állana elő, az olasz és szerb kereskedelmi szerződés csakis a hátforgalmi kedvezmények elejtésével hosszabbíttassanak meg.

Mezey Lajos a határozati javaslat olyatén módosítását kívánta, hogy a kongresszus jelentse ki szükségesnek az önálló berendezkedés előkészítését arra az esetre, ha megfelelő kiegyezést kötni nem sikerül.

Eber Antal a javaslatot nem fogadja el, hanem azt indítványozza, hogy a kongresszus mondja ki, miszerint általános közgazdasági szempontból, de a mezőgazdasági érdekek szempontjából is egyedül az önálló vámterület létesítését tartja kívánatosnak.

Károlyi Sándor szerint a gazdasági rendszer legnagyobb részének mindig az volt az álláspontja, hogy a közös vámterület alapján igyekezzenek az ország gazdasági érdekeit előmozdítani. A maga részéről elfogadja a benyújtott határozati javaslatot, mert ez természetes következménye a helyzetnek és bizonyos fokig idomul az azokhoz a tárgyalásokhoz, amelyek mi nem tudunk, amelyeket csak sejtünk, hogy azonban ezeket a tárgyalásokat nem ismerjük, hogy a kormány e tekintetben nem nyilatkozik, azért nem tudná rosszalását kifejezni, mert a kormány ha nem nyilatkozott, bizonyára csak taktikai okokból tette. Lehet, ha majd ismerni fogjuk a tárgyalások eredményét, lesz okunk a kormánynak szemrehányást tenni, de most nem szabad belenyulni a kormány működésébe s nem szabad rossz néven venni a kormánytól, hogy eddig nem nyilatkozott épp azért ismétli, hogy a benyújtott határozati javaslat 4-ik pontjára vonatkozólag Mérey által előterjesztett indítványhoz hozzá járul, de *Eber* indítványához nem. (Helyeslés.)

Barta Ödön: Ugy véli, hogy ilyen nagyfotosságu kérdésben nem volna szabad a nyilvánosságtól félni és olyan javaslatokkal járulni egy kongresszus elé, amelyek en bloc való elfogadása esetleg súlyos következményeket vonhat maga után, egy egész nemzet ítéletének megalkotására nézve. Az előadói javaslatot a szakosztály Mérey Lajos pótlásával fogadta el.

Mezőgazdasági (szesz- és cukor-) ipar fejlesztése.

E kérdés előadója *Bujanovics* Gyula orsz. képviselő volt, aki hosszabb indokolás kapcsán az alábbi javaslatot terjesztette be:

Mondja ki a kongresszus, hogy:

1. Mindkét iparág a mezőgazdaság nélkülözhetetlen tartozéka lévén, jövőben a főszűkület legkisebb üzemi mezőgazdasági gyárra fektetendő.

2. A szesziparnál tegye lehetővé a kormány, hogy a nagyipar javára eső szeszkontingensből, méltányos áron, az eddiginél nagyobb évi mennyiség váltathassék meg és fordíttassék újabb mezőgazdasági szeszgyárak dotálására, a már törvényhozásilag megállapított és a gyakorlatban jónak bizonyult elvek alapján.

3. Támogassa a kormány azon mozgalmat, hogy világítási és motorikus célokra, a külföldi petróleum helyett hazai szeszhasználtassék s megfelelő kormány és törvényhozási intézkedésekkel tegye lehetővé, hogy az ezen célokra felhasználandó exkontingens szesz kitermelése a mezőgazdaságnak biztosítsassék.

4. Feltételezve, hogy a brüsszeli nemzetközi cukorkonferencia megállapodásait az

érdekelte kontinentális hatalmak parlamentjei helyben hagyják:

a) Cukorfogyasztásunk kontingentálandó és hazai termelésünknek biztosítandó. A megállapított kontingens a jelenlegi cukorgyárak között termelésük arányában felosztandó, még a fogyasztás emelkedésével gyarapodó kontingens első sorban mezőgazdasági cukorgyáraknak tartassék fenn.

b) Kívánatos, hogy a cukoripar is lehetőleg decentralizáltassék úgy, hogy a jövőben az egyes nagy gyárak főként csak finomítással foglalkoznának, míg a répának süritett répalévé való feldolgozása, kisebb és így számosabb, a termelők által hozzáférhetőbb mezőgazdasági gyárakban történjék, mi által úgy a répa, mint a hulladékok szállításánál most felmerülő nagy fuvar költségek a répa árának javára esnének és a hulladékok is a mezőgazdasági által előnyösebben lennének felhasználhatók.

c) A belföldi fogyasztás emelése végett a cukoradó, legalább annyival csökkentendő, a mennyit eddig az ország kiviteli jutalom fejében kifizetett.

d) A kontingens kiosztásánál kellő biztosítékot szerezzen a kormány arra nézve, hogy a cukorgyárak a rajonirozást beszüntetik s a cukortermelés válsága következményeit nem hárítják egészében a répatermesztre.

Ezek a javaslatok pótlásul végül a következő két pontot ajánlotta:

„A cukorvitelt az állam tarifális kedvezményekkel mozdítsa elő.

Feltétlenül biztosítandó úgy a szesz, mint a cukornál az az alapelv, hogy a hazai fogyasztás kizárólag a hazai termelés javára szolgáljon.

Koppély Géza felkérendőnek tartja az illetékes miniszteriumokat, hogy a kérdés alapos megvitatása szempontjából szaktanácskozmányt hívjanak egybe, ahol a gazdaközönség épp úgy, mint a cukorgyárak képviselve legyenek.

Gróf *Károlyi* Sándor ily anket egybehívását szintén szükségesnek tartja, de azt hiszi, hogy erre az „O. M. G. E.” van leginkább hivatva.

A szakosztály a határozati javaslat elfogadása mellett gróf *Károlyi* Sándor indítványa mellett foglalt állást.

Elelmiszerek és élvezeti cikkek szövetkezeti értékesítése.

Szilassy Zoltán előadó az elelmiszerek és élvezeti cikkek értékesítése tárgyában terjeszt elő javaslatokat.

Szerinte a mezőgazdasági termelés fokozására, változatosabbá tételére és tökéletesítésére hozott köz- és magánadózatok és törekvések sikere csakis abban az esetben biztosítható, ha egyúttal az előállított terményeknek értékesítése a hazai és külföldi piacokon olyképen szerveztetik, hogy a jobb értékesítés által elért kedvezőbb árak ne a közvetítés javára essenek, hanem az értékesítés nagyobb haszna is a termelők részére biztosíttassék. Ezt pedig csakis az összeség érdekeit szemelött tartó és a haszonban minden egyes termelőt hozzájárulásának arányában részesítő értékesítő szövetkezetek szervezése által lehet elérni. Ennek fogva javasolja, hogy mondja ki a kongresszus:

1. Az élelmi szereknek és élvezeti cikkeknek — mint a hus, tejtermékek, tojás és baromfitermékek, gyümölcs és szőlő, méz és bor — hazai és külföldi piacokon való értékesítése érdekében ezen termények gyűjtésére, osztályozására és piacsképes csomagolására az egész országot behálózó szövetkezeti szervezet létesítését szükségesnek tartja.

2. Ezen értékesítő szövetkezeti hálózat szervezésére, betanítására, felügyeletére, ellenőrzésére és anyagi eszközökkel való ellátására értékesítési központ létesítését feltétlenül szükségesnek tartja.

3. A fölállítandó szövetkezeti értékesítő központ föladatait képezi e mellett a külföldi

piacoknak kihasználására állandó tudakozó irodák fölállítására, képviselők fentartása és szállítási képviselők szervezése.

4. Az élelmi cikkek és élvezeti cikkek gyors, célszerű és olcsó szállításáról a M. Á. V. külön élelmiszer-vonatokat indításával, megfelelő szellőztethető, hűthető és fűthető kocsik beszerzésével, a tömegárukra olcsó szállítási tarifák életbeléptetésével, a darabárukra a collis agricoles rendszer behozatalával gondoskodjék. (Helyeslés.)

Ezután *Károlyi* Sándor gróf mondott nagyhatalású beszédet.

Nálunk — ugymond — bizonyos körök részéről nagy ellenszenv nyilvánul a szövetkezeti mozgalom, bizonyos fokban a hitelszövetkezetek, de leginkább a fogyasztási szövetkezetek ellen és föltehető, hogy ha ma-holnap az értékesítési szövetkezetek létre fognak jönni, ezek ellen is meg fog indulni valami hadjárat.

Ezzel az ellenszenvvel leszámolni, azt elnémitani kell, mert az ebben az irányban elhangzó felszólalások nem méltányosak.

Valamikor valahol az a kérdés lett fölvetve, hogy a vasut a közönségért létezik-e vagy megfordítva: a közönség a vasutért létezik-e.

Az ebből támadt disputa végnélküli lett. És ha azt kérdezzük: a kereskedelem van-e a közönségért vagy pedig a közönség a kereskedelemért, ez is végnélküli disputa lesz, mert mindkét fél egymástól független és nem egymásért, hanem önmagáért létezik. Mindegyik fél azt képzei magáról, hogy a másik ő érteke létezik. Tényleg itt közös érdekek lehetnének, de ezek közös voltát ki sem akarja fölismerni. Így tehát az sem tehető fel, hogy a közönség a kereskedelemért létezzék.

Amikor valamely vasut kiépül s a vidék összes fuvarosait tönkretesz, akkor azt mondják mindig (azok t. i., akik a vasutat építik), hogy a dolgot a közjó szempontjából kell megítélni, ami helyes is. Tekintetbe kell venni, hogy miből származik nagyobb közjó, ha megmaradnak a vidék fuvarosai, vagy ha létrejön a vasut.

Szociálpolitikai és állami szempontból indulván ki, szintén azt kell mindig tenni, ami a közjó érdekében nagyobb mérvben felel meg.

A szövetkezetek tekintetében is hasonló felfogásnak kell uralkodnia, nem szabad tehát akadályozni ezek fejlődését, mert a közjót ezek sokkal nagyobb mérvben mozdítják elő nálunk, mint nagyon sok helyen a vidéki szatócs.

E mellett azért sem kell akadályozni fejlődésüket, mert a jövőbeni alakulások egyik főfaktora a szövetkezeti mozgalom lesz.

Tisztában kell lennünk ugyanis azzal, hogy a szövetkezések a jövő. Egyesületeket akarunk, mert az individualizmus gyengékké tett, míg a megélhetésért való küzdelmeinkben erőre van szükségünk, új csoportosulások készülnének. A liberalizmus a szövetkezeti eszmét fogja mindinkább fegyverül használni a szocializmus ellen.

Roosevelt, az amerikai Egyesült-Államok elnöke egy nemrég tartott beszédében hangsúlyozta azt, hogy nem szabad megakadályozni a trösztök alakítását, mert azoknak épp annyi a létjogosultsága, mint a szövetkezeti mozgalomnak, amelyet a munkás, a kisiparos, a birtokosság és a nagy fogyasztó közönség a maga érvényesülésére felhasznál. Amilyen jogosult az egyik, éppen annyira jogosult a másik irány.

A szervezkedések, a csoportosulások korát éljük. Az államcsoporthoz szövetkezéseket szemlélve, azt észlelhetjük, hogy az egyes államok egymással össze nem olvadnak, hanem saját állami egyediségeik megóvása mellett szövetkeznek a velük ellenérdekeik ellen. Éppen úgy tesznek az egyes azonos érdekű polgárok, szövetkezvén a velük ellenérdekeikkel szemben.

Ez történik ez idő szerint Nyugat-Európában mindenütt hasonlóképpen Amerikában is, de nem kevésbé szükségszerű a szövetkezeti

eszmének fejlesztése kontinensünk keleti részében is.

Ha a szövetkezések és társulások amott a nyugaton mindenütt szükségesek annak dacára, hogy ott a népek műveltségi foka mindenütt sokkal fejlettebb, mint nálunk s ha nálunk a kereskedelmi szokások, de ezekkel együtt közszellemünk bizonyos irányokban összehasonlítva a nyugati országokéval, fájdalmas és elszomorító képet nyújt: akkor átérthető, hogy nálunk mennyivel inkább van szükség még a társulati és szövetkezeti szervezkedésre, mint ott.

Mi, midőn a szövetkezeti eszmét hirdetjük, valóban nem akarunk a kereskedelem ellen irtóháborút indítani.

Hanem azt akarjuk elérni, hogy a szövetkezetek a működésük által támasztott verseny által sok helyen rosszszá fajult és perverz kereskedelmi szokásokat visszaszorítsák és helyes medrükbe tereljék.

Ezt akarjuk az értékesítésnél, a fogyasztásnál és hitelnél egyaránt.

A kiskereskedelmet szánalni akarjuk a verseny által, mely ma a vidéken a kereskedők között vagy egyáltalán nem, vagy alig létezik, mert az összebeszélés a divatos.

Csak elhiszik ugyebár a magyarországi szatócsok, hogy őket a szövetkezetek nem fogják kipusztítani, hisz erre képtelenek vagyunk, de azt mégis higgyék el, hogy nem fogjuk túrni továbbra is tulkapásaikat.

Pár nap előtt azt olvastam a Pesti Naplóban, hogy a fogyasztási szövetkezetek nem fognak megélni, mert azokat nem tanult kereskedők vezetik.

Beismerjük, hogy a kereskedelem a szövetkezetek fölött mindig előnyben lesz, mert agilisabb a szövetkezeteknél, amelyek természetüknél fogva nehézkesek.

Ellenben előnye a szövetkezeteknek a kereskedelem fölött számos esetben az üzleti szoliditás.

A «Hangya»-hoz tartozott s alakulófélben, netán működőben volt a múlt évben 232 szövetkezet. Ezekből tényleg működött 147, összesen 30.500 taggal, 1,028.000 korona névértékű üzlet-részszel, melyekre be van fizetve 579.000 korona, míg a szavatosság 3,996.000 korona volt. Ezeknek a szövetkezeteknek 15%-a vesztett 16.000 koronát, míg 84%-a nyert 111.000 koronát.

Mindez el volt érhető szemben a szatócsok áraival, jobb minőséget és jó mértékkel mérvén és adván. Ez így történt annak dacára, hogy a szövetkezeti kezelés nem ér fel a szatócs ügyesebb fogásaival.

De annyira megrémülni már csak ezen egész kezdetleges eredmények láttára, annyi idegességgel fogadni a fogyasztási, netán majd az értékesítési szövetkezetek terjeszkedését és ezeket úgy állítani oda, mintha ezek, a «Hangya» szövetkezetek és a többiek, amelyek nem ennek kötelékébe valók (összesen számszerint alig egynehány százan) lennének okai annak a nagy pusztulásnak, amely a falusi kereskedők között, utóbbi időben állítólag észlelhető, — tulságos.

Ez az utóbbi jelenség inkább arra vezethető vissza, hogy a falun sok a kereskedő, akik egymással versenyre nem igen lépnek, mégis közülük egyre-egyre a vevőközönségből mindig kisebb hányad jut, akkor éppen, mikor ez a közönség a maga részéről folyton szegényedik.

A kisbirtokos, a kisiparos, a munkás és a fogyasztó egyaránt szervezkedik.

Terjeszkedésükben és működésükben korlátozni és föltartóztatni a fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket nem lehet többé.

Magyarország fogyasztó közönsége megunta a rossz minőségű árukat, a rossz mértékűt és a magas árakat, valamint a visszaélés minden nemét, a becsapásokat és uszórászkodást, amit vele szemben kereskedő és nem kereskedő, keresztény és zsidó üzött.

A végén is ez a közönség a saját magának kárán számítani tanult és rendre fogja utasi-

tani a tulkapást a versenyrel és a mindjobban ébredező közvélemény hatalmával.

Azzal a versenyrel fogunk győzni, mely a kereskedelem alapelemét képezi máshol, de amely ellen a kiskereskedő és ezek élén a kereskedelmi kamarák valóban a hazai kereskedelem nem igen nagy díszére kikelnek, a szövetkezeti boltok betöltését pedig nem szegénylik követelni, minderre a liberalizmus nevében vállalkozva ugyebár?

Ha a fogyasztási szövetkezetek létesítése által egyedül azt érnők csak el, hogy a kereskedelmet mérséklék oly esetekben, amikor tuldrága vagy rossz mértékű, rossz minőségű árut szolgáltat ki: föladatuknak ezáltal is már nagyon megfeleltek. De különösen áldásossá válik ezek működése azért, hogy a kereskedő boltjából ki fogjuk küszöbölni az uszorás üzleteket, melyeknek minden nemei némely vidékeken sok esetben éppen ezekben a boltokban bonyolítottak le.

Hogy ezt elérjük, nem szabad eltüntetni a szövetkezeti boltokat, sőt ellenkezőleg, szaporítani kell azokat, mert csakis a szövetkezeti boltok ott léte korlátozza a minden irányú tulkapást.

Ha a szatócsok segíteni akarnak magukon, javuljanak eljárásaikban, módosítsák kereskedelmi szokásaikat. Ha nekem akarnak hinni, álljanak össze a kiskereskedők és alakítsanak maguk között szövetkezetet:

amelynek útján szerezzék be áruszükségleteiket,

tartsanak, ha arra képesek, egymás között nagy ellenőrzést, bojkottálni maguk közül azt, ki a testület híret rontja.

ne engedjenek tulsok kereskedőt letelepedni egy faluban,

s ha mindezeknek eredménye lesz, nem kétlem, hogy még sokkal kevesebb fogyasztási szövetkezet fog évenként alakulni, mint eddig, mert hiszen csak a kényszer vezet ilyen alakulásokra.

A szövetkezeti mozgalom sehol meg nem bénította a közvetítő kereskedelmet, hanem visszaéléseit mérsékelte és helyesebb eljárásra szorította.

Ezt akarjuk mi elérni!

Ajánlom tehát a béke kedvéért, hogy a kereskedői körök ne álljanak ellent ennek a mozgalomnak, amelyet föltartóztatni amugy sem képesek.

Ezzel a helyzettel számolnia és ehhez alkalmazkodnia kell a józan kereskedelemnek is, ha felismeri helyzetét.

Roosevelt az előbb említett beszédében még valami figyelemre méltót mondott. Mint már említém, ő nem helyeselte a trusztok betöltését, melyet tőle sürgettek, hanem igenis helyeselte azt, hogy ott, ahol a trust a közérdekkel ellentétbe jut, ott az államhatalomnak a beavatkozásra joga legyen.

Ennyit kérek magam is.

A vállalatok, pénzintézetek, részvénytársaságok, az egyesek, ha a közérdek ellen vétenek, megrendszabályozandók.

Ide hasson a törvényhozás, főképp pedig a közszellem fejlődjék ebben az irányban.

A mi munkánk a társadalmi béke munkája, nem pedig osztályharcra hívás. Népiünk megmentését akarjuk és erre első sorban a művelteket, a vagyonosokat hívjuk fel, mert a mentés eme hazafias munkája a vagyonos ment meg az osztályharczótól, mely bekövetkezik, ha minden változatlanul tovább úgy folyik, mint idáig.

A liberális demokráciát mentsük meg, mert így haladva, a szociális demokrácia felé megyünk, vagy ha ez még is nem történne így és elfojtanánk sikeresen az osztályharczót, fokozódik majd a kivándorlás, mely nemzeti súlyedésünket mutatja. (Szünni nem akaró lelkes éljenzés.)

György Endre rámutat a káros hatásra, melyet a közvetítő kereskedelem a magyar termények hirnevére gyakorol. Ennek egyedüli

ellenszerét a szövetkezetekben látja, melyek a vevők igényeinek megfelelően kezelik és hozzák forgalomba az árut.

Bernát István a szövetkezeti értékesítés előmozdításának szempontjából szükségesnek tartja különálló központ létesítését, mely olyan kapcsolatba volna hozandó az országok központi hitelszövetkezettel, hogy ez a szükséges tőkét rendelkezésre boeassa.

Gróf Károlyi Sándor a kérdés megvitatásához ankét összehívását tartja szükségesnek.

Szilassy Zoltán előadó záróbeszéde után a javaslatot változatlanul elfogadták.

A kivándorlási szakosztály.

Bedő Albert elnök megnyitván a szakosztály ülését, jelenti, hogy Sélley Sándor miniszteri tanácsos van megbízva a belügyminiszter képviselével és hogy napirend előtt szólanı kíván a kivándorlás kérdésében a belügyminiszter nevében.

Sélley Sándor azért szólal fel elsőnek elnöki beleegyezéssel, mert úgy véli, hogy az általa nyújtandó felvilágosítások valószínűleg rövidide teszik a vitát. Széll Kálmán miniszterelnök rendkívül melegen érdeklődik a kivándorlás kérdése iránt, a mely érdeklődése már a trónbeszédben is visszatükröződött, a hol a kivándorlás kérdése megoldandó feladat gyanánt van kitűzve. Fölsorolja az intézkedéseket, melyeket a kivándorlás ügyében a miniszterelnök tett. Ilyen pl. a kivándorlásra való csábításnak legmesszebbmenő és szigorú üldözése, valamint a nép felvilágosítása azon veszélyről, a melyek a külföldi, különösen pedig a tengerentuli államokban fenyegetik. Szól arról gondoskodásról, melylyel a belügyminiszter a már künn levő magyarok iránt viseltetik. Ezek érdekében fölemelte a new-yorki magyar egyesület szubvenczióját, s a költségvetésbe jelentékeny összeget vett föl a kivándorlottak gyámolítására. Igyekezik kielégíteni a külföldön és különösen a tengeren tul élő kivándorlottak szellemi és lelki szükségleteit, amennyiben a lehetőség szerint gondoskodik arról, hogy hazafias tanítók és lelkészek álljanak rendelkezésükre. (Éljenzés.) Sokat tett a miniszterelnök az államkincstár jelentékeny megterhelésével a visszavándorlás elősegítésére s ma már százak jönnek haza állami segítséggel. Tudja a miniszterelnök, hogy csakis törvényhozási uton lehet a kivándorlási kérdést rendezni. A javaslat immár kész és csak azért nem hozott nyilvánosságra, mert a miniszterelnök kívánta a kongresszusok lelkületes kutatásainak eredményét és leszürodött véleményét ismerni. Jelzi, hogy már is sok kongresszusi megállapodás jegezesedik ki a javaslatban. Szegénység, csábítás, kalandvágy és a jobblét után való sokszor indokolatlan törekvés a főokai a kivándorlásnak, mint ezt a kongresszusok dokumentálják. Fejtegeti, hogy miként csábítják a künnlevők véreiket a kivándorlásra, midőn a külföldi viszonyokat rózsás színekkel festik. Konstatálja, hogy a kivándorlás nagy mértékben növekszik. Ezt csökkenteni és helyes irányba kell vezetni törvényhozási uton. Igaz, hogy a kivándorlók sok pénzt küldenek haza; csakhogy először is nagyon csekély azoknak a száma, a kik tényleg küldenek pénzt, másodszor pedig ezen a pénzen nincs áldás, mert ennek a pénznek roppant nagy ára van. A pénz különben távolról sem kárpolja a honvédelem, az állam és a magánosok veszteségeit. Ismerteti azt az erköcsi veszteséget, amelyet a hazától való elszakadás, az idegen tanokkal való szaturálás szül. A kivándorlás rendezetlen lévén, a kivándorlók magukat szökevényeknek tekintették s éppen ezért a kivándorlás percétől kezdve az idegenbe való megérkezésig kész prédái a kivándorlási ügynököknek. Az idegenben is magukra vannak hagyatva. Mert míg más népeknek vannak ott jótékony és társadalmi intézményei, sőt vannak gyarmatai is, úgy hogy a német, a francia, az angol külföldön is megmarad németnek, franciának, angolnak, addig

a mieinket nem tartja össze senki, nem ápolja bennük a haza iránti érzést senki és semmi. (Ugy van!) Föl kell használnunk minden eszközt a kivándorlás csökkentésére és a kivándorlók gondozására. Ezt törvényhozási uton kell eszközölni, a gazdasági és ipari bajok gyógyításával, amiben különben az egész kormány buzgón munkálkodik. Üldözni kell az ügynököket és csábítókat. (Helyeslés.) A kivándorlást teljesen elnyomni nem lehet. (Ugy van!) A kivándorlás törvényhozási rendezésére taxative sorolja föl a kormánynál már készen lévő javaslat főbb elveit és áttérve a javaslatra, a kongresszus nagy érdeklődése mellett fejtegeti annak egyes pontjait. Így szükségesnek tartja a kormány, hogy bizonyos korlátok mégis állítsanak föl. Többek közt állami és családi kötelességek lerovása előtt kivándorolni nem lehet. Tervben van, hogy 18—21 évig az csakis illetékes katonai hatóság engedelmével lehessen kivándorolni, ami a végrehajtási rendeletben alaposan körül lesz írva. Rendőri és igazságszolgáltatási okok szintén meg fogják gátolni a kivándorlást, a tervezet gondoskodik a kiskorúak védelméről, teljesen vagyontalanok megóvásáról, a kivándorlásnál. A tengerentul tervezett telepítésre a tervezet nem enged kivándorlást és el lesz rendelve, hogy minden kivándorlónak külföldi utlevéllel kell bírnia. A tervezet kötelességévé teszi a kormánynak, hogy kivándorlási területekről érdeklődőknek alapos információt adjon, a mit megbízható és államilag ellenőrzött magánvállalatok teljesítenek. A tervezet szerint a kormány föl fog hatalmaztatni, hogy egészségi s egyéb veszedelmekkel járó országban a kivándorlást oly utra terelje, melyet ellenőrizhet. Ez a fiúmei irány. A kormány a szállítási vállalkozásokat a legszigorubb állami ellenőrzés alá helyezi, mi kizárja a csábítást és visszaélést. Tilos lesz büntetés terhe alatt hirdetéssel csábítani.

Külön intézkedés tárgya a szállító vállalatok és kivándorlók jogviszonyainak szabályozása. Rosszhiszemű kiszállításnál a kivándorlót köteles a vállalat ingyen visszaszállítani. A törvénytervezet külön kivándorlási alapról is gondoskodik, mit az utlevelek mérsékelten fölemelt díjai is növelni fognak. Ez az alap humanitárius, hazafias és kulturális munkásság táplálója lesz. A kivándorlási ügy hatóságai lesznek: a belügyminisztérium ujonnan ki nevezendő külön ügyosztálylyal; a kivándorlási tanács, minisztériumok, iparkamarák. OMGE. és iparosok delegáltjaiból. Ez tekintélyes véleményező fórum lenne. Központban és vidéken kivándorlási bizottságok szerveztetnek, melyek a törvény végrehajtását ellenőrzik. Tengerentul a konzulátusok kötelességévé tétetik a kivándorlókra beható gondot viselni. A tervezet büntető határozatai között fontos a csábításra vonatkozó intézkedés, mely a hirdetések is büntető, továbbá a notórius csábítók magán levelezései ellenőrzésére is kiterjed. (Zajos helyeslés.)

De számot kell vetni azzal is, hogy a kivándorlást teljesen elnyomni nem lehet. Először, mert nincsenek rá eszközeink sem, másodsor, mert ez ellenkeznék az egyéni szabadsággal is. (Ugy van!) Arra kell tehát törekedni a kivándorlás rendezésénél, 1. hogy annak csak munkakeresés jellege legyen; 2. hogy a könnyelmű kivándorlás meggátoltassék; 3. hogy a kivándorlók első lépésüktől kezdve a letelepülésig és künt az idegen államban is mindenütt és mindig a magyar állam gondozásaiban részesüljenek (Zajos helyeslés) és 4. hogy a kivándorlottakban a magyar hazához való tartozás érzete állandóan apóltassék s nekik a visszavándorlás megkönnyítettessék. (Éljenzés.)

Bevándorlási törvényt csinálni nem lehet, de közgazdaságilag vagy erkölcsileg veszedelmes elemeket lehet és kell ellenőrizni. Az erre vonatkozó törvénytervezet kész. Alapelve az, hogy a bejövétel szabad, de aki bejön, ő maga, mint a szállásadó köteles az illetőt bejelenteni,

mert ellenkező esetben mindkettőt megbüntetik. A községek eddigi széleskörű joga a letelepülés engedélyezése körül megvonatik és ez az elsőfoku közigazgatási hatóságra ruháztatik. Köteles a bevándorló igazolni, hogy sem községnek, sem államnak terhére nem lesz. Az igazolás véghatárideje tizenöt nap. Ha a külföldi jogos kifogás alá esik, a rendőrség távolítja el. Az idegeneket külön tartják nyilván. Fölsorolja ezután a büntető határozatokat.

Hogy pedig úgy a kivándorlásra, mint a bevándorlásra vonatkozó törvényes intézkedések végrehajtására megfelelő közegeink legyenek, arról egy külön törvényjavaslat gondoskodik, mely *«A határrendőrségről»* szól. A főszolgabiroknak oly óriási mérvű teendőik vannak, hogy többet a legnagyobb jóakarattal sem lehet rájuk róni s ezért az intézkedések végrehajtására állami közegeket kell alkalmazni. De ezek munkaköre pontosan meg lesz szabva s nem kell attól tartani, hogy általuk sérelmet szenved az autonomia.

Végül szóló kijelentette, hogy mindennemű és irányú fölvilágosítást szívesen ad meg (Éljenzés.)

Bedő Albert tolmácsolta ezután a szakosztály köszönetét előadónak kimerítő előadásáért s megnyitja a vitát.

Buday Barna előadó meglepéssel és örömmel konstatálja, hogy *Sélley* miniszteri tanácsosnak a törvénytervezetről és a kivándorlási kérdés szabályozásáról adott fölvilágosításai szerint a kormány által tervezett törvényes intézkedések ugyszólván teljesen megvalósítják azokat az intencziókat, amelyek az ország négy részében tartott kongresszusokon kifejezésre jutottak. Így tehát szükségtelennek tartja azon javaslatokat, amelyeket a kormány már különben is hasznosított, újabban indokolni. (Helyeslés.) Érinteni akarja azonban a határozati javaslat 4. tételének b) pontját, mely azt czélozza, hogy a pusztá távollét által senki se veszítse el magyar honosságát. Ma aki 10 évi távollét után akár tudatlanságból, akár bármi más okból elmulasztja a konzulátusnál való jelentkezést, az megszűnt magyar állampolgár lenni. Ez különösen a Romániában élő magyarokra annál súlyosabb, mert őket ott nem honosítják és így tulajdonképen sehova sem tartoznak. Sőt az ilyenek visszahonosítása is alig leküzdhető nehézségekbe ütközik, mert Romániában — mint nem odaváló honosok — még utlevelet sem kaphatnak s a határt sem léphetik át. Emiatt több mint tizezer olyan magyar van most Romániában, aki sirva keresi a hazatérhetést. A javaslatnak erre vonatkozó pontját a szakosztály különös figyelmébe ajánlja. (Helyeslés.)

Gr. *Desseffy* Aurél teljesen az előadó álláspontjára helyezkedik. Nagy kárnak tekinti, ha az olyan kivándorlott, aki vagyoni viszonyai javulásával vissza akar térni, nehéz akadályokkal találkozik azért, mert annak idején elmulasztotta a konzulátusnál való jelentkezést. Felszólalása végén köszönetet mond a miniszterelnöknek, aki belügyminiszteri minőségében szíves volt a kongresszust tájékoztatni a kormány intenczióiról s köszönetét fejezi ki *Sélley* min. tanácsosnak aki ezt olyan szép és világos előadásában teljesítette. (Éljenzés.)

Nyegre László és *Eröss* Rezső kifogásolják a javaslatnak ama pontját, mely szerint a magyar állampolgárságot a távollét meg nem szüntetheti. A szakosztály elfogadja a határozati javaslat b) pontjának *Buday* Barnabás előadó által tett következő módosítását: „Törvényhozási intézkedést kér az irányban, hogy a távollét okából megszűnt állampolgári jogok visszaszerzése megkönnyítettessék.”

A bevándorlás kérdésénél *Nyegre* László kijelenti, hogy a *Sélley* Sándor miniszteri tanácsos által ismertett törvénytervezethez teljesen hozzájárul és a határozati javaslatot oly irányban terjeszti elő, hogy a kormány kiküldöttjének fölvilágosításait a szakosztály köszönettel fogadván és a törvénytervezetet helyeslően, kéressék meg a belügyminiszter a kilátásba helyezett törvénynek a Ház elé való mielőbb benyújtására.

Ez értelemben nyújt be határozati javaslatot, melyet a szakosztály magáévá tesz. A mezőgazdasági munkás- és cselédpénztárak kérdését *Buday* Barna előadó ismerteti, s lendületes beszédét így végzi: A nemzeti erők megszilárdítása és a honfentartás érdekében valamikor az volt a kötelességünk, hogy vérünkkel áldozzunk; ma pedig az a hivatás vár ránk, hogy a társadalmat konszolidáljuk és erősítsük azon idegszalakat, melyek a népet tüzhelyéhez, otthonához kötik. Ezen intenczióktól áthatva ajánlom határozati javaslatomat elfogadásra. (Zajos éljenzés.) A szakosztály a benyújtott határozati javaslatot egyhangulag elfogadja.

Desseffy Aurél gróf indítványára a szakosztály köszönetet szavaz *Bedő* Albert elnöknek a tanácskozások tapintatos vezetéseért.

A kongresszus záróülése.

A VI. országos gazdakongresszus hétfőn befejezte a szakosztályokban való tanácskozást. Kedden délelőtt 9^{1/2} órakor a záróülést tartották meg a pozsonyi Dunaligetben levő Arénában. Az Aréna pádsorait teljesen megtöltötték a kongresszusi tagok, valamint a kora reggeltől folyton érkező kisczadák, a kik a földmivelők első országos értekezletére jöttek Pozsonyba.

Az összes ülést 9^{1/2} órakor nyitotta meg gróf *Desseffy* Aurél az O. M. G. E. elnöke, mire *Buday* Barna a kongresszus főtitkára bemutatja a szakosztályok határozatait, különösen kiemelte az eredeti javaslatokon eszközölt módosításokat. A kongresszus az összes határozatokat, de különösen a kiegyezés kérdésében hozott határozatot nagy tetszéssel fogadta, s azokat a kongresszus határozataivá emelte.

Gróf *Desseffy* Aurél a következő beszéddel rekesztette be a VI. országos gazdakongresszust:

Van szerencsém konstatálni, hogy a bemutatott javaslatok a főtitkár ur által előterjesztett módosításokkal elfogadtattak s ezzel a napirend ki is volna meritve. Mielőtt azonban az ülést berekeszteném, szabadjon konstatálnom először azt, hogy ezen tanácskozások, melyek a tegnapi napon folytak s ezen határozatok, amelyek tanácskozásaink végeredményét képezik, mindenesetre a kivándorlás tárgyában tartott mozgalmainknak mint helyes kifolyásai, a mi óhajításainkat foglalják magunkban, (Igaz! Ugy van!) konstatálni kívánom továbbá, hogy ezen mozgalmainknak már is meg volt az üdvös eredménye, mert a tegnapi szakosztályiülésen a belügyminiszternek képviselője által tett kijelentések megmutatták azt, hogy ezen társadalmi mozgalmaink azon eredményt fogják szülni, hogy a belügyminiszter ur által a kivándorlás tárgyában törvényjavaslat fog a képviselőházhoz beterjesztetni s hogy mindazon óhajítások, melyek úgy tegnap, mint az országreszi kivándorlási kongresszusok alkalmával kifejezésre jutottak, a törvényjavaslatban megoldásra fognak találni s effelett csak örömnöknek adhatunk kifejezést. (Helyeslés.) Konstatálni kívánom, hogy a kivándorlást előidéző bajok orvoslására tett javaslataink és óhajításaink, amelyek hasonlóképpen ezen munkáltságban foglaltatnak, alapot és támpontot fognak szolgáltatni arra nézve, hogy ezeket úgy a kormány, mint a társadalom és egyesek meg fogják szivlelni és hogyha ezen óhajításaink meg fognak valósulni, akkor mindenesetre az eddigi nehéz helyzetünket némileg meg fogja könnyíteni.

Ezzel egyttal mai napirendünk ki volna meritve. Még csak egyet kívánok kifejezni: mély köszönetemet a magas kormány képviselőinek, az előadó uraknak azon szép és beható szellemi munkálkodásért, amelyet végeztek, nekik hálával tartozunk, hogy ezen kongresszusban oly szép munkáltságot folytathattunk és egyszersmind köszönetemet fejezem ki mindazoknak, akik ezen kongresszus sikerültéhez a maguk részéről hozzájárultak. (Zajos éljenzés.)

Végül bejelentem, hogy a földművelésügyi miniszter ur Magyarország földművelésügyéről munkálatot adott ki, melyet a kongresszus tagjainak rendelkezésre bocsát. A kongresszus nevében ezért is köszönetemet fejezem ki a miniszter urnak. (Hosszas éljenzés.)

A kongresszus határozatainak végrehajtásával a Szövetség végrehajtó-bizottsága és a Gazdaszövetség bizatik meg. (Helyeslés.)

Buday Barna főtitkár bejelenti az ország-részi kongresszusok határozatait, melyeket a kongresszus tudomásul vesz.

Mezey Gyula indítványára a kongresszus mély köszönetét tolmácsolja gróf Dessewffy Aurélnak, a kongresszus buzgó és lelkes vezetéseért. (Zajos éljenzés.) Ezzel a VI. országos gazdakongresszus véget ért.

II. mezőgazdasági országos kiállítás Pozsonyban.

Tenyészállat-kiállítás.

Meglepően illusztrálja a pozsonyi tenyészállatkiállítás azt, hogy Magyarország állattenyésztése milyen órásilag haladt az utóbbi években s hogy a tökélynek ma már minő magas fokán áll. Ha volt is talán már tenyészállatkiállítás az országban, amely a felhajtott állatok számát illetőleg a mostanit felülmulja, de minőség tekintetében az eddigieket ez mindenestre túlszárnyalta. S ez természetes is nemcsak azért, mert az előzőek évekkkel előzték meg azt, de azért is, mert a Dunántul s Nyugat-Magyarország állattenyésztése, honnan a kiállított anyag legnagyobb része felhajtott, amagy is belterjesebb, a tökély magasabb fokán áll, mint az ország bármely más részének állatállománya. Pedig a szarvasmarhák ragadós száj- és körömfájása s az ország némely vidékén uralgó sertésvesz csaknem elháríthatlan akadályokat gördített e kiállítás elé s nem szenved kétséget, hogy az állatkiállítás sokkalta nagyobb szabású lett volna, ha néhány vármegye állatanyagát nem kellett volna — épen az említett betegségek miatt — a kiállításból már eleve kizárni. A siker azonban így is teljes s valóban elismerésre méltó mindazoknak fáradozása, kik e kiállítás megteremtésére munkát, áldozatot nem kíméltek, ugy nem különben azoknak, kik tenyészállataik bemutatásával a siker megteremtéséhez szintén hozzájárultak.

Lókiállítás.

A lókiállításon be lett mutatva 237 drb különböző fajtájú ló, illetve ezek között 2 drb szamár és 2 drb öszvér. E kiállítás sokoldalúságával fölülmulja az eddigi kiállításokat s azzal, hogy a Dunántul néhány vármegyéjének jellege — a hidegvérű lovak — itt a szokottnál nagyobb számban voltak láthatók. A bemutatott fajtaikat illetőleg két főcsoportra oszlott a kiállítás, nevezetesen a vérbeliekre és hidegvérűekre; mindkét csoportban szerepeltek mint kiállítók magánosok és szerepeltek gyűjteményes kiállítások, amely utóbbiak különösen leköttették a szemlélő gazda érdeklődését. Leköttette annyival is inkább, mert e gyűjteményes kiállítások nemcsak nagyszámu, de valóban meglepően jó lovakat is mutattak be a kiállításon.

A Pozsonymegyei Gazdasági Egyesület 24 drb, a Barsmegyei Gazdasági Egyesület 19 db, a Csanádmegyei Gazdasági Egyesület 6 drb, a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület 6 drb, a Győrvarmegyei Gazdasági Egyesület 9 drb, a Sopronmegyei Gazdasági Egyesület 17 drb, illetve a hidegvérűek között 11 drb lóval jelent meg, csaknem kivétel nélkül kiscgazdaktól. Magánosok is nagyrészt u. n. gazdasági loanyagot mutattak be legnagyobb részt angol vérből. Az anyag nagysága s a hely szűke miatt lehetetlen az egyes kiállítók anyagával külön-külön foglalkoznunk, ami különben is felesleges volna, amennyiben az itt következő

birálati eredmény az anyag minőségéről amagy is kellő tájékozást nyújt.

Vérbeli mének csoportjában.

a) Nagytenyésztőknek.

I. díj: *Diszoklevél és Dreher Antal 200 korona értékű tiszteletdíja*: Maresch Sándor huszár százados „Pressburg” nevű telivér ménjének.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Festetics Tasziló gróf 3 éves ménjének.

b) Kistenyésztőknek pénzdíj.

I. díj: *200 korona*: Somogyi Lajos 3 éves ménjének.

II. díj: *100 korona*: Dóka János 4 éves ménjének.

III. díj: *50 korona*: Baranyai János 3 éves ménjének.

Hidegvérű mének csoportjában.

Nagytenyésztőknek.

I. díj: *Diszoklevél és Pozsony szab. kir. város 200 korona értékű tiszteletdíja*: Széchenyi Ferencz gróf „Zsellér” nevű 214. k. sz. ménjének.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Wenckheim Géza gróf 50. k. sz. „Loizi” nevű ménjének.

III. díj: *Kiállítási oklevél*: Mándy Samu 208. k. sz. „Filip” nevű ménjének.

Nagytenyésztők kollektív kiállítása.

I. díj: *Diszoklevél és Frigyes főherceg ur Ó cs. és kir. Fensége 400 korona értékű tiszteletdíja*: Festetics Tassiló grófnak carussier irányu kollektív kiállításáért.

II. díj: *Diszoklevél és Esterházy Miklós herceg 300 korona értékű tiszteletdíja*: Trauttenberg Frigyes bárónak könnyü jukker-irányu kollektív kiállításáért.

III. díj: *Kiállítási oklevél*: Korniss Károly grófnak, félvér amerikai irányu kollektív kiállításáért.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Wenckheim Frigyes grófnak kancza-csikáért.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Welteni Wiener lovagnak kollektív kiállításáért.

Kistenyésztőknek vérbeli anyakanczáért.

I. díj: *200 korona*: Makkos Gábor 180. k. sz. „Mirza” nevű kanczáért.

I. díj: *200 korona*: Rabb István 168. k. sz. „Bimbó” nevű kanczájának.

II. díj: *100 korona*: Szelid János 143. k. sz. „Pridolf” nevű kanczájának.

II. díj: *100 korona*: Farkas István 186. k. sz. „Vihar” nevű kanczájának.

II. díj: *100 korona*: G. Szabó Sándor 170. k. sz. „Kisbér” nevű kanczájának.

III. díj: *50 korona*: Böjtös Jenő 197. k. sz. „Beresi” nevű kanczájának.

III. díj: *50 korona*: Nagy József 174. k. sz. „Sára” nevű kanczájának.

III. díj: *50 korona*: Lelkes József 28. k. sz. „Békés” nevű kanczájának.

IV. díj: *30 korona*: Konecz Jónás 153. k. sz. „Madár” nevű kanczájának.

IV. díj: *30 korona*: László István „Szellő” nevű kanczájának.

Kistenyésztőknek kancza-csikóért.

I. díj: *100 korona*: Bedő Bertalan 187. k. sz. „Remény” nevű csikájának.

I. díj: *100 korona*: Osvát István 169. k. sz. „Fáklyás” nevű csikájának.

II. díj: *50 korona*: Szolga Mihály 171. k. sz. „Bitorló” nevű csikájának.

II. díj: *50 korona*: Horváth István 184. k. sz. „Pejko” nevű csikájának.

II. díj: *50 korona*: Kemény Lajos 156. k. sz. „Dáma” nevű csikájának.

II. díj: *50 korona*: Pap Sándor 175. k. sz. „Büszke” nevű csikájának.

III. díj: *30 korona*: Kiss Kálmán 199. k. sz. „Sári” nevű csikájának.

III. díj: *30 korona*: Lócsai Imre 146. k. sz. „Csinos” nevű csikájának.

III. díj: *30 korona*: Szigeti Antal 181. k. sz. „Boi russel” nevű csikájának.

III. díj: *30 korona*: Szombat Sándor 200. k. sz. csikájának.

III. díj: *30 korona*: Kovács József 164. k. sz. „Nyalka” nevű csikájának.

III. díj: *30 korona*: Skerlanitz Pál 183. k. sz. „Amadé” nevű csikájának.

Népies tenyészet gyűjteményes kiállításáért.

I. díj: *300 korona*: Pozsonymegyei G. E. gyűjteményes kiállításának.

II. díj: *150 korona*: Barsmegyei G. E. gyűjteményes kiállításának.

II. díj: *150 korona*: Győrmegei G. E. gyűjteményes kiállításának.

III. díj: *100 korona*: Fejérmegyei G. E. gyűjteményes kiállításának.

III. díj: *100 korona*: Komárommegyei G. E. gyűjteményes kiállításának.

III. díj: *100 korona*: Sopronmegyei G. E. gyűjteményes kiállításának.

IV. díj: *Oklevél*: Csongrádmegyei G. E. gyűjteményes kiállításának.

Nagytenyésztőknek hidegvérű kanczáért.

I. díj: *Diszoklevél és a „Pozsonyi I. takarékpénztár” 300 korona értékű tiszteletdíja*: Bauer Ottó gyűjteményes kiállításának (216., 217., 218. k. sz.).

I. díj: *Diszoklevél és Vaszary Kolos herceg-prímás 200 korona értékű tiszteletdíja*: Wenckheim Géza gróf 52. k. sz. „Klára” nevű kanczájának.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Széchenyi Ferencz gróf 215. k. sz. „Julis” nevű kanczájának.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Bauer Ottó 220. k. sz. „Lidérc” nevű kanczájának.

Kistenyésztőknek hidegvérű kanczáért.

I. díj: *30 korona*: Pajter János 237. k. sz. „Bandi” nevű kanczájának.

II. díj: *30 korona*: Horváth István 228. k. sz. „Turesi” nevű kanczájának.

Használati lovak.

a) Négyes-fogatért.

I. díj: *500 korona*: özv. Döry Vilmosné négyesének.

II. díj: *250 korona*: Bartal Aurél négyesének.

b) Jukker-fogatért.

I. díj: *350 korona*: Korniss Károly gróf fogatának.

II. díj: *200 korona*: Jeszenszky József báró kettésének.

c) Hátaslovakért.

I. díj: *300 korona*: Maresch Sándor es. és kir. huszár százados „Pressburg” nevű ménjének.

Szarvasmarhakiállítás.

A tenyészállatkiállítás fénypontját határozottan a szarvasmarhakiállítás képezi, mely ugy számra, mint minőségre nézve felülmulja az eddigi kiállításokat. Kiállított 822 drb szarvasmarha; száj- és körömfájás miatt lemaradt 300 drb.

Mig az előző szegedi kiállításon a magyar alföldi jellegű szarvasmarha volt tulsulyban, addig ez alkalommal a magyar szarvasmarhának kisebb tér jutott s mindössze 74 drb lett kiállítva. Ezek közül ez alkalommal is az erdélyi jelleg tűnt ki, amely Sperker Ferencz gyönyörű állatjaival volt képviselve. A magyar alföldi jelleg legszebb példányát Jankovits-Bécsán Géza kollekcziója képezte. Igen szép Pallavicini Sándor örgróf kollekcziója is. Következnek azután a *borzderesek* és pedig 61 drb, ami az állatfajtánál szintén szokatlanul nagy szám. A ki érdeklődik e szarvasmarhák iránt, itt egy

érdekes gyűjteményt tehet tanulmány tárgyává, mert képviselve vannak a montafuniak, allgauhthalmiak s a vintsehgauiak. A legszebb kollekeziókat mutatták be Miklós Ödön, Kohner Zsigmond s Lajos bajos kir. hercegné sárvári uradalma. Legelső helyen volna azonban említendő Frigyes cs. és kir. főherceg ur Ö fenségének magyar-óvári uradalma által kiállított allgaut csoportja, miért a bíráló bizottság Ö fenségének elismerését és köszönetét fejezte ki.

Legnagyobb számmal persze ezalkalommal is a szimmenthálik voltak képviselve. Kiállított összesen 262 drb szimmentháli s ez alkalommal sok olyan tenyésztőnek anyagával volt alkalmunk megismerkedni, akiknek tenyésztésével kiállításokon még nem találkoztunk. Természetesen legelsőrangú tenyésztéseink, a melyek amugy is minden kiállításon részt vesznek, ez alkalommal is képviselve vannak. Ott vannak: Széll Kálmán híres rátót-héraházi tenyésztete, Döry Vilmosné leperdi tenyésztete. Igen szépen van képviselve a kiállításon Eszterházy Miklós Móríc szászvári uradalma, Zichy János gr. nagylángi uradalma, Wenckheim Frigyes gr. lébény-szt-miklósi uradalma, Jeszenszky Jánosné báróné kölesdi uradalma, Lajos bajos kir. hercegné sárvári uradalma, Elek Lipót, Ernő és Géza pa-ujnépi gazdasága. A *berniek* kis számban voltak képviselve. Legszebb kollekeziója Rakovszky Antalnak volt. *Pinzgaviak* szintén kis számban voltak kiállítva, de akadtak közöttük igen szép példányok, különösen kiváltak a Pálffy Miklós herceg malaczkai uradalma által kiállítottak. Igen figyelemre méltók a brassómezei kisczudák által kiállítottak, akik az óriási távolság dacára 30 drbbal jelentek meg a kiállításon. Tájfajta és keresztezési termék csaknem 200 drb van kiállítva, amelyek azért érdemelnek kiváló figyelmet, mert többnyire a nép s a középirtokosok anyagát képezik. Figyelemre méltó mindjárt Bauer Ottónak messkircheni szimmentháli keresztezése, főleg azért, mert kiállításához egy táblázatot csatolt, amelyen kimutatja, hogy minő eredményeket ért el a tuberkulinozással. E szerint a tuberkulinozást 1898-ban kezdte meg, amikor 71 drb közül 31 drb reagált; 1900-ban 56 közül már csak egy, azóta pedig egy sem reagált. Gyűjteményes kiállításokat mutattak be a Pozsonymegyei Gazd. Egyesület, a Barsmegyei Gazd. Egyesület, bonyhádiakat, a Sopronmegyei Gazdasági Egyesület soproni tájfajtát, a Tolnamegyei Gazdasági Egyesület bonyhádit, a Vas megyei Gazdasági Egyesület szimmenthálit, a Komáromi Gazdasági Egyesület szimmenthálit, a M.-óvári Szarvasmarhatenyésztési Egyesület szimmentháli keresztezést, E csoportos kiállítások oly szép és egyöntetű anyagot mutattak be, amelylyel tanúságot tesznek arról, hogy az illető vidéknek valóban magas nivón álló szarvasmarhatenyésztése van. A Vas megyei Gazdasági Egyesület érdekes grafikont is fűzött kiállításához, melyből a következőket merítettük: Nevezett Egyesület 1878 óta oszt ki köztenyésztsre bibákat és pedig a jelzett évben 4 dbot 1600 K. értékben; ez irányban működése később nevezetesen a 90-es években rohamosan emelkedett s 1902-ben már 68 drbot osztott ki 41,235 K. értékben. 1878-tól 1902-ig 6142 drb alattal jelent meg különböző kiállításokon, amelyek közül 1039 drb díjaztatott, összesen 34,475 koronával. Végül a hizókiállításról kell megemlékeznünk, amelyeken valóságos művészettel hizlalt állatóriásokat láttunk.

A díjazás eredményét az alábbiakban közöljük:

Magyar fajta.

a) Magyar alföldi jellegű.

I. díj: *Diszoklevél és Vasváry Kólos herceg-primás 500 korona értékű tiszteletdíja*: Jankovits-Bécsán Géza kollekeziójának.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Draskovich Iván gr. kollekeziójának, Pallavicini Sándor örgróf kollekeziójának, Dessewffy Miklós, gróf kolle-

keziójának, Festetics Tasziló gr. kollekeziójának, az esztergomi káptalan a pesti központi papnevelde kollekeziójáért.

b) Erdélyi jellegű.

I. díj: *Diszoklevél és Majláth Györgyné grófnő 200 korona értékű tiszteletdíja*: Sperker Ferenc kollekeziójának.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Bárczay Gyula kollekeziójának.

Tájfajták.

I. díj: *Diszoklevél és Esterházy Miklós herceg 200 korona értékű tiszteletdíja*: gróf Apponyi Géza uradalma kollekeziójának, Tolnamegyei G. E. kollekeziójának.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Apponyi Sándor gr. uradalma kollekeziójának, Bauer Ottó kollekeziójának, Gulcher Jakab kollekeziójának, a Vas megyei G. E. kollekeziójának, a Sopronmegyei G. E. kollekeziójának, a Kiskárpáti Szarvasmarha-Tenyésztő Egyesület kollekeziójának.

Kistenyészőknek pénzdíj.

I. bikadíj 250 korona: Werner János 629. k. sz. bikájának.

I. tehéndíj 200 korona: Werner János 623. k. sz. tehenének.

I. tehéndíj 200 korona: Kirchner Jakab 617. k. sz. tehenének.

I. tehéndíj 200 korona: Taubinger Károly 181. k. sz. tehenének.

II. tehéndíj 150 korona: Kirchner Jakab 616. k. sz. tehenének.

II. tehéndíj 150 korona: Koller János 645. k. sz. tehenének.

II. tehéndíj 150 korona: Papp István 639. k. sz. tehenének.

II. tehéndíj 150 korona: Pálincás István 575. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 100 korona: Pandur Antal 597. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 100 korona: Szvach József 641. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 100 korona: Zvach Pál 232. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 100 korona: Kell Lajos 618. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 100 korona: Zollinger Wittrín tehenészetének.

III. tehéndíj 100 korona: Schwartzer József 622. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 100 korona: Vajda János 230. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 100 korona: Beck Péter 619. k. sz. tehenének.

I. üszödij 150 korona: Wirtzer János 621. k. sz. üszőjének.

I. üszödij 150 korona: Taubinger Károly 182. k. sz. üszőjének.

I. üszödij 150 korona: Pandur István 596. k. sz. üszőjének.

II. üszödij 100 korona: Unger János 628. k. sz. üszőjének.

II. üszödij 100 korona: Rapsi Pál 172. k. sz. üszőjének.

II. üszödij 100 korona: Varner Mihály 629. k. sz. üszőjének.

II. üszödij 100 korona: Kemény István 580. k. sz. üszőjének.

Kistenyészőknek tiszteletdíj.

1. Pálffy István gróf tiszteletdíja 50 korona aranyban, a legszebb bonyhádi tehenért: Lócsay János 579. k. sz. üszőjének.

2. Pálffy István gróf tiszteletdíja 50 korona aranyban, a legszebb bonyhádi szarvasmarháért: Galambos Miklós 627. k. sz. üszőjének.

3. A szászvári takarékpénztár tiszteletdíja 25 korona, a legszebb nógrádi tájfajta tehenért: Galovits Gábor 594. k. sz. üszőjének.

Községek által kiállított bikáért.

I. bikadíj 250 korona: Modor község 180. k. sz. bikájának.

II. bikadíj 150 korona: Kis-Szecske község 3 éves bikájának.

II. bikadíj 150 korona: Modor község 100. k. sz. bikájának.

Hegyi fajták.

Piros-tarka szimmentháli.

I. díj: *Diszoklevél és Ö cs. és apostoli királyi Felsége 1000 korona értékű tiszteletdíja*: özv. Döry Vilmosné kollekeziójának.

Tiszteletdíjak.

Ö cs. és kir. Felsége József Főherceg ur 500 korona értékű tiszteletdíja a legszebb szimmentháli csoportnak: özv. Jeszenszky Jánosné báróné kollekeziójának.

Dr. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter 350 korona értékű tiszteletdíja a legszebb szimmentháli tehennek: Lajos bajos kir. hercegné uradalma kollekeziójának.

Dessewffy Aurél gróf 200 korona értékű tiszteletdíja a legszebb szimmentháli üszőnek: Elek Lipót, Ernő és Géza „Madár“ nevű 2 éves üszőjének.

Majláth György gróf 200 korona értékű tiszteletdíja: Wenckheim Frigyes gr. uradalma kollekeziójának.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: gr. Esterházy Miklós Móríc kollekeziójának, Zichy János gr. uradalma kollekeziójának.

Berni.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Rakovszky Antal kollekeziójának.

Pinzgavi.

I. díj: *Diszoklevél és Pálffy Miklós herceg 200 korona értékű tiszteletdíja*: gr. Wenckheim Géza uradalma kollekeziójának.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Pálffy Miklós hg. uradalma kollekeziójának, Révay Gyula báró uradalma kollekeziójának, Turóczmegyei G. E. gyűjteményes kiállítása, amely kizárólag kistenyészők állataiból lett összeállítva és 40 drbot — a katalogus 474—513. sz. alatt — tartalmaz, összesen legalább 400 korona készpénz-díjban részesített. A bíráló-bizottság Széll Kálmánnak szép kiállításáért köszönetet szavaz.

Borzderesek.

I. díj: *Diszoklevél és Pozsony sz. kir. város 200 korona értékű tiszteletdíja*: Lajos kir. hercegné uradalma kollekeziójának.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: Miklós Ödön, Fricke Emil, Elek Lipót, Ernő és Géza kollekeziójának. Kohner Zsigmond és Adolf versenyen kívül.

Keresztezések.

I. díj: *Diszoklevél és a szakolczai takarékpénztár 100 korona értékű tiszteletdíja*: Khuen Héderváry Károly gr. kollekeziójának. *Diszoklevél*: Zathureczky Géza.

II. díj: *Kiállítási oklevél*: gr. Zichy József kollekeziójának, Elek Lipót, Ernő és Géza kollekeziójának, Komáromvármegyei G. E. kollekeziójának, Magyar-óvári Szarvasmarha tenyésztési Egyesület kollekeziójának.

Kistenyészőknek pénzdíj.

I. tehéndíj 150 korona: Salzer János 732. k. sz. tehenének.

I. tehéndíj 150 korona: Krauszgruber György 709. k. sz. tehenének.

II. tehéndíj 100 korona: Zimmermann János 734. k. sz. tehenének.

II. tehéndíj 100 korona: Reinhart János 707. k. sz. tehenének.

II. tehéndíj 100 korona: Mayer Márton 713. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 70 korona: Almási István 716. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 70 korona: Zimmermann András 731. k. sz. tehenének.

III. tehéndíj 70 korona: Giber József tatai lakos „Bárány“ nevű tehenének.

III. tehéndij 70 korona: Schalkhammer András 711. k. sz. tehenének.

I. üsződij 100 korona: Schmiki János 740. k. sz. üszőjének.

II. üsződij 70 korona: Pertl György 715. k. sz. üszőjének.

II. üsződij 70 korona: Gráf Pál 738. kat. sz. üszőjének.

III. üsződij 50 korona: Zimmermann János 735. k. sz. üszőjének.

III. üsződij 50 korona: Nitsch Pál 739. k. sz. üszőjének.

III. üsződij 50 korona: Ifj. Dávidházy József 711. k. sz. üszőjének.

Kistenyésztőknek tiszteletdíj.

1. Pálffy István gróf tiszteletdíja 50 kor. aranyban: Czinzer Károly 680. k. sz. tehenének.

2. Pálffy István gróf tiszteletdíja 50 kor. aranyban: Tarjai község 704. k. sz. bikájának.

3. Pálffy István gróf tiszteletdíja 50 kor. aranyban: Illmicz község 730. k. sz. bikájának.

4. A Mosonmegyei G. E. tiszteletdíja 50 korona aranyban, megyebeli kistenyésztőknek: Bauchvarter György 729. k. sz. tehene 9 hetes borjának.

5. Győr szab. kir. város tiszteletdíja 25 korona: Andorfer János tarjáni Dawu nevű tehén 3 éves üszőjének.

6. Lévai takarékpénztár tiszteletdíja 20 korona aranyban borsodmegyei kistenyésztőknek:

7. Kismartoni takarékpénztár tiszteletdíja 20 korona aranyban, sopronmegyei kistenyésztőknek:

Hizott állatok díjai.

I. díj: Diszoklevél és a Pozsonyi I. takarékpénztár 200 korona értékű tiszteletdíja: a nagyczenki és bükkői cukorgyár r.-t. hizott állatainak.

II. díj: Kiállítási oklevél és Dreher Antal 200 korona értékű tiszteletdíja: a diószegi cukorgyár és szeszgyár r.-t. hizott állatainak.

III. díj: Kiállítási oklevél és a nagyczenki cukorgyár 200 korona értékű tiszteletdíja: Zichy Mesko Jakab gr. uradalma hizott állatainak.

III. díj: Kiállítási oklevél: Levatic László, Deutsch Ignác és fiai, Sonnenfeld Jakab, Königsseg Ferencz gr. hizott állatainak.

Juhkiállítás.

A juhkiállítás legkevésbé sikerültnek tekinthető s az a budapesti tenyésztővel szemben is alig versenyez. Nem egészen 200 drb juh van kiállítva, amelyek többnyire Nyugat-Magyarország nagy uradalmából származnak.

Sertéskiállítás.

Daczára annak a körülménynek, hogy a sertésvész miatt néhány vármegye nem jelenhetett meg a kiállításon, mégis a sertéskiállítás határozottan jól sikerültnek tekinthető. Reméltük ugyan, hogy nyugati anyagból nagyobb lesz a felhajtás s hogy e reményünk nem teljesült, jórészt az az oka, hogy Nyitramegye sertésvész miatt le lett zárva, holott onnat bizonyára nagyobb számú yorkshirei és berkshirei lett volna felhajtva. Legnagyobb számmal ez alkalommal is a mongolicza sertés volt kiállítva, amelyek közül diszoklevelet és tiszteletdíjat, tehát az I. díjat Lovassy Ferencz nagy-szalontai gazdasága által kiállított kollekciós kiállítás nyerte el, a II. díjat pedig Wenckheim Frigyes gr. lébény-szt-miklósi uradalmának kiállítása. Kiállítási oklevéllel lettek kitüntetve a kaposvári bérgazdaság, Wertheimstein Alfréd, Pongrácz Jenő gróf. Elsőrangú kiállítása

volt versenyen kívül Kornstein testvéreknek, külföldi sertések közül diszoklevelet és tiszteletdíjat kaptak Lajos bajor kir. hercegné sárvári uradalma yorkshirei kollekcziója, Elek Lipót, Ernő és Géza westphaliai sertései. Igen szép bázna sertéseket mutattak be nagyküüllőmegyei kisczok, amely sertések először lettek ez alkalommal kiállításon bemutatva, ugy nemkülönben a zagorai és lengyel sertések is. A hizottsertések csoportjában diszoklevelet és I tiszteletdíjat nyert Gottfried Ludwig pozsonyi czég mongolicza sertéséért, II. díjat pedig Pfeiffer Mátyás és Wertheimer Frigyes.

Azoknak, akik tenyészállatok iránt érdeklődnek, nem ajánlhatjuk eléggé hogy e valóban szép és tanulságos kiállítást megnézzék.

—csy.

ÁLLATÉRTÉKESÍTÉS.

Rovatvezető: Dörner Béla.

Dánia sertésértékesítési viszonyai.

A mult század elején a dánok sertése közönséges, durva, fehérszörű fajta volt és minősége felől maguk a dánok sem voltak elragadtatva. Jütlandban fehérszörű, nagy és hosszutestű sertéseket tenyésztettek, a szigeteken azonban az ottani éghajlati és talajviszonyok között a sertés is átalakult. Ezen sertés teste sokkal kisebb és rövidebb maradt, durva, erős csontalappal, durva bőrrel, tömött szőrrel, hosszú és hegyes fejvel, lapos oldalakkal és az állat végtelen lassu növekedésű maradt.

A dánok nem nagy súlyt fektettek a sertésre, mert sem a gazdasági, sem az értékesítési viszonyok nem ösztönözték őket a fajta javítására. A sertés az erdőben, a legelőkön és a szántóföldeken élt, a gazdasági üzem a szemtermesztésre volt alapítva.

Az 1870-ik év körül azonban, midőn a szövetségi eszme gyújtott világot, ott fönt az északon is és Stilling Andersen a tejszövetkezeteket megalkotva, a dán gazdákat egy új gazdasági irány követésére ösztönözte, egy varázsütésre megváltozott a mezőgazdaság üzeme és vele a sertésenyésztés állapota is. A dán gazdák az egyoldalú gabonatermesztést abbahagyva, tejtermelésre rendezkedtek be, végtelenül rövid idő alatt és bámulatos energiával. A tejszövetkezetek létesítésével nagymennyiségű savót, irót és lefőlt tejet nyertek és azt nem tudták másként értékesíteni, mint sertésekkel, azaz hus- és szalonnatermeléssel. Ezáltal a dán sertésenyésztés is új ösvényre tért, nem függött többé az erdőtől vagy a gabonatermesztéstől, hanem a tejipartól.

A régi dániai sertés azonban nem birt olyan tulajdonságokkal, hogy a megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodhasson és az új követelményeknek megfeleljen; arra idő, hogy a régi fajtából másféle tenyésztési vagy tartási módok és eljárás segítségével a kívánt és követelt minőségű sertést előállítsák: nem volt; a dánok tehát gyorsan más fajtákhoz és kereszteszertésekhez fordultak. Holsteini és meckleburgi sertések hizékonyabbak, szaporábbak, nagyobbtestűek és gyorsabb fejlődésűek voltak, mint a dánokéi, megkezdték tehát a tenyészanyag behozatalát a közeli országokból. A dánok kívánságainak azonban ezen fajták nem feleltek meg. Midőn azután megtudták azt, hogy ezen sertéseket a németek angol sertésekkel javították, ők is Angolországba mentek tenyészanyagért és nagy tömegben hozták be a fehér yorkshiret. Hogy ezen drága anyaghoz a kis-

tenyészőket is hozzájuttathassák, az angol sertésekből a dán kormány az ország több helyén pepineriát alakított s ismét azután e fajta csakhamar elterjedt az egész országban.

Ezen időben az élő sertés kivitel igen jelentéktelen volt, alig tett ki 50,000 darabot évente. A tejszövetkezetek létesítésével, különösen pedig a tejszövetkezetek létesítése után a sertés kivitel rohamosan emelkedett, úgy hogy míg 1870-ben a kivitel a régi arányokban mozgott, addig 1872-ben 100,000 darabra rugott és 1887-ben 232,000 darabra emelkedett.

A fő értékesítési piac Németország volt. Ott azt követelték, hogy a sertés rövid, tömött testű és zsíros legyen, olyan jellegű, mint pl. a Berkshire és a kicsiny Yorkshire. Így a dánok, hogy a piac kívánalmához alkalmazkodjanak, Angolországból a kistestű Yorkshiret és a fehér zsíros angol fajtákat hozták be magukhoz és használták tenyésztésre. 1871-ben a Dániában tenyésztésre használt kanoknak fele ilyen angol sertés volt.

1880. év körül azonban már a dán sertések értékesítésére az angol piacok mutatkoztak előnyösebbnek a németországiakénál, úgy hogy 1887-ben Anglia lett a dán sertés legjobb értékesítési piaca.

Ott azonban a helyzet ismét másként alakult. Az angol vevők hosszutestű sertéseket akartak, melyek nem zsírosak és melyek inkább húst produkálnak. Most a dán tenyészőknek ismét más irányra kellett áttérniök és a zsírosabb sertések tenyésztésével fölhagya, kénytelenek voltak a husos fajták tenyésztésébe kezdeni és ilyen anyagért ismét Angliába vándorolni.

A kicsi, tömött, zsíros angol fajták helyett most a nagytestű Yorkshire fajtára tértek át és azt hozták be ismét tömegesen tenyészanyag gyanánt úgy, hogy az utolsó 20 évben ezen jelleg dominál a dán sertésenyésztésben.

A dánok sertéseiket 1887-ig kizárólag Hamburgba vitték, hol azokat a németek nagy telepeken levágták és a hus legnagyobb részét angol piacokra vitték.

1887-ben azonban a német kormány valamely ragados állati betegség behurcolásától való félelmében — melyet (hogy J. Arup dán állategészségügyi tanácsos által irt müből szösz szerint idézzek) ő, t. i. a német kormány Dániában létezni föltételezett — egész váratlanul elzárta kapuit a dán élő sertések bevitelére, s így a dán gazdák kényszerítve voltak sürgősen és sebtiben vágóhidakat fölláztatni és a sertéseket leölve értékesíteni.

A dánok azonban nem esetek a fejköltségükre, — hanem tömörültek a nehéz pillanatban és hozzáálltak a munkához. P. Bojsen Lørsensben gyorsan létrehozta az első vágóhidat szövetségi uton még az 1887 év folyamán.

Összehozta az ottani vidéki gazdákat és gyorsan összehoztak 200,000 dán koronát (a körülbelül 1.40 korona), hogy az üzemet megindíthassák. A reá következő évben már 8 szövetségi vágóhid, két évre reá 14, ma pedig 25 ilyen vágóhid van működésben.

Hogy a dánok Németország eljárása által nehéz pillanatotok éltek át — azt, ha tőlük személyesen nem hallottam volna, — ugyis el tudnám képzelni. Megemlíti azonban M. Blem dán képviselő és szövetségi vezérferfiu is „Om Landbruget i Danmark“ dán és franczia nyelven irt nagyszerű müben is. Blem ur csak mellékesen említi meg az ádáz harezokat, melyet a dán hentesek és kereskedők a szövetségi vágóhidak ellen indítottak. Most már nemis

TATAI DARABOS SZÉN
TOJÁS BRIKETT

BÁNYÁK: Tata, Királd, Sajó-Szent-Péter, Dorogh, Tokod, Ebszöny. — EBSZÖNYI MÉSZ.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 19.

lokomobilnál, gőzekénél teljesen pótolják a porosz szenet, e mellett sokkal olcsóbbak, használatuk nagy megtakarítást eredményez.

reflektál a nyílt és titkos harcokra, mert a szövetség ereje nagy és a gazdák kerültek ki győzelmesen a harcokból és a százféle nehézségekből.

A szövetségi vágóhidak kezdettől fogva az angol piacokra való huskivitelre dolgoztak. 1890-ben Németország a tilalmat visszavonta, de a dán sertéskivitel alig tett ki évenként 100,000 darabot „abba az országba”, holott ugyanakkor a dánok Angliába 35.000,000 kg. szalonnát (Bacon) szállítottak el.

A németországi kivitel 1895-ben újabb rendelkezés folytán újólá betiltatott, de ez már nem keltett semmi „emóció”, mert a dán sertésenyésztés, akkor már az angol piacokon kívánt husos szalonna (Bacon) termelésére tért át teljesen.

Mr. Thomsen az odensei (jelenleg nikjöbingi) export vágóhid szeretetreméltó módorú igazgatója mosolyogva mutatott reá a kiviteli statisztikára, mely arról szól, hogy míg Németországba szállították a sertéseket, addig a legutóbbi években a kivitel alig rugott 250,000 drb sertésre, míg ma közel egy millió darab sertést visznek ki leölve Angliába és még többet lehetne kivinni, ha *produkálni tudnák*.

Az árak pedig? Arról csak annyit, hogy azok folyton emelkednek és a gazdák meg vannak elégedve az angol piacokon elért árakkal. És ez nagy szó!

Nevetve mondta Thomsen ur: *mi csak hálásak lehetünk a németeknek, hogy a jobb értékesítést miatta elérhettük!*

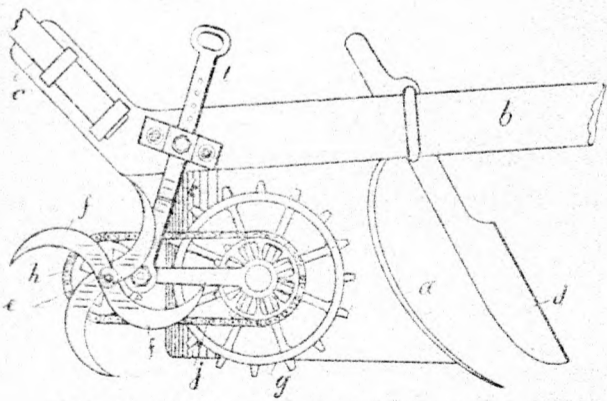
Érdekes és tanulságos dolgok ezek reánk is. De tanulunk-e? D. B.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

Újabb szabadalmak mezőgazdasági gépeken.

Wügnér Vilmos mezőgazda Hachtelben (Württemberg) göröngyítő szerkezettel ellátott eke. Már gyakran megkísérelték az ekéket oly szerkezetekkel ellátni, melyek az ekevas által megforgatott földet fölaprítják és így a boronázást feleslegessé teszik. Ezen célból rendszeren egy beállítható kart alkalmaztak az eke barázda felőli oldalán, mely szilárd fogakkal vagy hasonlókkal volt ellátva.

139. ábra. Göröngyítő szerkezettel ellátott eke.

A mellékelt rajzban (139. ábra) látható szerkezetnél a helytálló fogak helyett a barázda felőli oldalon levő vízszintes tengely forgatható előnyösen meggörbített karokkal van ellátva. Ennek a helytálló fogakkal szemben azon előnye van, hogy a földben levő gyökerek nem tömők annyira fel, mint a borona fogait és így nem nehezítik meg annyira a működést, illetve a húzást, továbbá még az aprítás is tökéletesebb, mivel a tengely is forgást végez. Megjegyzendő, hogy a szerkezet minden már meglévő ekére is alkalmazható.

Az eke alakja nem tér el a szokásostól. (a) az ekevas, (b) a gerendely, (c) az eke-szarva. Az ekevas előtt még a (d) kés is alkalmazható.

Az ekevas mögött az (e) tengely van elrendezve, mely krb. két barázdaszélességre nyúlik ki. Ezen a tengelyen egymáshoz képest eltolt és czélszerűen meggörbített (f) nyulványok vannak alkalmazva. Az ekevas mögött és a kormányon belül lévő (g) futókerék tövisalaku fogakkal van ellátva, oly czéllal, hogy a kerék forgatása biztosítsa. E kerék működése a (h) (i) lánczkerék és a (j) láncz segélyével az (e) tengelyre vitetik át. Az eke talpa ki is élesíthető, hogy az eke teljes súlya a (g) kerékre nehezedjék.

Hogy az (e) tengely nyulványait különféle képű működtessük, az (e) tengelynek a földből való távolsága beállítható azáltal, hogy azon rudakat, melyekbe az (e) tengely van ágyazva, a (k) villához erősítjük, mely az (l) rud segélyével emelhető és süllyeszthető és tetszőleges magasságban rögzíthető.

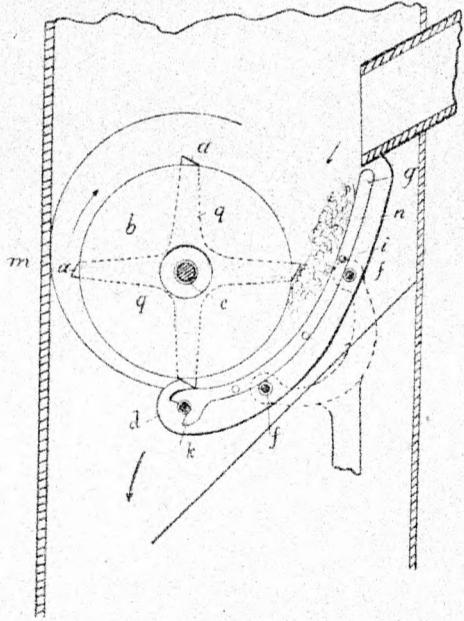
Lánczhajtás helyett egyes esetekben fogas kerékátvitelt is alkalmazhatunk.

Miután az ekevas a szántatlan föld felőli része zárt, a mozgó részekhez nem juthat föld és azokat be nem piszkíthatja.

Berendezés a répa zöldjének és répafejeknek, valamint hasonló anyagoknak felaprítására.

Würtenhagen Lajos gyártulajdonos Hecklingen-ben.

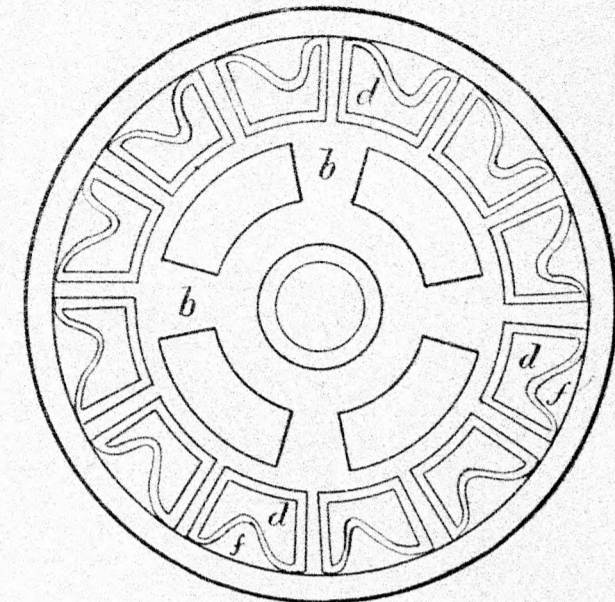
Ezen berendezés a répazöldjét és répafejeket, valamint más hasonló anyagokat (pld. cukor- vagy takarmányrépa hulladékokat, egész répákat, katángot és más gyökérnövényeket, esetleg ezek zöldjét is) oly módon aprít fel, hogy azokat körpályán mozgó (a) léczek egy rács- vagy hálószerkezethez hajtják, melynek kéralaku esetleg fogazott élei által felaprítatnak úgy, hogy a felaprított anyag a rács- vagy hálószerkezeten áthullhat. Ekkor a léczek az anyagot a hálószemlein átnyomják ill. a rács-szerkezet éles, esetleg fogazott éleire szorítják úgy, hogy a léczek eleven ereje nagyobb szerepet játszik, mint azok zuzó hatása. A beren-

140. ábra. Berendezés a répa zöldjének és répafejek felaprítására.

dezés nem arra szolgál, hogy az anyagot legálább két különböző anyagra bontsa szét, hanem ellenkezőleg arra, hogy a kétféle anyagot: a répazöldjét és a répafejeket lehetőleg egyetlen anyaggá alakítsa át. (140. ábra.)

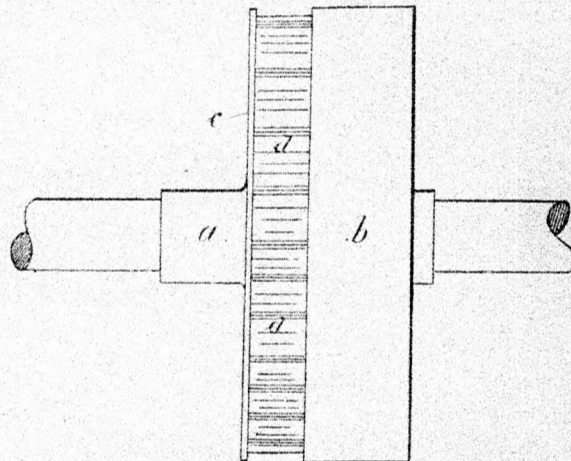
Ujtások sorbavető gépeken. Singer Mór W. fia gépgyára ezé Győrött. A meritőkerék szabályozhatóan van kiképezve úgy, hogy egyazon vetőszerkezettel az alkatrészek kicserélése nélkül bármely kalászos vagy növénymagvat tetszés szerinti mennyiségben egyenletesen vehetünk el, mi mellett egyúttal meg van gátolva az is, hogy lankás vagy akár erősen lejtős helyek bevetésénél a magok a meritő kerékekből idő előtt és nem szándékolt helyre hulljanak ki. Egy másik javítás abban áll, hogy a vetőgép nem mint eddig négy kerékre van szerelve, hanem két széles koszorúval ellátott kerékekkel van ellátva, miáltal az egész gép össz súlya lényegesen csökkentetik.

141. ábra. Meritőkerék oldalnézete.

A meritő kerékek mindegyike két részből áll: az (a) vályus kerékből (141. és 142. ábra) és a (b) fedő kerékből. A vályus keréket a (c) korongon ülő körben elhelyezett (d) vályuk képezik, melyek a magvak felvételére és azoknak a vetőtölcserekbe való vezetésére szolgálnak.

A fedőkerék (c) kivágásain a vályuk átnyulnak, míg az (f) kiemelkedések a vályukba simulnak és azoknak a mindenkori oldalsó határolását képezik.

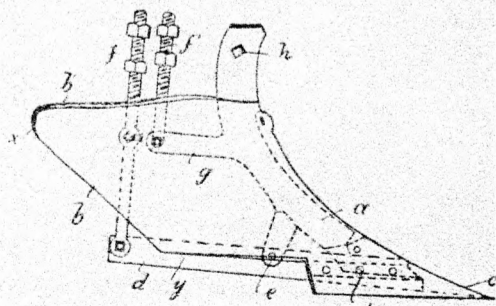
142. ábra. Meritőkerék sorbavető gépeken.

A magvaknak lejtős helyen való időelőtti kihullását a vályukat oldalról határoló (c) korong, továbbá a (b) fedőkerék és annak (f) kiemelkedései akadályozzák meg.

A meritőkerékek egyidőben való mozgását tetszés szerint eszközölhetjük.

Ujtások eketesteken.

Pfeiffer János gépész Bajmokon. Az (a) ekefejhez (143. ábra.) tetszőleges módon (csavarok vagy szegecsesek által) megerősített és

143. ábra. Ujtások eketesteken.

eketalp gyanánt szolgáló (d) talp az eketestet a gerendelyhez kapcsoló (f) csavarorsót vagy rudat tartja, mely elkopás vagy eltörés esetén az ekefejről könnyen levehető s új talppal helyettesíthető.

lyettesíthető kar az eke sára szolgáló esetre alkalmazható. A kettős ekék továbbá a föld és a föld legesekélye még nedves segélyével

A po vettem a halál hos Sporzon és könyvs zott akad esztendeig telek tábo de a barát bennünke most az réről egy Mert ez e dogtalan termetü tünő usz a hatalm képeesség Az ég m és ebbe férközött Szervezet nál fajda Lassu, de alakította fiu rideg örömeiről fájó ér szolott is értékéről titkolt sz a legjobb nem fáj len ítélet Golgotha a barát lom benn génél é bármely volna, h talán em zavarja jaiban. I titkolva, velünk kacs elsz ben is gyengült annyira kérielhet küzdelm és csodá iránt. M sohasem keserüsé gában a

lyettesíthető. Az ekéfejből kinyúló vízszintes (g) kar az eketest és a gerendely összekapcsolására szolgáló (f¹) orsót tartja, melyet azon esetre alkalmazunk, ha az eketalp és (f) orsó eltávolítása után az ekét kettős eke gyanánt használjuk. Ezen ekét tehát úgy egyes, mint kettős ekéknél alkalmazhatjuk. A kormánylemez továbbá akként van kiképezve, hogy a surlódás a föld és a kormánylemez között, a lehető legcsekélyebb legyen, tehát az eke vontatása még nedves földben is már csekély vonóerő segítségével lehetséges.

Szentgyörgyi József.

Sporzon Vilmos †.

A pozsonyi kiállítás izgalmai között vettem a hírt, hogy Sporzon Vilmost a halál hosszas szenvedéseitől megváltá. Sporzon Vilmos az ismert nevű, tudós és könyvszerző Sporzon Pál nyugalmazott akadémiai tanárnak fia, mintegy öt esztendeig belső munkatársa volt a Köztelek táborkarának. Nemcsak a közös cél, de a barátság benső köteléke is összefűzött bennünket azzal az igaz emberrel, aki most az élet ránézve fájdalmas színteréről egy boldogabb otthonba távozott. Mert ez én szegény barátom nagyon boldogtalan volt. Ismertem még őt atlétatermetű ifjúként. Bravuros lovas, kitűnő uszó, páratlan táncos volt ez a hatalmas szőke fiú, ki a művészi képesség isteni szikrájával is megáldatott. Az ég mosolygó kedvében alkotta meg — és ebbe a szép emberi alkotásba belefért a tudóvész sorvasztó kórja. Szervezeti erejének lassu aláhanyatlásánál fájdalmasabb látványt nem képzelek. Lassu, de biztos sorvadásának tudata átalakította egész kedélyvilágát; szegény fiú rideg cinizmus alá rejtette az élet örömeiről és reményeiről való lemondás fájó érzéseit, azonban ha becs mérőlog szólott is az életbe szövődő remények értékéről: végtelenül gyengéd szívének titkolt szenvedéseit én értém meg talán a legjobban. És senki nálamnál jobban nem fájlalhatja a sorsnak azt a kegyetlen ítéletét, mely egy szépen indult életet Golgotha-uttá változtatott át. Nemcsak a barátot, de a munkást is gyászolom benne. Képzettségénél, ítélőképességénél és erős meggyőződéseinek fogva bármely téren kiváló munkássá válhatott volna, ha a rá mért testi szenvedés és talán ennél súlyosabb lelki állapot nem zavarja meg oly nagyon életének céljaiban. Így is, testi gyötrelmeit lehetőleg titkolva, öt éven keresztül osztotta meg velünk az irodák rekedt levegőjét, makacs elszántsággal rövidítvén meg különben is rövidre kimért napjait, míg elgyengült kezéből kiesett a toll s az általa annyira rettegett betegágyba kényszeríté kéréssel végzete. Az étellel folytatott küzdelme meghatott engem nem egyszer és csodálatra készítetett nagy lelki ereje iránt. Mert ajkát panasz nem hagyta el sohasem, pedig a lemondásnak minden keserűségét átessett. Emellett minden dolgában a hajszálalig lelkiismeretes és pontos

volt; hazug szót tőle nem hallottam; egyenesebb jellemű, igazabb embert nálánál nem ismertem. Éppen paritásáig menő becsületessége emelte őt szemem előtt arra a magas színvonalra, amelyen kevés ember mozog. Az utolsó hónapokban javulásnak indult s már már reménykedni kezdtem abban, hogy szervezete a kórt leküzdí. Ugy beszéltek meg a tél folyamán, hogy Vilmos barátunk a pozsonyi kiállításon részt vesz, sőt ott munkát is adunk neki. Az volt neki leghőbb óhajta, hogy újra közöttünk dolgozhassék. De ez a szerény reménye sem teljesülhetett. A kiállítás megnyitásának éppen küszöbén pecsételődött meg tragikus végzete, s helyette egy szűkszavú sürgöny tudatá velünk, hogy szegény Vilmos barátunk nincs többé.

Fájó szívvel veszünk búcsút tőled jó barát! Az élet kegyetlen volt hozzád,

Sporzon Vilmos.

de az Isten igazságos s kegyelme bizonyára magához veszi sokat szenvedett, tiszta lelkedet!

Buday Barna.

Sporzon Vilmos életrajzi adatait alábbiakban adjuk. Sporzon Vilmos Sporzon Pál nyug. akadémiai tanár fia született Budapesten 1865. szept. 13-án. Gimnáziumi tanulmányait Magyar-Óvárótt végezte. Innen Mödlingbe ment a műkertészeti intézetbe, melynek elvégzése után Zichy Ferencz gróf hírneves vedródi kertészetében egy évig gyakornokoskodott. Ezután három szemesztert töltött a klosterneuburgi felsőbb szőlészeti és borászati intézetben. Ennek végzetével a magyar-óvári gazd. akadémia gazdaságában félévig gazdasági gyakorlatban lévő, a keszthelyi gazd. tanintézetet végezte el. Mint okleveles gazda, szőlész, borász és kertész gazdasági gyakorlati éveit mint segéd-tiszt, később mint gazdasági titkár, Somogy, Abauj, Temes, Békés és Moson vármegyék több uradalmában töltötte. Az OMGE.-hez 1895-ben került, hol előbb mint gyakornok, később mint titkár működött. Az első influenza-járvány óta megrongált egészsége mindinkább hanyatlott, úgy, hogy 1900-ban betegeskedése miatt pihenőre lett szüksége s hosszú, kínos betegeskedés után szülei házában váltotta őt meg a halál szenvedéseitől.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

540. kérdés. Gazdaságunk egyik majorában a tinó- és bivalyistálló alá egy pincze építése javasoltatott, melynek boltozatát vasgerendák közé tömött betonsüvegek képeznek s minden gondolható módon a boltozat izoláltatnék, hogy az istálló fekalikus anyagai át ne szivárognak. Miután ezen pincze eredetileg répaveremnek volt szánva, de mint ilyen nélkülözhető lesz, a kezelőtiszt részéről azon javaslat tétel, hogy ez borpinczének és pedig burgundi vörösborok készítésére és eltartására használtassék. Eltekintve az általam ismert nehézségektől, felvilágosítást kérek az iránt, hogy:

1. Szabad-e egy istállóalatti pinczében szüretelési s boreltartási s kezelési üzemet fentartani? Nem lesz-e az istálló üzeme a borokra valami káros befolyással akár közvetve akár közvetlenül?

2. Egyáltalán szabad-e egy gazdasági major közepén efféle üzemet berendezni?

541. kérdés. A gazdaság erdejéből eladatott 282 kat. holdon álló faállomány. Ezen földterületet a vevők kivették bérbe. Haszonbérleti szerződés 2. pontja: Bérbevevők a letartott területet elvethetik olyformán, hogy 2-szer, azaz kettősör kapás tengerivel kell elmunkálniok és 1907. évben 50 kat. holdat, 1908. évben 50 kat. holdat, 1909. évben 50 kat. holdat, 1910. évben 50 kat. holdat, a többi fenmaradt területet pedig 1911. évben mindenkor az évi termés lehordása után a gazdaságnak átadni.

3. pont: A bérben birt területen termelt csuta, esuma, szalma, polyva, amennyiben az felesék által munkáltatják, felelő részben, amennyiben pedig bérlők maguk munkálják, egészben az uradalom tulajdonát képezi, azt bérlőknek eladni nem szabad, de jószágaik részére felhasználni megengedtetik, a trágya a gazdaság részére visszamaradván.

Sz. J.

542. kérdés. Van egy hordó rizlingborom, mely igen nyulós, és ha felőráig áll üvegben, elveszti fehér színét és barnás-színű lesz. Kérem szíves válaszukat, hogyan lehet és kell ezen bort kezelni? Megjegyezve, hogy már többször fejtetem tiszta hordóba, de mind nem használt.

W. Ö.

543. kérdés. Gazdaságomban alárendelt minőségű búzám van, a mely 76—77. kg.-ot nyom, ezért alig kapnék 6:10—6:20. Szándékozom azt hizó sertésekkel feletetni; azon kérdést intézem tehát, hogy kukoriczával összehasonlítva minő tápértéke van a búzának és hány százalék sulyszaporulatot érhetnek el 1 mm. búzával, ha abba $\frac{1}{4}$ rész (25%) takarmány árpa lesz keverve. Nincsen-e káros befolyással a sertések egészségi állapotára a buzaetetés.

V. M.

544. kérdés. A boroshordókat elpenészesedés ellen megvédi-e az, ha azokat carbolineummal bekenjük?

K.

545. kérdés. 1. A magyar államvasutaknál ez idén nem léptették-e életbe azon intézkedést, mely szerint a nyári hónapok alatt az árukat vásár- és ünnepnapok délelőtt is kiszolgáltatják?

2. 15 km.-nyire lakván a vasutól, a címre érkezett árukról az értesítvényt posta útján kapom. Így például a 13-án postára adott értesítvényt 14-én kapom kézhez s így pl. 100 q. szén kirakásáról már az nap nem intézkedhetem. 15-én r.-katholikus ünnep volt, ezt — református cselédségünk lévén — nem tartjuk s így elküldtem szekereimmet a szénért. A főnök a szén — hivatkozva az ünnepre — nem adta ki, megtagadta cselédeimnek azon kérését is, hogy a szén a kocsiból kirakhassák, sőt azzal bocsátotta el őket, hogy következő nap 20 korona kocsiért hozzanak.

Szíves válaszat a vasuti főnök ur eljárását illetőleg, kérve s érte előre köszönetet mondva, maradtam kiváló tisztelettel

G. F.

Feleletek.

Istállóalatti pince. (Felelet az 540. sz. kérdésre.) Szabadni szabad istálló alatt borospinczét berendezni, de nem ajánlatos, mert ha a pince fölött lévő istálló nincs abszolúte izolálva, ami bizony megeshetik, a leszívó bomló ürlék-anyagok a borokat tönkre tehetik. De már azért sem jó az ilyen pince, mert hőmérséklete nem lesz elég alacsony és állandó, már pedig e nélkül jó borospince el nem képzelhető.

Gy.

Bérbeadott irtásterület legeltetési joga. (Felelet az 541. sz. kérdésre.) Ha az egész 282 holdnyi irtás-terület a bérlőknek egy bizonyos átalányösszegért bérbeadott, ők tehát nemcsak a kiírtott és [termelésre használt terület holdja után bizonyos bért fizetnek, akkor a legeltetési jog a bérlőket illeti, mivel a haszonbérlet jogi természetétől a haszonbérlet haszonbérlet ingatlannak összes gazdasági haszonvételei, melyek az átlag sérelmével nem járnak, megilletik. A legeltetés pedig nem jár az átlag sérelmével, annálkevésbé mivel a legelőn tartott állatok után származó trágya az uradalmat illeti.

Ha ellenben a bérlők évenként csak az általuk elfoglalt és termelésre használt területért fizetnek haszonbért, akkor az irtás-terület azon részén, melyet a bérlők még el nem foglaltak és a melyért haszonbért nem fizetnek, a legeltetési jog az uradalmat illeti.

Hensch.

Sertéshizlalás buzával. (Felelet az 543. sz. kérdésre.) Az átlagos összetételű buza hizlaló-értéke körülbelül ugyanakkora, mint az átlagos összetételű tengeri, mert a mennyivel több a buzában a fehérje s a keményítő, ugyanannyival több a tengeriben a zsír. Ugyanis 3:3:1 arány szerint a buza 100.5, a tengeri 100.2 tápegységet tartalmaz, 1:2:1 arány szerint pedig a buzában 79.5, a tengeriben 78.6 tápegység foglalatik. Ezért csak azt a buzát célszerű sertéssel etetni, melynek piaci ára legfeljebb akkora, mint a tengeri. A „Köt-l-k” mult évfolyamának 559. lapja kimerítően ismerteti a buzaetétést, s ezért szükségtelennek tartjuk, hogy most is foglalkozzunk vele, minél fogva csak azt emlíjük még, hogy a buzát darálva vagy főve kell etetni, mert az elkészítetlen buzának csak mintegy $\frac{3}{4}$ -részét emésztli meg a sertés.

Cselkó.

Boroshordók eltartása. (Felelet az 544. sz. kérdésre.) Boroshordókat a világra sem szabad karbolineummal bekenni, hisz azzal a bort hasznavehetetlenné teszszük. A boroshordók penészedésének megakadályozására legjobb a gyakori és szorgalmas törölgetés és a pince tisztántartása.

Gy.

Szállítványok kiadása a vasutnál. (Felelet az 545. sz. kérdésre.) A vasutaknál úgy a pénztári, valamint a raktári szolgálat vasár- és ünnepnapokon szünetel. Kivételt képeznek a gyorsáru küldemények, melyek ezen napokon is a délelőtti órákban 9—12-ig kiadatnak.

Szabály szerint járt el tehát az állomásfőnök, ha a naptárban vörössel jelzett napon az árut ki nem adta. Ha a postai bevény 13-án lett postára adva 15-én kellett volna kirakni, minthogy azonban 15-én ünnep volt, a bírság csak 16-án volna esedékes.

H.

Nyulós bor kezelése. (Felelet a 452. sz. kérdésre.) Ha a felpanaszolt bor tényleg nyulós és egyidejűleg barna törésre hajló, akkor legjobb lesz azt kádra fejte jól megseprözni, vagyis alaposan megkevegöztetni és erősen kikénevezett hordóba tölteni vissza. Ebben hektónként tessék 8—8 gramm tiszta esersavat oldani és jól elkeverni, azután pedig ugyanannyi zselatinnal megderíteni. 3 hét múlva kénevezett hordóra fejte, remélhetőleg rendbe jön annyira, hogy használható bor lesz. Szükség esetén még hektónként 4 gr. esersavval és 8 gr. zselatinnal újra meg kell deríteni. Gy.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Az agráriusok szociálprogramja.....	Oldal
A VI. Országos Gazdakongresszus.....	1435
II. mezőgazdasági országos kiállítás Pozsonyban.....	1436
Sporzon Vilmos +.....	1443
Állatértékesítés.	
Dánia sertésértékesítési viszonyai.....	1445
Gazdasági gépészet.	
Ujabb szabadalmak mezőgazdasági gépeken.....	1446
Levelszekrény.....	1447
Vegyések.....	1448
Kereskedelem, tőzsde.....	1449

Földmívelők I. országos gyűlése.

A Magyar Gazdaszövetség a falusi olvasóköroket, szövetkezeteket, gazdaköroket országos gyűlésre hívta össze Pozsonyba, melyet a Dunaligetben levő arénában szeptember 10-én tartottak meg *Bujanovics* Sándor udvari tanácsos elnökle alatt. Az érdekes gyűlésről tudósításunk a VI. országos gazdakongresszusról mai számunkban megjelent tudósításunk nagy terjedelme miatt csak legközelebbi számunkban fog megjelenni. Mai vezércikkünk *György* Endrének a földmívelők országos gyűlésén elmondott nagyhatású szép beszédét tartalmazza, melyben a kiváló szociálpolitikusunk megkapó színekkel ecsetelte a régi magyar patriárcális életet, ami az idők sulya alatt, sajnos, ma nagyon megváltozott.

A király a méhészeknek. A magyar, osztrák és német méhészeknek Temesvárt tartott 47-dik vándorgyűlése a király Ő Felségéhez lelkesült hangon tartott hódoló táviratot intézett. Ő Felsége rendelkezése a földmívelésügyi miniszter báró Ambrózy Béla, mint a vándorgyűlés előkészítő-bizottsága elnöke útján, a vándorgyűlés elnökségének a legmagasabb köszönetet fejezte ki.

A pozsonyi kiállítás vendégei. Gróf *Apponyi* Albert a magyar képviselőház elnöke f. hó 9-én délelőtt az országos mezőgazdasági kiállítás megtekintésére Pozsonyba érkezett. A pályaudvaron a város nevében *Brolly* Tivadar polgármester üdvözölte *Apponyit*, aki a város díszfogátán a kiállításba hajtatott s ott az egyes csoportokat megszemlélve elismeréssel és tetszéssel nyilatkozott a látottakról. — *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszter f. hó 11-én érkezett meg Budapestről a II. mezőgazdasági országos kiállítás megtekintésére. A pályaudvaron a város részéről *Brolly* Tivadar polgármester, a kiállítás igazgatóság részéről pedig *Bujanovics* Sándor az OMGE. alelnöke üdvözölte, de jelen volt a fogadásnál a pozsonyi kereskedelmi és iparkamara küldöttsége is *Sprinzel* Mór vezetése alatt s ezenkívül még sok előkelőség. Dr. *Láng* Lajos igen szívélyesen válaszolt az üdvözlésre és f. hó 12-én reggel személyesen gyözödt meg a pozsonyi kiállításról országszerte elterjedt dicséretnek jogos voltáról. *Séchenyi* gróf, a király személye körüli miniszter minden valószínűség szerint 12-én délelőtt meg Bécsből Pozsonyba.

Láng kereskedelmi miniszter a magyar liszt kivételről. A pozsonyi kiállítás ipari csoportjában hosszasan időzött *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter a Pesti Hengermalom igen érdekes és szép kiállításánál, a melyben mindent alaposan megszemlélte. Kiválóan érdeklődött a bemutatott különféle csomagolások iránt, a melyekben a Pesti Hengermalom, a magyar liszt kivétel kezdeményezője, a világ legjobb és legszebb lisztjét Magyarországból külföldre mindenfelé,

különösen tengerentúli országokba szállítja. Élénken tudakozódott a miniszter a gazdasági viszonyaink közt oly fontos liszt kivétel felől, a mely a kormány fokozottabb támogatására, a miniszter nézete szerint is reá szorul. Örömmel hallotta a miniszter, hogy a malmok ismét teljes üzemmel dolgoznak, a melynek további fentartására oly szükséges a vámkülföldi liszt kivétel. Végül a miniszter *Rajner* Kálmán vezérigazgatónak köszönetet mondott a magyarizatókért és szíves kézsorítással vált el tőle.

Pozsonyi regatta. Azok, akik az ország minden részéből tanulni és okulni összesereglettek a pozsonyi mezőgazdasági kiállításra, igen szép sportélvezetben részesültek a magyar evezős-egyletek országos szövetségének f. hó 18-án Pozsonyban rendezett evezős-versenyén. A versenyek iránt igen nagy érdeklődés mutatkozott, aminek oka főleg abban találja meg magyarázatát, hogy a pozsonyiak először állottak ki versenyre a budapesti legjobb hírű — Neptun — sportkollégákkal. Nagykar, hogy az ország többi evezős-egyleteit távol maradtak a versenytől. A vidéki egyleteket a Győri Csónakázó Egyesület skiffistája, Richter Géza képviselte, míg az osztrák egyletek közül a Lundenburger Ruderverein képviseltette magát. A regatta nyolcevezős versenyyel vette kezdetét, melyben a Pozsonyi Hajós-Egyesület csapata állott szemben a budapesti Neptun csapatával. A két csapat a következő evezősök közül állott: Pozsony: *Otoeska* Péter, ifj. *Aixinger* László, *Péterffy* Ervin, *Bacsák* Gyula, *Zechmeiszter* Titusz, *Bacsák* Kálmán, *Palugyay* Antal, *Uruszky* Hugó. Kormányos: *Otoeska* Pál. Neptun: *Gallus* Béla, *Horváth* Árpád, *Plösz* Pál, *Bódocsi* Béla, dr. *Haas* Ödön, *Oláh* Gábor, *Waldek* Béla, dr. *Pösch* Gyula; kormányos: *Koós* Elemér. Az egész pályán, mely ötezer méter távolságu volt, a Neptun vezetett és végül könnyen gyözött. A második szám egyes verseny volt, melyben Richter Géza, a Győri Csónakázó Egylet tagja szenvedett vereséget, *Dvoracek* Károly, a Lundenburger Ruderverein tagjától. A palánkos négyvezős versenyben két pozsonyi egylet indult, mivel az e számra benevezett győri csapat nem indult és így a kiállítás igazgatója által följánlott díj a pozsonyiaknak jutott. A programot a hajósok és matrózok versenye zárta be.

A komlótermesztési szaktanár komlótudósítása Elzászból. Hagenau, 1902. szept. 6-án. — A dél-württembergi komlósok egészségesek, 75%-os termést ígérnek, bár a tobozok aprók. *Dél-Bodenben* sok vihar-kár van s vörösek a tobozok, a szedés mindkét helyen megindult. Még nem sok komlókereskedő jár. *Elzászban* a drótrendszerű komlósok szépek, a karóskertekben sok a vihar-kár s rozsdá, általán 65%-os termést remélnek. A korai komlóra az üzlet még alig indult meg. A hagenai komlósásárcsarnok még élettelen. Felső-Badenben *Schweithagen* s *Bruchsaal* vidékén erősen foly a szedés, bár a szárazság következtében alig 50—60% termés van, az is igen apró. Az átlagos közepes termés mellett vevő alig akad, nem szívesen vesznek, csak igen finom árut. Kis termelők már adják, nagy termelők inkább tartják az árut. Gyenge komlót 50 kgr.-ként 40—45 márkáért, közepes 50—55 márkáért és finom, válogatott minőséget 60—70 márkáért vesznek.

—r.—s.

Verseczi borászati kongresszus. Verseczen folyó hó 8-án *Solymossy* Lajos báró és *Molnár* Ákos dr. országgyűlési képviselők elnöklésével megtartott borászati kongresszuson, amelyen háromszáz tag vett részt, megalakították a Magyar Bortermelők és Borkereskedők Országos Szövetségét és egyhangulag igazgatóvá *Molnár* Lipót, a Magyar Borkereskedelmi igazgatóját, titkárrá *Gerő* Gyulát, jogtanácsossá *Schreyer* Jenő dr.-t és szakelőadóvá *Zwack* Ákóst választották. Az ujonnan választott igazgató két órás beszédben vázolta a bortermelés

és a bor tárgyalás *Molnár* meg az József, el első ismertv szus *Ap* előadásó lási és e X. Feren dr. a szö jövedelm kongressz volt a bo az expo előadó r lyek bor következő kongressz szövetség intelligen az ottani 2. tartass borkóstol mány tám prémium általában oly állam főnnáll; gyenes és zandók *Gerő* Gyú és javasla utolsó po mosan sz mint a bo désre hiv többek kö kívánja, h lők keres termelőkk borküldem megfelelő kongressz vetség fe mányhoz azt javaso szemponth legmostoha Mihály fels szövetség A kongres vasta a ko érkezett v báró lend szust bezá

Vetőr sági tanir ságaiban t az intézete alább rész sorban az kisgazdákna intézetek ig egy gazda öt (5) méte 2. Eladási helyen jeg érvényesek szükséges beküldend séges zsák 4. Hogy a fordítottassék hatja, hogy nyitványny vetőmag sa 5. A szül is tehetnek ságoknál é 31-ig, tavas A vetőmag idény befel

A vi idén a rend közzé a fő világ gab

és a borkereskedelem állapotát. A kongresszus tárgyalását f. hó 9-én folytatta és befejezte. *Molnár* Akos dr. reggeli kilencz órakor nyitotta meg az ülést. Az előadói széket *Jablonowski* József, a rovarfajta állomás igazgatója foglalta el elsőnek, a lisztharmat ellen való védekezést ismertetve. Nagy éljenzéssel fogadta a kongresszus *Apponyi* Albert gróf megjelenését. Az előadások során *Schreyer* Jenő dr. a bevásárlási és eladási szokványok revíziójáról, *Sávoly* X. Ferencz a viharágyuzásról, *Seemayer* Károly dr. a szőlőtelepek új osztályozásáról és a szőlő jövedelmének új megállapításáról beszéltek. A kongresszus napirendjének következő pontja volt a borértékesítés akadályai a külföldön és az export utjainak egyengetése. *Gerő* Gyula előadó rámutat azokra az akadályokra, a melyek boraink értékesítésének gátat vetnek és a következő határozati javaslatot terjeszti a kongresszus elé: 1. A megalakult országos szövetség a kormány támogatásával küldjön ki intelligens kereskedőket a külföldi államokba az ottani eladási viszonyok tanulmányozására; 2. tartassék minden évben más-más államban borkóstolókkal egybekötött borkiállítás a kormány támogatásával; 3. engedélyezzenek kiviteli prémiumokat borra, szőlőre és bortermékekre általában; 4. vám- és fuvardíjkezdményeket oly államokkal, a hova borkivitelünk lehetősége főnnáll; 5. a konzulatusaink által adandó ingyenes és megbízható információk szorgalmazandók a kormány részéről. A kongresszus *Gerő* Gyula előadását érdeklődéssel hallgatta és javaslatát egyhangulag elfogadta. A napirend utolsó pontjához, az indítványok tételéhez számosan szólottak hozzá. Ugy a bortermelők, mint a borkereskedők egy-egy fontosabb kérdésre hívták föl a kongresszus figyelmét. Így többek között *Till* moldvai borkereskedő azt kívánja, hogy a szőlészeti és borászati felügyelők keressék a személyes érintkezést a bortermelőkkel és fölpanaszolja, hogy a szőlő- és borküldemények szállítása nem történik mindig a megfelelő óvatossággal és gondossággal. A kongresszus elhatározza, hogy az országos szövetség felszólaló indítványa értelmében a kormányhoz fölterjesztést fog intézni. *Fehér* Mihály azt javasolja, hogy a borküldemények tarifális szempontból az összes küldemények közt a legmósbóbb elbánásban részesüljenek. *Fehér* Mihály felszólalását a kongresszuson megalakult szövetség tanulmányozás tárgyává fogja tenni. A kongresszus bezárása előtt a főtákar felolvasta a kormányhoz intézett üdvözlő táviratokra érkezett válaszokat s ezután *Solymossy* Lajos báró lendületes szavak kíséretében a kongresszust bezárta.

Vetőmageladás. A gazdasági akadémia, gazdasági tanintézetek és földmivésiskolák gazdaságaiban természetű magvak, a mennyiben azok az intézetek saját céljaira nem szükségesek az alább részletezett feltételek mellett *vetőmagul* első sorban az illető megyék területén lakó mindazon *kisgazdáknak* kiadatnak, a kik eziránt nevezett intézetek igazgatóságaihoz fordulnak. 1. Egy-egy gazda (vevő) egy és ugyanazon vetőmagból öt (5) métermázsáig terjedő mennyiséget kaphat. 2. Eladási árák az illető, vagy a legközelebbi helyen jegyzett súlyminőség szerinti piaci árak érvényesek. 3. A kívánt vetőmag szállításához szükséges üres zsákok a megrendeléssel együtt beküldendők ezek hiányában a szállításhoz szükséges zsákok beszerzési áron számíttatnak fel. 4. Hogy a vásárolt vetőmag kizárólag vétésre fordíttassék, az igazgatóság kétely esetén kívánhatja, hogy a venni szándékozó községi bizonyítvánnyal igazolja, miszerint a kérelmezett vetőmag saját gazdaságában elvetésre szükséges. 5. A szükséges vetőmagokra előjegyzéseket is tehetnek az illető gazdák az illető igazgatóságoknál és pedig őszi gabonára f. é. szeptember 31-ig, tavaszira pedig f. é. december 31-ig. A vetőmagvak eladása, illetőleg kiadása a vetési időny befejeztéig fog eszközöltetni.

A világ gabonatermése 1902-ben. Az idén a rendesnél néhány nappal korábban tette közzé a földmivélsügyi miniszter jelentését a világ gabonaterméséről. A nagy munka első

csoportban azokat az államokat tárgyalja, amelyeknek termése rendszerint nem elegendő a saját fogyasztásuk fődözésére és ennélfogva bevételre szorulnak; a második csoportban pedig azokat, a melyek rendszerint annyit termelnek, hogy kivihető fölöslegük van. Összefoglalva az eredményeket, kitűnik, hogy a világ gabonatermésének ez évi átlagos eredményei a következők: buza 1,023'07 millió hektoliter, rozs 558'51 millió, árpa 402'10 millió, zab 1,057'85 millió és kukorica 1,046'48 millió, összesen 4,086'21 millió hektoliter. A múlt évi becslés volt buza 954'62, rozs 493'32, árpa 312'56, zab 968'64 és kukorica 730'88, összesen 3,460'02 millió hektoliter. Nagyobb tehát az idei gabonatermés Európában 145'04, tengerentúl 481'15 millió hektoliterrel, vagyis főösszegben 626'19 millió hektoliterrel. Az előző évek terméséből a nemzetközi gabonapiacra rendelkezésre állott a kereskedelmi raktárakban hozzávetőleg millió hektoliter:

	1902-ben	1901-ben
Buza	43'75	81'50
Rosz	10'75	23'00
Árpa	12'75	14'50
Zab	32'00	54'50
Kukorica	27'50	49'00
Összesen:	126'60	222'50

A folyó évre nézve a valószínű szükséglet a nagyobb termésmennyiségnél és a kisebb gabonáráknál fogva millió hektoliterekben a következőképp becsülhető:

	1902-ben	1901-ben
Buza	1012'46	972'09
Rosz	565'44	534'50
Árpa	403'51	335'00
Zab	1049'65	1037'70
Kukorica	1059'69	913'50
Összesen:	4090'75	3792'50

Es így az 1902/1903. évre mutatkozik: búzánál 10'35 millió q fölösleg, rozsnál 1'87 millió q hiány, árpánál 0'99 millió q hiány, zabnál 9'54 millió q fölösleg, kukoriczánál 2'32 millió q hiány.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási r. t. igazgatósága közli, hogy a folyó évi szeptember 5-éről 6-ára hajló éjjel Galatzról felfelé haladó „I. Ferencz József” nevű személyszállító gőzösébe Czernavodánál a „Radu-Negru” nevű román esavargózós beleütközött s hogy a Ferencz József ennek következtében léket kapván, sekélyvizre menekült, amelyen fedélzetig süllyedve, megfeneklett. Az utasokat partra szállították, emberben és áruban kár nem esett, a vizsgálat folyamatban van. A társaság nem szenved kárt, mert a hajó teljes értékéig biztosítva van.

A Bächer-féle ekék feltűnő tartóssága számos szerkezeti előnyei mellett főképp azon körülményre vezethető vissza, hogy a Bächer-gyár a közönséges kormánylapok helyett a John Lane féle szabadalmazott „compound pánccél-aczel lemez-ből” készíti kormánylapjait. A compound aczel tulajdonképpen három aczel rétegnek szerencsés kombinációja. A középső réteg lágy aczel, mely mindig megtartja jellegzetes szívósságát és rugalmasságát, a két külső réteg pedig, amely tulajdonképpen surlódásnak van alávetve, üvegkeménységű aczel. Az ilyen izzítás alatt összesajtol és egymástól soha el nem váló pánccélaczelből készült kormánylap edzés céljából tetszés szerinti hőfokra hevithető, anélkül, hogy a hajlítás alatt nyert alakját elveszítené, és ezen körülménynek tudható be, hogy a compound aczelből készült kormánylapok külső rétegei oly keménynyé válnak, hogy azok vésővel vagy más még oly kitűnő szerszámmal sem karczolhatók meg. Elképzelhető, hogy az ilyen rendkívül kemény kormánylapoknál kopás még hosszas használat után is alig észlelhető. Másrésztől azonban az ilyen finom szemcséjű kemény kormánylapok fényesre csiszoltatván a legtökéletesebb munkát végzik, miután azokra még ragadós természetű agyagföld sem tapad, s ennek köszönhető főleg, hogy a Bächer-féle ekék fordítás és porhanyítás tekintetében páratlanul jó munkát végeznek, soha el nem torkolódhatnak, és feltűnően kevés vonóerőt igényelnek.

Ehhez járul még azon körülmény is, hogy a Bächer gyár összes ekéit **eltörhetetlen tégely-aczel ekékkel** szállítja, ami egyrészt az önsúlyt redukálja, másrészt az ekének hasonlíthatatlanul hosszabb tartósságot biztosít. A Bächer-gyár ezen fontos utasításai a mezőgazdaságban, illetve a talajművelés terén valóban teljes méltánylát érdemelnek, annál is inkább, mert a Bächer-ekék beszerzési ára olcsóbb, és a Bächer-féle ekéknek alkalmazása minden gazdára nézve úgy vonóerőben, mint pénzben jelentékeny megtakarítást biztosítanak. — **Megrendelhetők Budapest Bächer Rudolfnál, VI., Nagymező-utca 68.** — Kívánatra az ekék árjegyzéke és leírása készséggel megküldetik.

„Szilágyi és Diskant gépgyáros cég” borsajtó hirdetésére felhívjuk a t. gazdaközönség figyelmét.

NYILTÉR*)

Szuperfoszfátot

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli=23-24% kénsavaskáli tartalommal

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli=74-76% kénsavaskáli tartalommal

Kovasavas-kálit

(dohánytrágyázásra) továbbá mindennemű egyéb mútrágyaféléket azonkívül

Rézgáliczot

(98-99%) elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

“HUNGÁRIA”

MÚTRÁGYA, KÉNSAV ÉS VEGYI IPAR RÉSZV.-TÁRSASÁG
BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCA 8. sz.

1901. évi forgalom: 26000 mm.

Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapju-aukeziókra

melyek idej második sorozata f. évi szeptember hó 24-en veszi kezdetét. Az aukeziókra felküldött és „Gyapju-árverési vállalat Budapest, Dunaparti terepályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen raktározáson részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

GYAPJUÁRVERÉSI VÁLLALAT
HELLER M. S TÁRSA

BUDAPEST
V., Erzsébet-tér 13.

Alárendelt min. magy. járm. ökör	18 drb	300-320
Tarka növedéktinó	—	—
Fehér tehén	—	—
Tarka fejős tehén	139	150-240
Bonyhádi fejős tehén	87	220-330
Jármos bivaly	4	—
Tenyészbika	—	—
Magyar tehén	—	—
Összesen	402 drb	
Eladatlan maradt	44	—

Irányzat: a vásár hangulata élénk.

Budapesti szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. szeptember 11.

Fölhozott:		Árak (kilogrammonként élő- súlyban vagy vágósúly- ban fillérekben.)	
		I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borju szurott	615 drb	82-90	72-80
Ausztriából élő borju szurott	—	—	—
Magyarországból élő bárány szurott	—	—	K. p.-ként
Ausztriából élő bárány szurott	—	—	—
Összesen	615 drb		

Irányzat: lanyha.

Budapesti vágómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. szeptember 11.

Fölhajtás összege:		Minőség szerint:	
Uj fölhajtás	3968 drb	Elsőrendű hizott	319 drb
Mult vásárról visszamaradt	16 „	Másodrendű	2935 „
Összeg	3984 drb	Alárendelt minőség	371 „
Eladatlan maradt	— drb	Növendékmarha	53 „
		Bivaly	306 „
		Összeg	3984 drb
Származási hely szerint:		Nem szerint:	
Magyar eredeti	1523 drb	Bika	203 drb
Magyar tarka	354 „	Ökör	2823 „
Szerbiai marhák	1885 „	Tehén	958 „
Horvátors. marhák	69 „	Bivaly	— „
Boszniai marhák	153 „	Összeg	3984 drb
Összeg	3984 drb		

Á r a k

(100 kilogr.-kint élő súlyban minden levonás nélkül fillérekben)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	64-73	56-62	48-54
Tarka hizott ökör	66-75	58-64	50-56
Szerbiai ökör	58-64	48-56	40-46
Tehén	62-68	54-60	44-52
Bika	62-68	54-60	46-52
Növendékmarha	—	46-56	—
Bivaly	45-47	42-44	38-41

Irányzat: vásár hangulata lanyhább, az árak változatlanok.

Budapest ferencvárosi sertésconzumvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. szeptember 5-től szept. 11-ig.

Heti fölhajtás összege	Érkezett wagnon	Érkezett összesen darab	Sertésköz-vágóhidra elszállított	Eladatlan maradt
szept. 5-től szept. 11-ig	108	4641	4788	228

Napi árak fillérekben

N a p	Öreg ne- héz pá- ronként 280-350	Kanlott	Páron- ként 300 kg. felül	Páron- ként 220-300 220 kg. kg.	Könnnyü	Husos fajta
szept. 5.	82-86	—	88-94	86-94	74-86	—
szept. 11.	80-86	—	92-96	88-94	72-88	—

Árak élő súlyban levonás nélkül jegyeztetnek.
Irányzat: élénk.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. szeptember 11.

Fölhajtott:		Árak (drb-kint korona)	
Jobb minőségű hátszló	20 drb	340-480	
Könnnyü kocsiló (jukker)	50 „	200-500	
Nehéz kocsiló (hintós)	40 „	200-400	
Igás kocsiló (nyugati vér)	70 „	380-350	
Ponny	4 „	—	

Fuvaroslovak	200 „	100-220
Parasztlovak	260 „	50-94
Alárendelt minőség	81 „	—
Összesen	725 drb	
Eladatlan maradt	234 drb	—

Irányzat: a vásár hangulata élénk.

Budapesti kőbányai sertéspiacz.

(A kőbányai m. kir. állategészségügyi hivatal jelentése a „Köztelek” részére.)

1902. szeptember 4-től szept. 10-ig.

Állomány:		Elszállítás:	
drb		drb	
Sertésállomány volt mult hét végén	45887	Budapesti fogyasztásra	1032
E héten érkezett Magyarországból	1454	Vidéki fogyasztásra	1633
E héten érkezett Szerbiából	2873	Bécsbe	746
Állomány összege	50214	Ausztriába	547
Elszállítás	3993	Zsiradékgyárba	25
Marad állomány	46221	Összeg	3993

Hizottsertés-árak:

Megállapodás szerinti súly és 4% levonással kgr.-ként.)
Magyar öreg nehéz, párja 400 kg.-on felül 110-112 fill.
300-400 kg.-ig 108-112 „

(Az alábbi árak páronként 45 kg. súly és 4% levonással kilogrammonként.)

Magyar fiatal nehéz párja	300 kg.-on felül	112-113 fill.
» közép	250 „	108-112 „
» könnyű	200 „	106-108 „
Szerbiai nehéz párja	260 kg.-on felül	106-114 fill.
» közép	250 „	102-106 „
» könnyű	240 „	100-104 „

Irányzat: élénk.

Soványsertés-árak:

(Az árak 4% levonással élő súlyban értendőek kg.-onként.)
Öreg 2 éven fölül 78-tól 84-ig
Öreg 2 éves 84 „ 92 „
Süldő vérszen átment 95 „ 100 „
Süldő vérszen át nem ment 80 „ 88 „

Irányzat: a kereslet állandóan élénk.

Bécsi sertés vásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. szeptember 11.

Fölhajtás:		Árak:	
Magyarországból	—	Angol husos ürök	—
Galicziából	5218	Elsőrendű hizott ürü	42-49
Osztrák tartományokból	—	Középm. hizott ürü	30-40
Összesen	5218	Kecské	—
		Bárány	—

(Az árak kg.-ként fillérekben, élő súlyban fogyasztási adó nélkül értendőek.)
Irányzat: élénk.

Bécsi sertés vásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. szeptember 9.

Fölhajtás.		Származás szerint:	
Minőség szerint:		Magyarországból	drb.
Hussertés	4014	husos	8615
Zsirsertés	8307	Magyarországból	—
Összesen	12321	Zsirfajta	—
		Galicziából	3636
		Osztr. tartományokból	40
Eladatlan maradt	—	Összesen	12321

Árak: (kilogrammonként élő súlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Elsőrendű nehéz magyar	99-101	102 kiv.
Könnnyü és szedett magyar	84-91	—
Öreg nehéz és közép magyar	93-97	—
Német és lengyel husfajták	76-96	—

Irányzat: lanyha.

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.)
1902. szeptember hó 11-én.

Fölhozatal:		Árak (kilogrammonként fillé- rekben tiszta súlyban)	
Élő borju	1748 drb	I. oszt.	104-110
Ölött borju	1333 „	II. oszt.	84-96
Ölött bárány	7 „	—	12-26 páronként
Élő bárány	127 „	—	—
Ölött sertés	901 „	—	100-108
Ölött juh	468 drb	—	60-80
Összesen	4584 drb		

Irányzat: élénk.

Bécsi szarvasmarha vásár.

(Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.)
1902. szeptember hó 9-én.

Fölhajtás összege:		Minőség szerint:	
Hizott és legelőmarha- ban fölhajtás	3848	Hizott marha	3008
Csontozni való marha- ban fölhajtás	1481	Legelőmarha(Weidev.)	840
Összesen	5329	Csontozni való	1481
Eladatlan maradt	—	Összesen	5329
Származási hely szerint:		Nem szerint:	
Magyarországi	4441	Ökör	3994
Galic. s. bukovinai	149	Bika	535
Osztrák tartományokból	739	Tehén	454
Összesen	5329	Bivaly	346

Árak: (100 kilogrammonként élő súlyban koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

	I.	II.	III.
	rendű	rendű	rendű
Magyar hizott ökör	72-78	63-71	54-62
Galicziái hizott ökör	—	68-74	62-67
Tarka hizott ökör	80-84-85	73-79	66-72
Bikák	—	—	—
Hizott tehén	44-72	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Csontozni való marha	—	—	—
Bivaly	34-44	—	—
Konzerváru (selejt.)	—	—	—

Irányzat: vontatott.

**Ingatlanok árverései (40.000 korona becs-
értéken felül.)**

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Szept. 15.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Seidl Károlyné	82614
Szept. 15.	Pestvidéki kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Braun Mór és neje	50860
Szept. 16.	Veszprémi kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Beödi Balogh Gáborné	45490
Szept. 16.	Nagy-becskeréki kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Steingas-ner Hermina	114077
Szept. 17.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Radnai Vilmosné	74916
Szept. 22.	Kolozsvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Horovitz Sámuel	43117
Szept. 22.	Sz.-keresztúri kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Elekes Károlyné	85017
Szept. 24.	Kassai kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Rischák Lajosné	87900
Szept. 25.	Salgótarjáni kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Weisenbacher Endre	180242
Szept. 30.	Temesvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Neuchold János és neje	57184
Okt. 16.	Debreczeni kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Biró József és neje	40000
Okt. 30.	Miskolci kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Lang Sámuel és neje	54600
Okt. 31.	Miskolci kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Lusztig Ignác	48960
Nov. 3.	Aradi kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Turay András	138106

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉBE!

Elismert kitchin hazai gyártmány!
1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

Cím:
ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám.

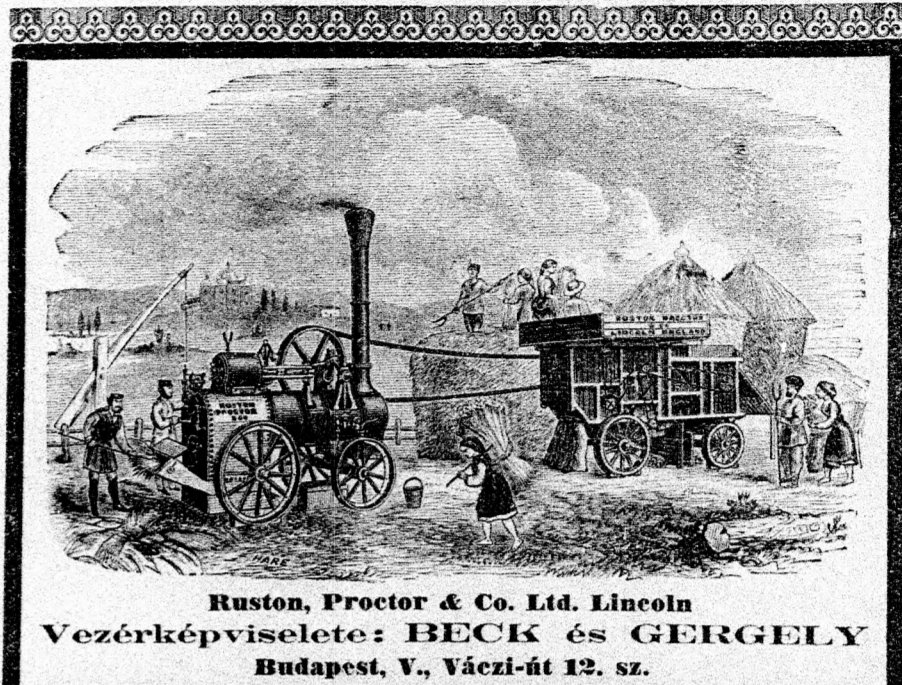
Gőzcséplőkészletek

2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12, 16 erejűek.

Magánjárók
(utí mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjegynek kívánatba díjmentesen küldetk.

Ruston, Proctor & Co. Ltd. Lincoln
Vezérképviselő: BECK és GERGELY
Budapest, V., Váci-út 12. sz.

Fontos gazdasági mellékfoglalkozás!

A mezőgazdasági kiállításon Pozsonyban 1902. évi szeptember hó 7-től 21-ig látható:
Teljes gyártási berendezés működésben cementszegla és cementszegla előállításához.

Legújabb gépek cementszeglerép, homok-falítéglák gyártásához. — Cementszeglapok falak, padlók és járdákhoz. Ezen alkalommal mindenkinek módjában van mindeme gépeket a gyakorlati alkalmazásban láthatni.

Prospektusokat készséggel küld a magyarországi vezérképviselő:

PROPPER SAMU, Budapest, V., Váci-körút 52.

V/V Alapított 1858. évben. V/V Gyártott fecskeendők száma 14.500.
Sürgőny-cím: „SZIVATTYUGYÁR BUDAPEST.”

Budapesti Szivattyu- és Gépgyár Részvény-Társaság
(ezelőtt WALSER FERENCZ)
BUDAPEST, VI., VÁCI-ÚT 69. SZÁM.
GYÁRT:

Szivattyukat: kézi, járgány-, szji-, gőz- és villamos hajtásra; házi, építkezési, gazdasági és legkülönbözőbb ipari célokra. Árjegyzéki füzet: XXIX.

Tűzfecskeendőket: gőzfecskeendőket, mozdonyfecskeendőket, vízszállítókat, kocsikat, tartályokat, mézgával hűtött, mézga és mézgatekeres-tömlők és tartozékaik. Árjegyzéki füzet: XXVI.

Tűzoltósági eszközöket és létrákat: vízhorodókocsikat, szénkocsikat, tömlőmotorokat és különféle létrákat és falkyákat. Árjegyzéki füzet: XXVII. (Szorokészés alatt)

Tűzoltósági egyéni felszereléseket: sisakokat, sapkákat, baltákat, övek, ket, oldalgyerekeket, jelvényeket stb. stb. Árjegyzéki füzet: XXVIII.

Köztisztasági szereket: utcai öntözőkocsikat, utcai szorogépeket, közúti sár-vonógépeket, hőkéket, kocsikat billenő szerkezettel, egyengető uthengereket, püszögödőtisztító készülékeket, légszivattyúval és Wegner szabdalma szerint önműködő szivóval. Árjegyzéki füzet: XXII.

Köz egészségügyi szereket: teljes gőzfertőtlenítő telepeket, fertőtlenítő készülékeket, fertőtlenítő személyszállítókat, mentő- és tárgyszállító kocsikat és kötszer sterilizátorokat. Árjegyzéki füzet: III.

Templomharangokat: összhangzó harangozattal, szabadalmazott vas- vagy fakoronával, valamint jelző-harangokat iskolák, kórházak, gyárak, majmok és építkezések számára. Vas-harangállványokat. 7375

— ARJEGYZÉKEK INGYEN ÉS BÉRMENTVE. —

Földbirtokosok,

gazdák és raktárállalatok stb. figyelmébe. Austria-Magyarországon általam bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézet

ajánl igen csekély kölcsön díj mellett 96 □ mtr. és 48 □ mtr. nagyságu telitett

== kazal ponyvákat, ==

mezői termékek és vasuti waggonok betakarásához, továbbá 12 □ mtr. nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekrényponyvákat**, miáttal saját ponyvák költséges beszerzése megtakaritattik. Ugyszintén

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban szerezhetők be új és használt

== telitett ponyvák, ==

valamint **szekérponyvák** 7 korona és 9 korona, **varrás nélkül** egy darabból szöve csinált ponyvák 10 korona, továbbá új és használt

== zsákok ==

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás.

Elsőrendü lópokrócok.

Ócska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

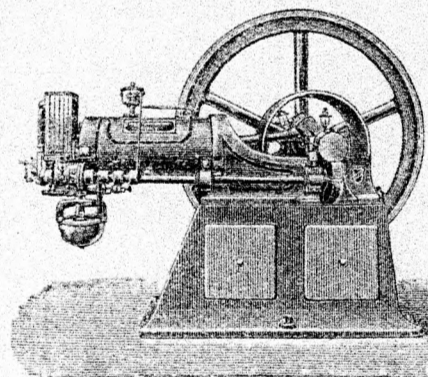
NAGEL ADOLF

Budapest, V., Arany János-u. 12.

Telefon 35—92. ~~~~~ Sürgöny-cím: Nagel Adolf, Budapest.

Nagyszerü javítás a világhírü eredeti

„OTTÓ“ motoron

benzin, petrolin stb. részére.

Egyszerü berendezés, legcsekélyebb berendezési költség, legegyszerübb szerkezet.

Langen & Wolf

BUDAPEST,

VI., Váci-körút 59. sz.

Igen fontos földbirtokosok és molnárak részére. Lokomobilok benzin és petrolin stb. részére legszolidabb kivitelben. Felvilágosítások, költségvetések és tervek ingyen.

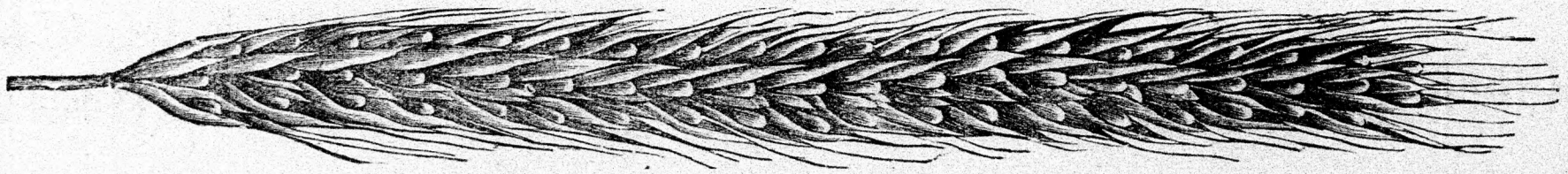
✱ Több ezer eredeti „OTTÓ“ motor eddig szállitva. ✱

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, IX., Ullői-ut 25. (Köztelek.)

Ösmeri ön

a legujabb „Kalmár“ rostát??

Bövebb felvilágosítást ingyen és bérmentve ad Kalmár Zs. utóda rostagyáros, Hódmező-Vásárhelyen.

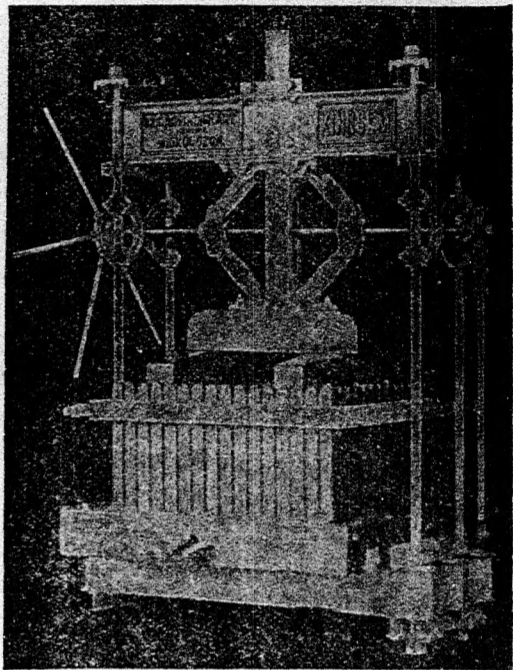

Bahlsen óriási vetőrozsa (Bahlsen "Ascania" "Elite" és "Triumph")

a legtakarékosabb vetés mellett is mindenütt igen jól bevált (30—45-szeres maghozam és nagy, értékes szalma). Semmiféle más vetőrozsa nem nyújt ilyen kiváló eredményt! Bahlsen újabb búzája, Imperial buzogány-búza, biztosabb, bővebb termése és ellentállóbb, mint minden más fajta! Nagy megtakarítás a vetésnél! Eredeti vetés! (Törv. védve.) Csakis nálam kapható. — Vetőmag vételenél vigyázni kell, hogy a csomagolás védjegyemmel legyen ellátva. Árjegyzék eredeti tudósításokkal franco és ingyen:

ERNST BAHLSEN vetőmag-termelő, PRÁGA.

TEMESVÁR 901. I-ső díj: díszoklevél.

— Számos első kitüntetés —

BORSAJTÓK, ≡

„Kincsem”, „Hegyalja”, „Könyök-szerkezetű”, „Mabille” és „Aczélorsós” a Tokaj-Hegyalja legkedveltebb borsajtói.

Főelőnye: hogy a must sehol sem érintkezik vasrészekkel. Egyszerű kezelhetőség! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzók és bogozók!

— Árjegyzék ingyen! —

SZILÁGYI ÉS DISKANT gépgyára
— MISKOLCZON. —

Gróf Somssich Adolf babocsai uradalmában

eladó 280 q. 80 kg-os kitünő franczia TOLÓKOS-búza.

Ára q-kint 20 korona, nagyobb mennyiségben 18 korona helyben az állomáson zsák nélkül.

Uradalmi Intézőség

BABOCSA, (Somogym.)

15217. sz. 1902.

7616

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei temesvári szentmihályi

országos vásár

f. évi szeptember 25-től bezárólag szept. 29-ig fog megtartatni. Temesvárott, 1902. évi szeptember hó 5-én.

A városi főkapitányságtól.

BANDL REZSŐ, főkapitány.

Szaj és körömfajás miatt ez alkalommal szarvasmarha, juh és sertés felhajtása tilos! Csak a lóvásár, mezőgazdasági termény-, kereskedelmi- és iparvásár fog megtartani.

V. Pinzgau-i szarvasmarha kiállítás egybekötve tenyészállatvásárral és aukcióval

szeptember 28. és 29-én Grácban
(a déli vasút mellett.)

Legjobb alkalom kitünő tenyészanyag bevásárlására.

Felvilágosítást ad:

GRÄFF H. egyleti titkár, Stainz bei Graz.

A magyar gazdatisztek és erdőtiszték országos egyesülete ajánlja a földbirtokos és bérlő uraknak állásukhoz illő osztlányánál bejelentett tagjait elhelyezésére. Az ez ügyben való minden felvilágosítás és a közvetítés teljesen díjmentes.

Mezőgazdaság és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézete. Eszközök biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, mezőgazdasági, erdőszeti és ezekkel rokon foglalkozású egyének számára a legelőcsébb díjtételekkel, mert nem nyereségre alakult vállalat. Kivánatra alapszabály díjtáblával és bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság: Budapest, Köztelek, Üllői-út 25. szám.

Szlavonai vetőmakk

legelőrendű kocsányos tölgyek (Quercus pedunculata) legelőrendű fűrészes tölgyek (Querc. sessiliflora) garantált csiraképeséggel őszi vagy tavaszi időnyre szállít szlavonai erdősegekből, a világhírű vinkovcei erdőkerületből

Spitzer Jakab, Vinkovce, Szlavonia.

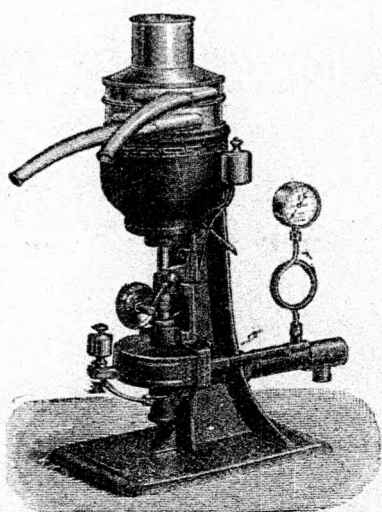
ALFA-SEPARATOR RÉSZV.-TÁRS. BUDAPESTEN.

IRODA:

V., Báthory-utca 4.

GYÁR:

VI., Petneházy-utca 8—10. sz.

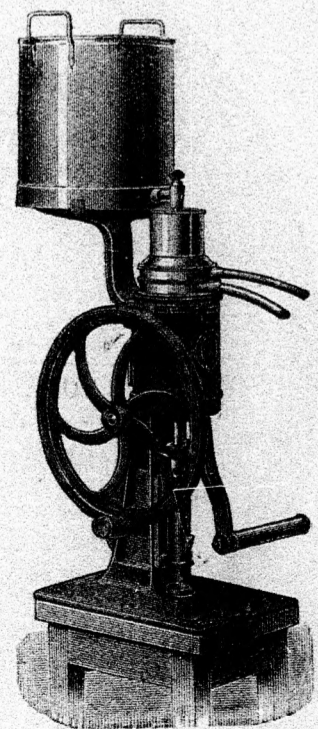
Ajánlja a jelenkor legtökéletesebb fölözőgépeit, az Alfa-Separatorokat, ugyszintén az összes tejgazdasági gépeket és eszközöket.

A pozsonyi kiállitáson üzemben levő nagy tejgazdaságunk (hűtőgéppel) látható.

Gyárunk a legnagyobb hazai tejgazdasági gépgyár.

100 közül 90 magyar tejszövetkezet ALFA-SEPARATORRAL dolgozik.

≡ Árjegyzékek, tervek, költségvetések díjmentesen. ≡

Kitünő CSÖVES tengeri darálók drbja 48 frt. BECK és GERGELY Budapest, V., Váci-ut 12.

Őszi vetésre ajánljuk

diószeghi óriás-buza

finomított utántermelését, melyet már a múlt évben közmegelegedésre nagyban szállítottunk az ország minden részébe és a beérkezett tudósítások szerint az eredmény mindenütt kiváló. Egyéb buzafajokhoz viszonyítva nálunk idei termése is meglepő. Ara helyt MACS állomáson zsák nélkül 16, egész rakomány vételénél 15 korona 100 kgr.-ként.

Továbbá eladó 1 drb 2 éves igen szép bábolnai és 4 drb 3/4-1 1/2 éves saját nevelésű, nem reagált tiszta

simmenthali tenyészbika.

Uradalmi Intézőség MACS, per Debreczen.

7614

„JOBBAN“-féle MAGYAR BLISTER

A magyar blistert már eddig is számtalan ménestudós és lótarló az in bántalmaitól évek óta sikerrel használta. Nevezetesen az in vastagodásánál, inoportnál, inüveltyágulatok, egyenlítő szalagok rándulása és vastagodásánál, továbbá esont ujképletéknél, rossz helyen fekvő és sántaságot előidéző esontkinövésnél, heveny és idült daganatoknál, valamint bőrkeményedés ellen is. Hasonló kedvező eredményt alkalmazható ezen szer izületek rándulásánál, bokazületek laza összefüggésének esetében, nyulittem, esánpók, kapta és gyűrűsöttem ellen, nemkülönben a esánpók előforduló tokcszalagtágulatoknál.

— Ara egy tégelynek 3 korona. — 6932

Kapható egyedül a készítőnél CSELEY PÁL gyógyszerésznél, NAGYMAROSON 2. szám.

Számtalan elismerő nyilatkozat birtokában, csak a következőket sorolom fel: M. kir. közp. honvédelmisiskola parancsnokság, Báró Marschal Gyula őrnagy, iskola parancsnoktól, Domobrán Kokotovic h.-huszár főhadnagytól, Gr. Degenfeld főhad.n.-tól

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlalók használatára. Irta K. Ruffy Pál. Ara portómentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

Uradalmi tejet

500-1200 liter napi terméket októberi kötésre keresek. Ajánlatok ár és részletezett feltételekkel Bloekner I. hirdetői irodájába Budapest, Sütő-utca 6. „Tej“ jellegre kéretnek. 7477

Gyáramban * * teljesen kijavított

2 darab 8 lóerejű Clayton & Shuttleworth-féle 6941

lokomobil

jutányos ár és kedvező feltételek mellett

eladó.

Welsler J. C.

gazdasági gépgyár Nagykanizsán.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE
Budapest, VIII., Baross-utca 10.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
egy is mint a
Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:
Kormány hozzájárulásával ———— 400,000— Kor.
Alapítványok ———— 1,268,080—
Tartalékok ———— 111,053.60 —
Összesen: ———— 1,779,133.60 —
Első évi felesleg ———— 90,349—

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletlethez egy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az Igazgatóság.**

Magyar királyi államvasutak
Üzletvezetőség Aradon.
25954. I. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETÉNY.

(Talpk szállítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének 1903. évi január havától ugyanazon évi április hó végéig szállítandó 20000 darab 1.5 m. hosszú 0.18 alsó, 0.13 felső szélességgel és 0.13 m. vastagsággal bíró lehetőleg száraz III. rangú tölgytalpfára van szüksége, a melyek szállítására nézve ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás, valamint az általános és különleges szállítási feltételek a pályázati határidőig naponként a hivatalos órák alatt, valsmennyi államvasuti üzletvezetőségnek megtekinthetők, illetve a szóban levő ajánlati felhívás a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségénél megszerezhető.

A pályázati felhívás kiegészítő részét képező általános és különleges szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál szerezhetők meg. Az ajánlattevő köteles az ajánlott talpfa értékének 5%-át mint bántópenzt készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban az ajánlat benyújtására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 órájáig az alulírt üzletvezetőség gyűjtőpénztárába letenni és a szállítás elnyerése esetén, mint a szállítás biztosítására letendő óvadékot ezen összeget 10%-ra kiegészíteni.

Az ajánlat ívenként egy koronás magyar királyi okmánybéllyel ellátva az ajánlattevő által keltező (a teljes cím és lakhely kitüntetése mellett) aláírandó.

A pontosan és olvashatóan kitöltött ajánlat jelen felhívással együtt, mely szintén keltezendő és aláírandó, 60 fillérreles okmánybéllyel ellátva, lepecsételendő ezen külsőzettel:

„Ajánlat 25954. számhoz“ f. évi szeptember hó 30-ik napjának déli 12 órájáig az aradi üzletvezetőség I. általános osztályának főnökéhez benyújtandó, illetve oda posta útján beküldendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyekben javítások, vakarások fordulnak elő, nemkülönben, melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek be, vagy pótlólag, esetleg táviratlag tételnek, végre olyanok, melyekre nézve az előírt bántópenz le nem tételt, figyelembe vételre nem számíthatnak.

Arad, 1902. szeptember hóban.

Az üzletvezetőség.

Utányomás nem díjaztatik.

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb.
körében kitünően bevált

„Pef“ (Porcellán-Email-Festék)

Falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkezelési helyiségek, istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klosettek stb. részére felette czélszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szivesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

6706/a

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták,
konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók,
szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók,
őrő-malmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

HAZAI GYARTMANY.

HAZAI GYARTMANYI

TELE
S
.CER

Arjeg
letes
kiván
kész

HAZAI GYÁRTMÁNY.

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYARANAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

V. KER., VACZI-KÖRUT 32. SZÁM

ajánlja

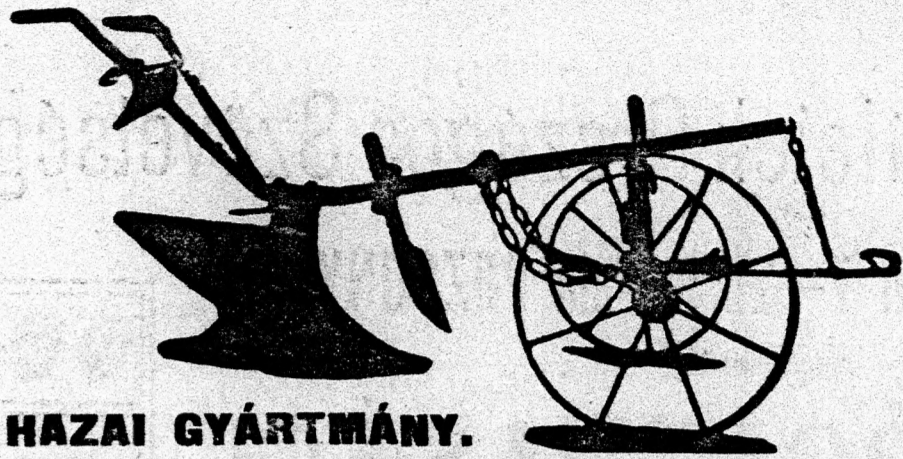
az őszi idényre

a teljesen aczéلبől készült kiváló
minőségű resiczai

SACK-rendszerü

egyetemes ekéit.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Élelmi szerek értékesítését eszközlik az előirt % mellett. Fejlesztést és csomagolási utasítást V ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonnali készpénz-elismertetés.

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK

ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE

HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ

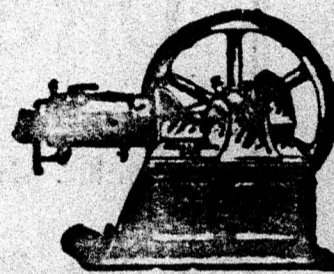
Budapest Székesfehérváros Központi Vásárcsarnokában.
SÜRGÖNYCZIM: AURORA-BUDAPEST.

Értékesítésre elfogad: Husneműket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leült állatokban, V tojást, vadat, halat, burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb. V

Elismert legjobb és legolcsóbb

Benzin-petrolin gázmotorok

és lokomobilok

villanyos gyújtással és szelep kormányzással a legmesszebb menő kezeség mellett minden gazdasági célra alkalmas. Nem gyoragutók, tehát malomüzemekre különös előnyvel használhatók.

Szállítja kedvező feltételek mellett

Osers és Bauer

motorgyára. Magyarországi képviselet és raktár.

DÉNES B. Budapest, VI., Váci-körut 61.

Árjegyzék ingyen! 481

Tisztességes ágyűnkök keresztetnek.

Magy. kir. államvasutak
123407/1902. sz. C/II.

HIRDETMEŶY.

Oszták-magyar-bajor áruházasab III. 2 füzet (gaboua-forgalom.)

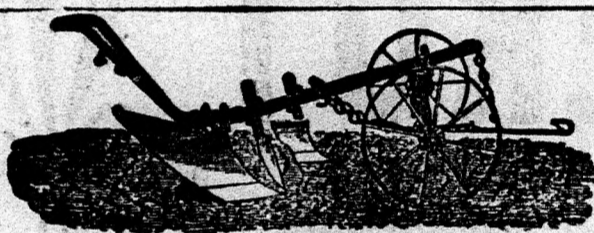
Díjtételhelyesbítés.

Az 1901. év november hóban a 140. sz. vasuti és közlekedési közlönyben a 173085/901. C/II. sz. az Ottobereun állomásra hirdett 0-61 M. toldalékosszeg 0-55 M.-ra folyó évi szeptember 1-től fogva mérsékeltek.

Budapest. 1902. augusztus 7-én.

HAZAI GYÁRTMÁNYI

HAZAI GYÁRTMÁNYI

WEISER J. C.

gazdasági NAGY-KANIZSÁN
Gépgyára.

Ajánlja EGYETEMES ACZÉLEKÉIT

aczelgerendélyvel, 1-6 minőségű tömöraczel kormányokkal.

KÉTVASU ACZÉLEKÉIT. Az egyetemes ekák-
hes alkalmazható összes felszerelvényeit.

Boronáit és egyéb talajmívelő eszközeit

"ZALA-DRILL"

alk és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas. hazánk legjobb sorvetőgépeit, szabad. rtkapcsolható kapacitűvel. Kemekes talajra a "ZALA-DRILL" különösen e célra készített és hirtűnek bizonyult vetőcsarnokkal lesz ellátva.

"Perfecta" merítőkörönges vetőgépeit le-
szállított áron.

"Planet" rendszerű lékapát.

"Planet" rendszerű kézi toldkapát 2 kapakéssel
14 kor., töltőgépet külön 6 kor.

"Hollingsworth" légereblyéit.

Kukoriczamorzsolót, szecska- és répvágót, vala-
mint egyéb gazdasági gépek és eszközeit

♦ Árjegyzék szivesen küldetik!

Mabille-rendszerü

gyümölcs- és szőlőszájók

folytonosan ható emeltyűszerkezettel és nyomerőszabályozással,

== SZŐLŐZÚZÓK ==

kavaróval, 395 mm. széles rovátkás vashengerekkel, súlyke-
rékkel, vagy anélkül.

HAZAI GYÁRTMÁNYI

KRAMER LIPÓT, Budapest, V., Akadémia-u. 10. sz.

TELEFON: 38-11.

Sürgöny-czim:
"CERES" BUDAPEST.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlattal kívánságra díjtalanul, készséggel szolgálók.

A legjutányosabb áron ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, süritett gépkenőcsöt, hengerolajat, lámpaolajat, petroleumot, kocsikenőcsöt, olvasztott szinfagygyút, kenőszappant, kékkövet, kékviragot, Raffia-háncsot, saponáriát, creolint, carbolineumot, fedéllakot, zsákot, ponyvát, kész kéveket, műtrágyát és minden e szakba vágó cikket. Továbbá: Szalonnát, disznósirt a legolcsóbb napi árban. Szalonnáról lerázott söt marhahizlalás céljaira. Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben

7585

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

1902. évi szeptember 7—21. napjain POZSONYBAN

megtartandó

II. MEZŐGAZDASÁGI ORSZÁGOS KIÁLLITÁS

alkalmából

a m. kir. pénzügyministerium 842. és 17045. számú rendeletei alapján

SORSJÁTÉKOT

rendez,

a melynek huzása Pozsonyban, visszavonhatlanul
1902. évi szeptember hó 21-én tartatik meg.

1089 nyereménnyel 85.000 kor. értékben.

Főnyeremény 50.000 kor. értékben.

1 darab sorsjegy ára 50 fillér.

SORSJEGYEK KAPHATÓK: A kiállítási
sorsjegyirodában BUDAPESTEN, V., Nádor-
utca 16. sz. és minden sorsjegyelárusító helyen.

A kiállítás jelentősége megkívánja, hogy
minden magyar gazda vegyen
kiállítási sorsjegyet.

Gyári
igen

Sc

gép
Kiv

75.008/

A
szimm
reagá

folyó

a mé
eladás

Ug

8 d

II

Az
tétélek
sága E

BU

7613

F

Gyárilag javított igen jó, használt **gőzcséplőkészletek** kaphatók: **BECK és GERGELY-nél**
Budapest, V., Váci-ut 12.

Schneider J. és Társa

Budapest, V. ker., Báthory-utca 12. sz.

Ajánlja különböző minőségű 8799

géptisztító kenderét és kóczát.

Kivánatra mintával és árjegyzékkel szívesen szolgálunk.

75.608/II/2/1902. szám.

HIRDETMÉNY.

A bábolnai m. kir. állami méneshirtok tisztavérű szimmenthali tenyészetéből származó, **tuberkulinra nem reagáló**

15 darab fiatal tenyészbika

folyó évi október hó 20-án délután 1 órakor

a méneshirtok kishabolnai majorjában árverés útján eladásra bocsáttatik.

Ugyanez alkalommal eladásra kerül:

8 drb 4 éves, saját tenyésztésű muraközi fajta herélt igásló.

Az eladásra kerülő állatok leírását és eladási föltételeket tartalmazó jegyzéket a méneshirtok igazgatósága Bábolnán, kívánatra megküldi.

BUDAPEST, 1902. szeptember hó 1-én.

7613

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Megjelent és a szerzőnél Magyar-Óvárott és az összes hazai könyvkereskedésben megszerezhető:

ÁLTALÁNOS ÉS KÜLÖNLEGES NÖVÉNYTERMELÉS.

Első kötet: _____

Általános növénytermelés. 565 lap, 218 ábrával.

Második kötet: _____

Különleges növénytermelés. 528 lap, 153 ábrával.

Irta: Cserhádi Sándor.

Egy kötet ára 9 korona, bérmentes küldéssel 9 korona 72 fillér.

Minden kötet **külön** is megrendelhető.

7618

Lapunk bekötési tablaja

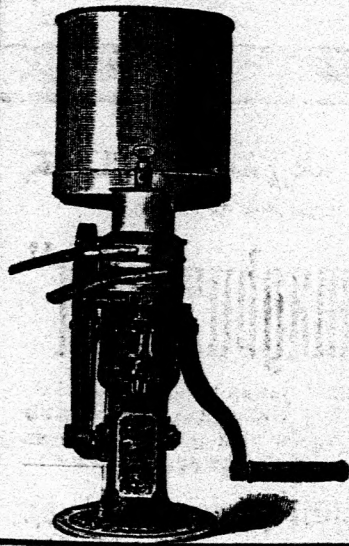
2 kor. 72 fill. (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

FUCHS ÉS SCHLICHTER

== első magyar tejgazdasági gép- és eszkozyár ==

Budapest, VI. ker., Angyalföld, Jász-utca 7. szám.

Tejszövetkezeti berendezéseket

kézi erő- és gőzhajtásra, ugyszintén mindennemű tejgazdasági gépeket és eszközöket a legjobb kivitelben és legelőnyösebben szállít.

VAJKIVITEL.

A szövetkezetek és tejgazdaságok által termelt vaját a legmagasabb árakon korlátlan mennyiségben átveszi.

Saját érdekében kér-
jen tőlünk ajánlatot

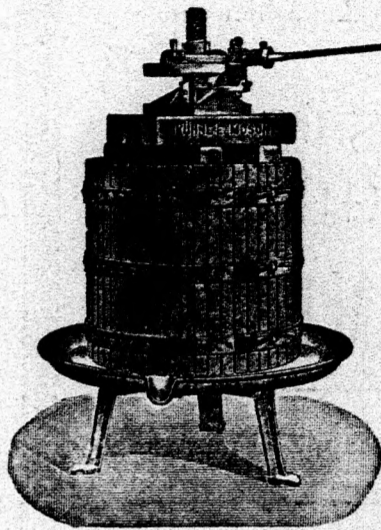
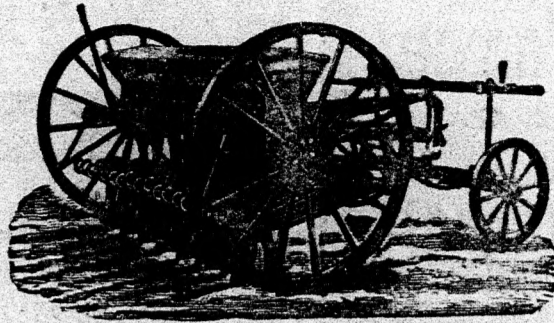
szántóvasakra BECK és GERGELY

BUDAPEST, V., Váci-út 12.

Egyetemes aczélekék, két- és többvasú ekék, boronák hengerek, műtrágyaszórók.

Mosoni Drill tolokerekes sorvetőgépek.

Hungaria Drill meritőkorongos sorvetőgépek.

Borsajtók, szőlőzúzó és bogozók.

Takarmánykamra-berendezések,

legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítanak

KÜHNE E.

mezőgazdasági gépgyárából **MOSONBAN**

FŐRAKTÁR: Budapest, VI., Váci-körút 57a sz.

Legújabb: „Perfect” késes borona önműködő kiemelő és tisztogató szerkezettel.

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme; hási, nyilvános, mezőgazdasági és ipari célokra.

Legjobb gummi- és kender-töltők.

Mindenféle csövek, csapok stb.

legújabb javított rendszerű tizedes futósúlyú és hídmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Betéti-társaság szivattyu- és mérleggyártára.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien, I., Wallfischgasse 14. sz.** Schwarzenbergstrasse 6.

Magy. kir. államvasutak 123.52/02. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a jövő 1903. évben, illetőleg 19005. év végéig szükséges üvegárak, nevezetesen kocsilámpa csészék, üvegcsövek, kocsilükek, valamint egyéb üvegtáblák szállításának biztosítását óhajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi szeptember hó 26-ának déli 12. óráig a magy. kir. áll. mvasutak igazgatóságának anyag és leltárbeszerzési szakosztályához beérkezniük, a bánatpénz pedig folyó évi szeptember hó 25-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak főpénztárára beérkezniük.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, a mennyiségek ugyiszintén a különleges szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. sz.) megtekinthetők.

BUDAPEST, 1902. augusztus hóban.

(Utánnymás nem díjazatik.)

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Gyümölcs és szőlőbor készítő gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

„HERCULES” folytonosan ható kétfős emeltyű szerkezettel és nyomóerő szabályzóval a legmagasabb munkaképesség garantálva, a munkaképesség 20%-al nagyobb mint bármely más sajtónál.

Hydraulikus sajtók különösen magas nyomású és nagy munkaképességűek.

Szőlő és gyümölcs zúzó

és bogzó morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek fekvő és kocsira szerelve. Lé-sajtók és a gyümölcs- és szőlő-sajtók készítésére szolgáló bogzó- és zúzó- és morzsoló- és szőlő- és gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad önműködő „Syphonia” permetező- és szőlő- és kocsira szerelve a szőlők permetezésére, a szőlő- és kocsira szerelve a szőlők permetezésére, a szőlők gyártatnak és szállítatnak jóállás mellett a legjobb kivitelben.

MAYFARTH PH. és TÁRSA cs. kir. kizár. szab. gazdasági gépgyár, vasöntődéje és gőzhámora által

»»»»» **BÉCS, II. Taborstrasse 71.** «««««

Kitüntetés 490 arany, ezüst és bronz éremmel. — Részletes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és viszonteladók kívántatnak.

A széke y irodalom

vv gyöngyei vv

Eredeti székely könyvek

„Góbságok” kaczagató székely históriák	2-
„Kis-Székely pusztulása” regény, 24 képpel	1-
„Közös sors” eredeti székely regény	2-
„Gyász király” regény (Budapesti Hírlap kiadása)	3-
- (A négy könyv együtt rendelve 5 koronáért kapható postaköltséggel együtt.)
- Czim:

Péterfy János író. BUDAPEST, (IX., Köztelek.)

Őszi vetésre ajánljuk

a meddig a készlet tart, az általánosan ismeretes és elterjedt

„diószegi óriási vetőmagbuzánkat”

mely a legkülönbözőbb vidékekről hozzánk juttatott tudósítások szerint a legjobbnak bizonyult és más buz hoz viszonyítva magasabb szem és szalma termést adott. — 500 kg.-on aluli mennyiséget nem szállítunk. — Kívánatra árajánlatot és mintát küldünk.

Diószegi cukorgyár, Diószegen (Pozsony megye).

Eladó gazd. élő és holt fund. instr.

Bérletlejárta folytán 2000 holdas gazdasághoz berendezett kitűnő karban levő mindennemű gazd. felszerelés, gépek, egy gőzmalomhoz való hengersizita és daráló mindenfajta liszt előállításához.

94 drb fiatal erdélyi igás ökör
4 ” ” erős bivaly

akár lábön, akár sulyra, erős muraközi igás lovak és csikók jutányos áron folyó évi szeptember hó folyamán eladók.

Bővebb felvilágosítást ad:

Hofman Gusztáv bérgazd. kezelősege Torony (Vasm.) vagy Hofman József Fia cég Keszthelyen. 7558

Hizlalo szer-
terések részre.

Kitűnő hizlalo- sz r. takarmány- pótser. lovak. bikák, ökrök, tehenek, borj k, juhek és tyukok részre.

1/2 kilós csomag 1 korona.

4 próbacsomag bérmentve 4 kor.

Hizlalo szergyar:

vv WIEN, vv IX., Bleichergasse.

Brüder Schmeichler

Wien, II., Gr. Mohrengasse No. 3.

— Alapított 1845-ben. —

Gazdasági magvak nagykereskedés és gabona-fizlet.

Import és export

Vesznek gazdaktól bármely mennyiségben kenyérmagvakat és zabot, lóhere-, luczerna-, baltaczim- és mindentéle fűmagvakat.

Magyar levelezés.

7523

Hirdetmény.

Nagyméltóságú TALLIÁN BÉLA úr MÁRIA-TELEPI 100 holdas gyümölcsfaiskolájában a folyó év őszen:

1.	40.000 db	3 éves almaajtvány (15 faj) drbja	40 fil.
2.	30.000 „	3 „ körte „ (23 „) „	60 „
3.	10.000 „	3 „ cseresnye „ (3 „) „	60 „
4.	5.000 „	3 „ meggyfa „ (5 „) „	60 „
5.	40.000 „	2 „ őszi barack(32 „) „	40 „
6.	2.000 „	3 „ diófacsemete(2 „) „	40 „
7.	2.000 „	2 „ szilvafa „ (6 „) „	40 „
8.	2.000 „	3 „ birs „ (2 „) „	40 „
9.	20.000 „	1 „ kajszinbar. (2 „) „	40 „

kerül eladásra.

Ugyanott két millió alma, körte, fajmeggy, Prun Myrabolana, Prun St. Julien, Birs dugvány, Mahonia aquifolia, Gleditschia, Maclura aurantiaca, Sophora japonica, olcsó árban kapható.

Nagybani vételnél 100 drb.-nál 4%; 1000 drb.-nál 10% engedmény. 7617

Az Intézőség

Török-Kanizsán, Torontálmegye.

Részletes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Bérlet.

3000—4000 holdat rónában vízmentesen és jótalajjal, ugyszintén kényelmes uri lak és elegendő és jó karban levő gazdasági épületekkel, fundus vagy fundus nélkül, jövő évi április hó elsejeig-i átvétellel, esetleg újévkor is, keresek. Ajánlatokat német nyelven kérek.

A. Müller Cepin (Slavonia.) 7683

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, elosztók, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönbön kőszén-, olaj- és petróleum váladékból nyert gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőanyag-csövek raktáron.

A „PÁTRIA” IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI R-TÁRS.-NÁL Budapest, Üllői-ut 25. Köztelek

KÉSZ NYOMTATVÁNY RAKTÁR VAN:

Suschka Richárd magyar-óvári gazd. akadémiai intéző utasítása szerint összeállított **GAZDASÁGI KÖNYVVITELI NYOMTATVÁNYOKBÓL.** Az összes ivекből minta-collectió 5 K., portomentesen küldünk.

Az 1898. XXIII. t.-cikk alapján alakult **Országos Központi Hitelszövetkezet** megbízásából készült **HITELSZÖVETKEZETI NYOMTATVÁNYOKBÓL.**

Az **Országos Tejgazdasági Felügyelőség** részéről nyert felhatalmazás alapján készült **TEJSZÖVETKEZETI NYOMTATVÁNYOKBÓL.**

„Hangya” Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet megbízásából készült **FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETI NYOMTATVÁNYOKBÓL.**

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet utasítása szerint összeállított **KÖLTSÉGVETÉSI-, ELŐMÉRÉTI-, HETIBÉRLAJSTROM IVEKRŐL.**

Kívánatra **ÁRJEGYZÉKET** bérmentve küldünk.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a

Magy. Királyi Szabad. Osztályosorsjáték

(X. sorsjáték) 6. osztályának huzásai f. évi Szeptember hó 21-től október hó 21-ig tartanak meg, még pedig a következő napokon:

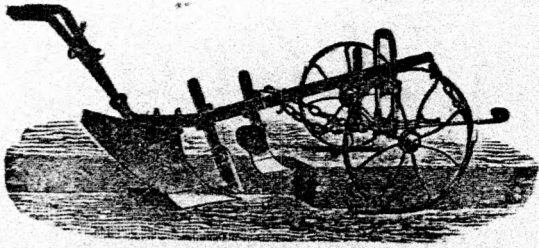
Szeptember 24, 25, 26, 27, 29, 30. Október 1, 4, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 17, 21.

A huzások mindig d. e. 9 órákor kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a **M. kir. szab. Osztályosorsjáték huzási termében (IV., Esküter, bejárat a Duna-utcáról).** A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása, a játékterv szerint minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt, **1902. szeptember hó 17-ig** eszközözendő. Budapest, 1902. szeptember hó 7-én.

Magyar Kir. Szabadalmazott Osztályosorsjáték Igazgatósága.

LÖNYAY.

HAZAY.

Egyetemes és mélyművelő-ekék

Acél gerendelyvel, állítható sarvakkal, pánczélemezekkel, acéllöntvényeketessel.

- Többvasu ekék.
- Finom-, szántó-, csukló- és rét-boronák.
- Háromtagu- és egytagu hengerek.

Szab. egyetemes-sorvetőgépek,
Umrath és Társa Budapest,
 V., Váci-körút 60. szám.
 Göcséplőkészletek 12 lóerőig. — Ipari mozcsonyok 100 lóerőig.

Telivér
 és keresztelt Berkshire sertések éves és fél éves kanok és kocák eladók kigr.-ként 1-20 koronáért. Legeltetéshez edzett, gyors fejlődésű, igen szaporas és nagy ellenálló képességű, erőteljes példányok. Megrendeléseket elfogad Jankamajori gazdaság, u. p. Kis-Szállás, (Bácsm.) 7630

Eladó
 vöröstarka 40 drb 1-2 éves tinó a Réceze-keresztúri gazdaságban, p. Pánczélesch. 7627

Eladó ménló.
 Furioso(Gütterdämmerung) világhírű, 8 1/2 éves, 168 cm. magas, teljesen fedezőképű. Megtekinthető tót-szent-mártoni uradalomban, posta Tót-Szent-Márton, Zalamegye. Ugyiszintén 40 mm-ásza Erfurti tiszta, kopasz magbuza métermázsánként 15 koronáért eladó, mintával fent nevezett uradalom szivesen szolgál. 7647

Jármos ökrök,
 befogni való és növendék tinók, egy 6-os Clayton és Shuttleworth-féle göcséplő garnitúra, vetőgépek, valódi Snec-rendszertű egyes ekék, hármás ekék, vasboronák, szekerék, kocsik, különféle gazdasági eszközök eladók bérletfelosztás miatt Fritz és Steiner Rác-Almási bér-gazdaságában. Posta, vasút és hajóállomás helyben. 7628

Hizlalásra
 való és mindenféle fajta jármos ökröket valamint szép 1-3 éves vöröstarka növendék ökröborjakat 4382 bármely mennyiségben és szerződéses szállítás mellett eladásra ajánlanak

Récsey és Társai
 szarvasmarha-kereskedők
Zala - Szt. - Balázs.
 Nagy-Kanizsa mellett. 7056

FÜ-ZSÁK

és vízhatlan kazaltakaró
PONYVA
 a legolcsóbb gyári áron kapható a

FISCHER-féle
 zsák- és ponyvaárúházban
Budapest, Nagyköröna-u.18.
 Minták kívánatra ingyen, bérmentve küldetnek.

Birtokeladás.
 Felsőmagyarországi Vihar-lát-sík területen, egy tagban fekvő 660 kat. hold kiterjedésű birtok, melyből 416 kat. hold szántóföld, 145 kat. hold legelő és 99 kat. hold rét, örök áron eladó. A birtok kellős közepén van a tágas gazdasági udvar, melyen keresztül egy ipari cölöpokra is igen kihasználható bővízü gyors hegyi patak folyik. A birtok elegendő bérbe van adva évi 8000 koronáért. Az összes adókat is bérli fizeti. Örök Ára 170.000 korona. Czim a kiadó-hivatalban. 7652

Erdőeladás.
 A felső-magyarországi Vihar-lát-Gutin hegységben örök áron eladó egy 1312 kat. hold kiterjedésű, nagyrészen bükk, részben pedig kőris és jávor-erdő, továbbá egy 1018 kat. hold területű bükk és tölgyerdő. A két erdő egymástól egy órajárásnyira, a legközelebbi vasútállomástól pedig pompás állami országúttal 25 km. távolságra fekszik. A fa terület nélkül is eladó. Czim a kiadóhivatalban. 7653

Zongora,
 hegedű, mozdószekrény, ágyak, edények, Meidinger kályha és egyéb tárgyak olcsón eladók. Komlós Ede, Martfű, posta-táviráda és vasútállomás. 7635

Használt,
 de jó karban levő Separator (teflőző-gép) kézi bajtásra és tejhűtő megvételre keresetlik. Ajánlatokat kér az Aradi Tej-csarnok. 7634

A helybeli piacra, valamint exportra Ausztriába és Németországba

bizományi eladásra
 átvesszek finom
csemege-szőlőt,
 elsörendű sárga (czukor) és

görögdi nyét
 és minden más
csemege-gyümölcsöt.

Ajánlatokat kér:
Hirsch Silvio, Budapest.
 Sürgőnyczim:
Silvio - Budapest.

Nemesi birtok!
 900 hold elsörendű szántóföld, 100 rét, 500 hold erdő és legelő, melyből nagyobb része szántóföldde csinálható. Kastély árnyékos óri park, gazdas. épületekkel országút mellett, közel városához és vasúthoz, eladó. Komoly vevőnek közelibbit Österreicher Bernátnál, Nagy-Kanizsán. 7453e

szerszám,
 nyereg- és tisztogató kamrák, kocsiszinek és eleségkamrákat a legmodernebb kivitelben legolcsóbban
BERENDEZ

Saját készítményü mindennemü gazdasági

ZSÁK

és vízhatlan kazaltakaró
PONYVA
 a legolcsóbb gyári áron kapható a

FISCHER-féle
 zsák- és ponyvaárúházban
Budapest, Nagyköröna-u.18.
 Minták kívánatra ingyen, bérmentve küldetnek.

Birtokeladás.
 Felsőmagyarországi Vihar-lát-sík területen, egy tagban fekvő 660 kat. hold kiterjedésű birtok, melyből 416 kat. hold szántóföld, 145 kat. hold legelő és 99 kat. hold rét, örök áron eladó. A birtok kellős közepén van a tágas gazdasági udvar, melyen keresztül egy ipari cölöpokra is igen kihasználható bővízü gyors hegyi patak folyik. A birtok elegendő bérbe van adva évi 8000 koronáért. Az összes adókat is bérli fizeti. Örök Ára 170.000 korona. Czim a kiadó-hivatalban. 7652

Erdőeladás.
 A felső-magyarországi Vihar-lát-Gutin hegységben örök áron eladó egy 1312 kat. hold kiterjedésű, nagyrészen bükk, részben pedig kőris és jávor-erdő, továbbá egy 1018 kat. hold területű bükk és tölgyerdő. A két erdő egymástól egy órajárásnyira, a legközelebbi vasútállomástól pedig pompás állami országúttal 25 km. távolságra fekszik. A fa terület nélkül is eladó. Czim a kiadóhivatalban. 7653

Zongora,
 hegedű, mozdószekrény, ágyak, edények, Meidinger kályha és egyéb tárgyak olcsón eladók. Komlós Ede, Martfű, posta-táviráda és vasútállomás. 7635

Használt,
 de jó karban levő Separator (teflőző-gép) kézi bajtásra és tejhűtő megvételre keresetlik. Ajánlatokat kér az Aradi Tej-csarnok. 7634

A helybeli piacra, valamint exportra Ausztriába és Németországba

bizományi eladásra
 átvesszek finom
csemege-szőlőt,
 elsörendű sárga (czukor) és

görögdi nyét
 és minden más
csemege-gyümölcsöt.

Ajánlatokat kér:
Hirsch Silvio, Budapest.
 Sürgőnyczim:
Silvio - Budapest.

Nemesi birtok!
 900 hold elsörendű szántóföld, 100 rét, 500 hold erdő és legelő, melyből nagyobb része szántóföldde csinálható. Kastély árnyékos óri park, gazdas. épületekkel országút mellett, közel városához és vasúthoz, eladó. Komoly vevőnek közelibbit Österreicher Bernátnál, Nagy-Kanizsán. 7453e

szerszám,
 nyereg- és tisztogató kamrák, kocsiszinek és eleségkamrákat a legmodernebb kivitelben legolcsóbban
BERENDEZ

Őszi
 ültetésre 3 éves Eibenschützti és óriási spárgagyökerek, 1000 drb 30 koronáért, spárga-mag őszi vetésre kilója 4 koronáért kapható. Csomagolás ingyen. Linsky, Tótkomlós. 7646

Eladó
 egy vas megyei circa 650 hold nemesi birtok, a mely kellő lak- és gazdasági épületekkel ellátott, első osztályú szántóföld birtokból áll, és a tulajdonos intenzív kezelésben van. Vasútállomás 5 percznyi távolságra. Kevés pénz kívánatik. Ha a vevő a bekebelezett terület átveszi. Legjobb tőke elhelyezésül szolgál, mert 5% -lék jövedelmet hoz. Komoly vevőknek elvillagosítást ad és a birtokot megmutatja Gömbös Géza ügyvéd Sárvárott. 7637

Gazdák
 figyelmébe
 50%
 olcsóbb
 M. kir. szab. mint bármely más világító anyag a
 12321-900.
 A. 905.

pyroleum
 világitása.
 A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már

több ezer uradalomban bevezettetett.
 Számos elismerő levél nálam betekinthező. Próba küldemények 2 korona utánvét mellett. Kívánatra prospectus ingyen és bérmentve. 7888

Degen Jakab
Budapest, IX. ker., Közraktár-utca 28.

Őszi vetésre ajánljuk
 vörös buzogány-rozsunkat
 (lásd Wiener landw. Zeitung 66. sz. 1900. augi 18-ról) rendkívül hozamdu, kipróbált fagyálló rozsda- és megdülés ellen, nagy ellentálló képességű termés.
 Ára 100 kilónként 24 kor. ab. Zoborowitz.
 Zsákok önköltségen számíttatnak. 50 kilón alul nem szállítatlik.
Zuckerfabrik, Zborowitz, Mähren.
 7512

Posnansky és Strelitz
Budapest, VI., Podmaniczky-u. 37.
 Gyár: Erzsébetfalva.
 Ajánlatnak:
Aszfalt,
Fedőpapirlemez,
Kátrány,
Carbolineum,
Carbolsav,
Creolin-t stb.
 legjobb minőségben, jutányos árak mellett.
 6788

A ki udvarát,
 kertjét örökzöld fák és bokrokkal díszíteni akarja, kérjen árjegyzéket az első magyar díszfenyő-faiskolától. Ott dísznek való lombfák, szépen virágzó díszeserjék, csemege gyümölcsfák és elterőrszafák is kaphatók. 70 fajta tülevelű! Tulajdonosa Copony Ede, Körmen, Vas megye. 7631

Bőtermőségéről
 ismert Square Head faj angol buza kapható 7 fnt 50 krért mázsiája a Tarna-Szent-Miklósi állomáshoz szállítva. 10 mázsiánál kevesebb nem szállítatik. Ezen buza már acimatizálva van, ellenálló a rozsda ellen és nem dül meg. Czim a kiadóhivatalban. 7636

Sertéseket
 legmagasabb napi áron
értékesít
Bauer B. Gyula
 Budapest, VIII. Kerepesti-ut 73.

Az Első Gömör vármegye
 Csemegesajtgyár
 Várgede
 ajánlja gyártmányait a következő árak mellett:
 Egy kg. Trappista sajt 1 kor 60 fillér
 Egy kg. Schwarzenbergi sajt 1 kor 30 fillér
 Egy drb Limburgi sajt 70 fillér
 Egy drb Gortvölgyi csemege-sajt 25 fillér
 Egy tucsat Imperial 2 kor. 40 fillér.
 Az árak raktárunkból értendőek, csomagolást sajtárban számítunk fel. 7608

Öszi vetésre ajánljuk
 vörös buzogány-rozsunkat
 (lásd Wiener landw. Zeitung 66. sz. 1900. augi 18-ról) rendkívül hozamdu, kipróbált fagyálló rozsda- és megdülés ellen, nagy ellentálló képességű termés.
 Ára 100 kilónként 24 kor. ab. Zoborowitz.
 Zsákok önköltségen számíttatnak. 50 kilón alul nem szállítatlik.
Zuckerfabrik, Zborowitz, Mähren.
 7512

Posnansky és Strelitz
Budapest, VI., Podmaniczky-u. 37.
 Gyár: Erzsébetfalva.
 Ajánlatnak:
Aszfalt,
Fedőpapirlemez,
Kátrány,
Carbolineum,
Carbolsav,
Creolin-t stb.
 legjobb minőségben, jutányos árak mellett.
 6788

ISTÁLLÓ

szerszám,
 nyereg- és tisztogató kamrák, kocsiszinek és eleségkamrákat a legmodernebb kivitelben legolcsóbban
BERENDEZ

KOVÁCS és SZALAY
Budapest, VI., Rózsa-utca 45. szám.
 Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve

Hirdetés minden de A I

BETÖL

BETÖLT

A gazdaságban rendszerezés főegységei tendó. Pályakorlattal, je bíró szakár illetve lokoz gazdasági ily minőség voltak. Biz beküldése, kozások a számtartól lendők. Ut eselen térül polyi gaz lól hivatal Félegyház

Allás azonna 600 korona 180-200 kor buza, 17-40 takarmányvá válttság, 420 burgonya konyhakert, tartás, serié lati képzette nyelvi bíró Ajánlatok tokkal és le czimemre István Zomb

Ki a belső ben és a könyvek va gal bir, f. 6 tónó belépé Pályázi nyek megje be ajánlata másolatokk vissza nem és Schw

G minden az egyén, izra és egy izra vezetésben nak kereste nyitványma vissza nem Lajos, Nagy kócs külden

Hon béruradaló ság minden izr. nés h a könyvelés sen bíró 1-diki bel Bizonyítvá tott sajtók Blau Samu mére, Gyó

AL vagy felgöl vézret és tudó két tiszta a d. ba felvéteti rona és t A magyar nyelv bíró szükségese. folyamodva másolatokk nem küldet igazgatóság (Slavonia) október hó gatóság.

Ga gyakornok mányi gró egy ezer k bad lakás gal. Kikövé gazd. intéz és a keresés a német ny korlati jár nyok hitelé másolatokk Dénes g Krassna-H denők.

A belépésre lerképes gobb ura kapcsolata jes jártass vezetésebe és lehetőle rote. Előny már gazda voltak. A nyek megje ványmásol nem küldo Gáta, (Mos ézendők.

Hirdetési ár 15 szög 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kővér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom teremtői, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csak a hirdető címének kitételével közlünk. **KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.**

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

A gyapolyi gazdaságban október 1-én két rendszerezett **ispáni** és egy **főgépészi** állomás lesz betöltendő. Pályázhatnak nagy gyakorlatú, jó bizonyítványokkal bíró szakavatott gazdatisztok, illetve lokomóvil vizsgával bíró gazdasági gépészek, kik már ily minőségben alkalmazásban voltak. Bizonyítványmásokok beküldése, esetleges bemutatkozások a Gyapolyi gazdaság számtartói hivatalához eszközölendők. Utiköltésig acceptálás esetén térítetik meg **Gyapolyi gazdaság számtartói hivatala**, u. p. Bihar-Félegyháza. 7620

Ispáni állás azonnali betöltendő. Fizetés 600 korona középsze, körülbelül 180-200 kor. mérőpénz, 20 hl. buza, 17-40 hl. rozs, 7-40 hl. takarmányárpa, 7 korona borváltás, 4200 □-61 kukorica-, burgonya- és kenderföld, konyhakert, 6 öl tüzifa, 3 marhatartás, sertéslegeltetés, gyakorlati képzettség, magyar és német nyelv birása megkívánatik. Ajánlatok bizonyítványmásokokkal és lehetőleg arcképpel címzetre küldendők; Forster István Zomba, Tolnamegye. 7591

Kulesár, ki a belső gazdaság kezelésében és a gazdasági segéd-könyvek vezetésében jártassággal bír, f. év október 1-én tölendő belépésre kerestetik. Pályázni óhajtok fizetési igények megjelölésével nyújtsák be ajánlatukat, bizonyítványmásokokkal ellátva — melyek vissza nem adandók — **Grosz és Schwartz, Tisza-Lucz** 7624

Gazdaság minden szakmájában jártas egyén, izraelita, nos kulesárnak és egy izraelita, nőtlen, könyvvezetésben jártas egyén irnoknak kerestetik. Ajánlatok bizonyítványmásokokkal, melyek vissza nem küldetnek, Rosing Lajos, Nagymajor, posta Ohát-köcs küldendők. 7639

Honka-Tekei bérudalomban egy, a gazdaság minden szakmájában jártas izr. nős ispán, valamint egy a könyvelés és levelezést teljesítő bíró fiatal irnok október 1-diki belépésre felvétetnek. Bizonyítványmásokokkal ellátott sajátkezűleg írt ajánlatok Blau Samu Honka, posta Gyömöre, Győrmege küldendők. 7626

Akadémiát vagy felsőbb gazd. tanintézetet végzett és németül tökéletesen tudó két gazdasági segéd-tiszt a d.-mihályi uradalomba felvétetik. Fizetés 1000 korona és természetben lakás. A magyar és horvát (szláv) nyelv birása, egy szép írás szükség. Sajátkezűleg írt pályaműveket bizonyítványmásokokkal, melyek vissza nem küldetnek, az urad. jószágigazgatásnak D.-Mihályra (Slavonia) címzendők. Belépés október hó elején. Jószágigazgatóság. 7625

Gazdasági gyakornok kerestetik hitbizományi gróf uradalomba, évi egy ezer korona díjazással, szabad lakás és fűtés járandósággal. Kikötve valamely felsőbb gazd. intézettől nyert oklevél és a keresztény vallás. Előnyös a német nyelv birása és a gyakorlati jártasság. Pályaműveket hitelesítetlen bizonyítványmásokokkal Gróf Andrassy Dénes gazd. intézetének Kraszna-Horka-Váraljára küldendők. 7623

Azonnali belépésre kerestetik nőtlen mérlegképes önálló könyvelő nagyobb uradalomban szeszgyárral kapcsolatban. Megkívánatik teljes jártasság a szeszgyári ügyek vezetésében, a magyar, német és lehetőleg a tót nyelv ismerete. Előnyben részesülnek, kik már gazdaságban alkalmazásban voltak. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével és bizonyítványmásokokkal, melyek vissza nem küldetnek "Gáta uradalom"-Gáta, (Mosonmegye) címre ízendők. 7619

Kaszvár kerestetik, ki önállóan 1400 holdas birtokot kezelni képes. Megkívánatik több évi praxis és megbízhatóságának teljes igazolása. Ajánlatok "Kaszvár" alatt Sikray hirdetési irodájába íntézendők Budapest, Váci-kört 33. 7622

Gazdasági segéd, katonakötelezettségének eleget tett, nőtlen, erőlyes fiatal ember, ki már tevékenységben és hízalásnál alkalmazva volt, f. hó 15-iki belépésre kerestetik. Ajánlatok Braun József és Jenő Szentgáloskéri gazdasághoz, Szent-Gáloskérre küldendők. 7621

ÁLLÁST KERESŐK.

Ispáni vagy segéd-tiszt állást keres, pápai földmivesséskolát végzett, 3 évi praxissal bíró, hadkötelezettségének eleget tett 25 éves szörény igényű, jó bizonyítványokkal rendelkező egyén; az állást azonnali vagy esetleg később elfoglalhatja, kívánatra személyesen megjelenik, beszéli a magyar és tót nyelvet. Szíves megkeresések B. F. Jegy alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 7598

Ispán, földmivesséskolát végzett, nős, családossal, ki nagyobb gazdaságban működtet, állást keres. Cím: „K. G.” Orosháza, VI. k. 497. szám. 7637

Gépészi állást keres fiatal, nőtlen, 21 éves lakatos és gépész, ki uradalomban, esetleg malomban óhajtan állást nyerni. Cím a kiadóhivatalban. 7645

Gazd. intéző 34 éves, nős, családtalan, a gazdaságban több évi gyakorlati teljes jártassággal, ugyiszinté czukorrépa és dohánytermelés, valamint állattenyésztés, marha- és sertés hizlalásban is. Jelenleg is felmondatlan intéző állásban van, hasonló állást keres. Szíves megkeresést „Somogy” jelleg alatt a kiadóhivatalba kér. 7213

Önálló nős, gyermektelen gazdatiszt, jelenleg Pestmegye egy nagyobb bérudalomban tevékenységével foglalkozik, szerény igényekkel októberre állást óhajt. 7587

Gyakorlati képzettség el bíró; nős gazdatiszt, kauczióképes, 16 évi gyakorlattal, január 1-ére állást keres. Ajánlatokat „F. M.” jelleg alatt Sikray hirdetési irodájába, Váci-kört 33. kér, hol a cím is megtudható. 7658

M.-Ovart és felsőbb szöveget teljesesen végzett, szakmája minden ágában jártas, előbb is bizalmi állásban lévő 35 éves kiscsaládú kitűnő referenciával bíró kinevezési birtokkezelő intéző, élénk tevékenységének tágabb teret s magasabb jövedelmet nyújtó, megfelelő gazd. felügyelői állást keres. Szíves megkeresést „Férferély” postarestante Bozsor (Kraszó) kérek. 7606

Gazdatiszti állást keres egy magyarvári gazdasági akadémiát végzett, a gazdálkodás összes ágában jártas, 46 éves, nős, gyermektelen egyén. Állást bármikor elfoglalhatná. Elek Sándor, Kerepest-út 34., III., 20.

Végzett gazda, kiszolgált lovas aliszt, 27 éves, keresztény, nőtlen, erőlyes fiatal ember, szerény igényű, (beszél románul, ki egy a gazdaság minden ágában, valamint az irdai teendőkben jártas, 5 évi gyakorlattal, jelenben is felmondatlan állásban mint gazdasági segéd szolgál, intenzíven képzett uradalomban, mely szeszgyárral van egybekötve, újévre, esetleg későbbi belépésre nős, vagy nőtlen állást keres. 7644

Kassai szeszgyári tanfolyamot és gazdasági iskolát végzett egyén gyakornoki, alfézői állást keres bármikor belépésre. Cím: „V. J.” Zieb, Somogy megye. u. p. Nágocs. 7642

Számvevő, nős, izr. kiscsaládú, kitűnő bizonyítványokkal a elsőrendű referenciákkal, teljesen jártas a kettős könyvvelében, mérlegképes, mielőbbi belépésre számvevői, vagy gazdasági ellenőri állást keres. Beszéli és ír magyarul és németül. Jelenleg állásban van, de az állást bármikor elhagyhatja. Szíves megkeresést „Számvevő 7059” jel alatt a kiadóhivatalba kér. 7059

Gazdasági intéző, nős, ki a gazdaság összes ágában jártas, állást keres bármikor belépésre. Szíves megkeresést „E. S.” jelleg alatt Bagyi, Pestmegye postarestante kér. 7013

Keszthelyi gazdasági tanintézetet, valamint budapesti felsőbb szőlő- és borszemesz tanfolyamot jó sikerrel végzett, 38 éves, róm. kath. vallású, nőtlen gazdász 6 évi gyakorlattal, melyet nagy gróf uradalomban szerzett, mielőbbi belépésre megfelelő állást keres, legutóbb ellenőri minőségben volt alkalmazva. A legbelterjesebb gazdaság összes ágában gyakorlatom van, melyről kitűnő bizonyítványokkal rendelkezem. Cím a kiadóhivatalban. 7567

Több évi praxissal bíró, okleveles, 28 éves róm. kath. vallású gazdatiszt, azonnali belépésre kész-tiszt, esetleg rövid időre segéd-tiszt állást keres előléptetésnél növelhetően. Czukorrépa, dohánytermelésben, tenésztés és hizlalásban, könyvvelében jártas. Megkeresések „K. P.” gazdatiszt cím alatt Duna-Adony Fejérmegye kéretnek. 7530

Földmivesséskolát és tevékenységét iskolát jó sikerrel végzett fiatal ember 8 hónap bizonyítványokkal rendelkezik, január elsejére egy kisebb gazdaságot tevékenységgel önállóan óhajt elfoglalni. Szíves megkereséseket Fekete Károly Kulesár, Pécs-Topolyára kérek. 7650

Műkertész 60 éves, munkaképes, nős, családtalan, a kertészet összes ágában szakképzett, nevezetesen dísz-, konyha- és gyümölcskertészetben, ugyiszinté képzett a rozsatenyésztésben, szőnyeg-ágyak készítésében, őrti a gyümölcsfák gyögmódjára, igényű szerények, újévre állást keres. Szíves megkereséseket a lap kiadóhivatalába „D. J. k.” jel alatt kéretnek. 7654

Adai földmivesséskolát teljes sikerrel végzett, 35 éves, róm. kath. vall., nős, erős, egészséges testalkatú egyén, 13 évi nagyobb mint uradalomban eltöltött gyakorlattal, katonai kötelezettségének a békésnél mérsékelt mint örömmel tett eleget, beszéli a magyar, német és tót nyelvet, jelenleg is egy nagyobb gazdaságot önállóan kezel, a gazdaság összes termelési ágában, valamint a könyvvelében teljes jártassággal bír; ispáni vagy ehhez hasonló állást keres mielőbbi belépésre. Kívánatra személyesen is elmegy. Szíves megkereséseket „H. L.” Kerka-Szent-Miklós, Zalamegye. 7651

Gazdaságot, kertészetet elvállal keresztény, fiatal családós kertész, ily minőségben volt alkalmazva. Szíves megkeresést István-út 21. II. em. 23. továbbít. 7648

Önálló gazdatiszti állást keres október-november havi avagy január belépésre gazdasági tanintézetet végzett, több évi gyakorlattal, jó bizonyítványokkal rendelkező, 29 éves, ref. vallású, nőtlen gazdatiszt. Ajánlatok Krampéra Sándor címére, Nézza, Nógrádmegye kéretnek. 7589

Gazdatiszti állást keres egy 37 éves, kath. vallású, nős, kiscsaládú, 20 évi gyakorlattal bíró szigorú, teljesen megbízható, szorgalmas gazdatiszt. A 20 évet három híres gazdaságban töltötte. Kitűnő referenciákkal rendelkezik. Szíves megkeresést „L. S.” jelleg alatt a kiadóhivatalba kér. 7426

Irnoki. segéd-tiszt állást keres gazdasági tanintézetet végzett, több évi gyakorlattal bíró, ref. vallású nőtlen gazdatiszt. Cím a kiadóhivatalban. 7588

36 éves, nős gazdatiszt, egy gyermeknek anyja, izr. vallású, ki 20 évi gyakorlattal bír és jelenleg 1000 holdas borszemesz uradalomban százelekre kezel, 1902. október hó elsőjére, esetleg 1903. január vagy ápril hóra állást keres. Szíves megkeresést Hoffer Gábor intéző, Püski, Mosonmegye kérek. 7643

Állást keres gazdasági iskolát végzett 30 éves nős, róm. kath. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt. Ugy a felsőmagyarországi viszonyokat, mint az alföldieket ismerve, a gazdálkodás minden ágában otthonos, szőlőszet, dohánytermelés, czukorrépa, s máknivetés specialitási közt tartozik. Állattenyésztés, hizlalás minden nemét érti. **10 év óta egy házilág előállítását szerrel gyakorlatozott, melylyel a sertésvesz teljesen megszüntethető. Egy ily recept 20 koronáért utalam megszerezhető.** Cím a kiadóhivatalban „Erdélyes” cím alatt. 7640

Nős kertész, aki a kertészet minden ágát ismeri, október 1-ére Pesten vagy vidéken állást keres. Szíves megkereséseket kér Zsehábitz Alfréd, Budapest, Damjanich-u. 16. földsz. 7641

Szakavatott gépész, ki gézeknél alkalmazva volt, nagyobb gazdaságban, január 1. felvétetik. Ajánlatok bizonyítvány "másokkal M. A. 7610 jelleg alatt, főposta restante küldendők. 7610

Birtokot keresek perzentális vagy fadmiralis kezelésre újkori belépéssel, megfelelő biztosítással és jó ajánlatokkal rendelkezem. Szíves megkereséseket "Okleveles gazdatiszt" cím alatt a kiadóhivatalba továbbít. 7638

ÁLLATOK. Vöröstarka tinó és üszó teljesen prima, 1-2 esetleg 3 éves, nálam minden mennyiségben kapható olcsó áron. Későbbi, ugyiszintén jármós és beállítású ökrök szállítására való közom. 7407

Kitűnő friss fejős tehének előleges jelentős után, nálam mindonkor megkaphatók, kötelezettség nélkül. Vevő tetszése szerint választhat

Henrik Ignác na Szalónak (Vasm.)

Lóeladás.

Gróf Apponyi Géza pálfai méneseiből a hirdetett anyakanczok eladtvár, 9 darab 3 1/2 éves herélt csikó és 7 db 3 1/2 éves kanca csikó még eladó, Kúzdó (Trompeter) és Persistent angol telivér angol ménék utáni: 158-162 cm. magas, kocsi-ba s tenyésztésre alkalmas correct állatok. Megkaphatók Pálfán, posta helyben, vasútállomás Simontornya, hol kívánáságra vevőknek kocsi áll rendelkezésre. Az eladás-sal a pálfai gazdatisztisze van megbízva. 7410 Az urad. felügyelőség.

Valkányi uradalomban törzskönyvezett számfelírti telivér simmenthali 1-1 1/2 éves fűsző, törzskönyvezett telivér simmenthali 1-1 1/2 éves bikák. Ugyanott használt, de jókban levő 2 db Clayton & Suttlewort 15. sorvetőgép, 8 db vas- és fatengelyes szekér, 12 db kettős zok eke eladók. Bővebb felvilágosítást ad az uradalmi gazdatiszt. 7638

növendék ökrök és üszó borjakat ugyiszintén legprimább lelkőtni való és

jármós ökröket legutányosabb áron ajánlanak:

KLEIN és SPITZER Kis-Czelli kereskedők. Megrendelések egyezség szerint bármikor is elfogadjatnak.

A Bélahalom pusztai gazdaságban 150 db öreg ürü és 20 db 2-3 éves rambouitete kos eladó. Bővebbet a gazdasági intézőségről u. p. Csécsé, Nógrádmegye. 7638

Eladó: Gróf Esterházy Béla Bakony-Szombathelyi uradalomban (Veszprémmegye) felosztás miatt minden betegségről ment, tisztavérű, mindegy nem és korbel merino-negrettli juhok. Felvilágosítással szolgál az uradalmi intézőség. 7533

Eladó 46 db 3-4 éves, szép, vöröstarka, legelőhöz szokott tinó, hizlalásra is alkalmas, v. igába való. Dornói borszemesz, u. p. Német-Szt.-Mihály, vasút és sürgönyállomás. 7555

Eredeti Rambouillet kosok mindenkor nagyobb mennyiségben, dús választékban kaphatók:

Gróf Herherstein Alb. uradalmi igazgatóságánál STRILEK, Morvaország. **Hanna vetőárpa** míg a készlet tart 100 kg-ént 19 koronáért kapható vasuti állomá. ainktól.

Vöröstarka tinó és üszó legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig hizlaltai való ökrök eladására és későbbi szerződésre — legolcsóbb árért vállalkoznak **Weiler és Eisner** — Kis-Czelli kereskedők. —

Jutányosan eladók. Százados marhamérlegek 1500 kg. hordképességtű erős vaskorlátal 2 1/2 méter hosszú 1 1/2 m. széles **Szekér-hidmérlegek** 4000 és 3000 kg. horderejtű százados, tő 6 sulyal 4 méter hosszú, 2 méter széles **Becserélek** ócska marhamázsákat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókban tartás mellett. **DÉNES MANÓ** mérlegműszerész **BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78.**

KLADUNE és **kölcsön adunk** új és egyszer használti vashatlan **TAKARÓ PONYVÁKAT,** mindenféle nagyságban, új és használt mindennemű **TERMENY ZSÁKOK** repceponyvákat a legutányosabb áron, illetve kölcsönadjak mellett **KOHN és STEIN** zsák és ponyva gyári raktár **BUDAPEST, V. Béla-u. 5.**

Eladók figyelmebe! Vessék prima kvalitású buzatermő 1000-1500 holdas birtokot azonnali készpénzfizetés mellett. Cím: Tóth Lajos, Vác. 7615

Gépolaj, kocsikenőcs, Carbolineum és egyéb vegyszertai zsíradékák vizmentes ponyvák legolcsóbban kaphatók: **Deutsch Bernát** 1. magyar zsíradékák gyárában **Kispesten,** Budapest mellett. 7324 Alapítottat 1873-ban.

VIZEMELŐ TELEPEK készítését melyen fekvő kutakból és forrásokból elváltatja **AKUNZ** vizvezeték és szivattyúgyártó **WEISS-KIRCHEN** (Morvaország).

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legalkalmasabb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42-50. BUDAPEST-KELENFÖLD vasútiállomás szomsz.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

A BUDAPESTI ASZTALOS-IPARTESTÜLET
védnöksége alatt álló és a kereskedelmi ministerium által államilag s eglyezett

BUTOR-

csarnok és hitelszövetkezet,

mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja, ajánlja tagjainak, budapesti asztalosmestereknek, legjobb kivitelben készített,

József-körút 28. sz. alatti

dusan felszerelt raktárában elhelyezett butorait. A vevőközönség itt szükségletét közvetlen a készítőnél **jutányos áron** szerezheti be. Tervezetek és lakásberendezések gyorsan és pontosan eszközölteinek. 7293

„METEOR”

legújabb szabadalmazott

takarmány-daráló

a maga nemében páratlan!

Nagy munkaképességű és olcsó! Alkalmos gép, járgány- és kézihajtásra.

Félerővel többet végez, mint bármely más daráló. Leírást és árjegyzéket kívánatra költségmentesen küld:

LÖW ALFRÉD okl. gépészmérnök
BUDAPEST, VIII. ker., Üllői-út 52/B.

TAKÁCS OSZKÁR gépgyára

BUDAPEST, Köztelek-utca 6. sz. (Üllői-ut mellett).

RAKTÁRON TART:

kijavított gőzcséplőkészleteket, valamint az Első Magy. Gazd. Gépgyárban készült új gőzcséplőgarnitúrákat, továbbá mindennemű mezőgazdasági gépeket és eszközöket, u. m.: vetőgépeket, rostákat, ekéket, morzsolókat, szecskavágókat

Járgányos- és tisztító cséplőkészleteket.

Cseresznye-kötetnek. — Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

KALMÁR VILMOS, BUDAPEST

VI., TERÉZ-KÖRUT 3. SZ.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezérképviselője ajánl

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),

„Martellin” dohánytrágyát,

Eredeti stassfurti kálisót és kainitot.

- A műtrágyák beltartal-
- máért szavatolok. —
- Pontos és lelkiismeretes
- kiszolgálás. —

PROPPER SAMU

mezőgazdasági BUDAPEST, gépraktára — V. kerület, Váci-körút 52. szám.

Ajánlja mérsékelt árakon a jelen időnyre:

SÁCK RUDOLF elismert kitünő gyártmányait

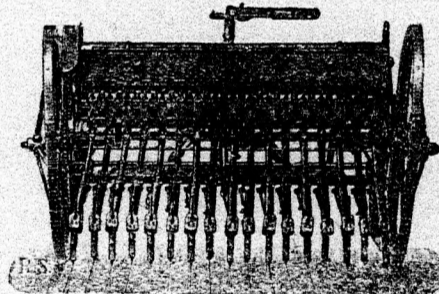
aczélekeit, vasboronait, könnyű és szilárd sorvetőgépeit, szecskavágó-, répavágó-gépeit.

Kézi, járgány- és gőzhajtásra elsőrendű — biztonsági járgányait,

„Westfalia” műtrágyaszóró gépeit, a jelenkor legjobb szerkezetű takarmányparoló-

készülékeit s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

>> Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások. <<

Tejgazdasági gépgyártmányaink és összes tejgazdasági cikkeink a II. Mezőgazdasági országos kiállításon Pozsonyban

(folyó évi szeptember hó 7-étől 21-éig)

külön pavillonunkban üzemben láthatók.

Kérjük becses látogatását.

FEHÉR MIKLÓS gépgyár részv.-társaság V., Külső Váci-út 80. sz.